

**MUSIIKKIKASVATUS SUOMALAISSA
SINFONIAORKESTEREISSA**

Anita Ovaska

Pro gradu

Kevät 2008

Jyväskylän yliopisto

Musiikin laitos

Musiikkikasvatus

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Anita Ovaska	
Työn nimi – Title Musiikkikasvatus suomalaisissa sinfoniaorkestereissa	
Oppiaine – Subject Musiikkikasvatus	Työn laji – Level Pro gradu
Aika – Month and year Toukokuu 2008	Sivumäärä – Number of pages 84
Tiivistelmä – Abstract <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa musiikkikasvatustoimintaa suomalaisissa sinfoniaorkestereissa. Tehdäänkö sitä? Mikä on sen tarkoitus? Keneen se kohdistuu? Mitä sillä tavoitellaan? Miten sitä toteutetaan ja kuka sitä rahoittaa? Tutkimuksen tavoitteena on luoda näkemys musiikkikasvatustoimintaan sinfoniaorkestereissa ja nostaa esiin mahdollisuuksia sen roolin kehittämiseen osana orkesterin toimintaa.</p> <p>Sinfoniaorkesterin musiikkikasvatustoimintaa lähestytään laadullisella tutkimusotteella. Tutkimuksessa pyritään kuvaamaan mm. musiikkikasvatuksen yleisyyttä ja muita keskeisiä tunnuspiirteitä osana sinfoniaorkesterien toimintaa. Tutkimusmenetelmäksi valittiin survey-tutkimus, tarkemmin strukturoitu, informoitu kysely lomakkeen avulla. Tutkimuksen kohderyhmä oli suomalaiset sinfoniaorkesterit pois lukien Suomen Kansallisoopperan orkesteria. Kohderyhmään kuului 14 orkesteria. Näkökulma oli orkesterin oma ja kyselyyn vastasivat orkestereissa musiikkikasvatuksesta vastaavat henkilöt. Kyselyyn vastasi yhdeksän orkesteria eli vastausprosentti 64 %.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että musiikkikasvatus on merkittävä osa suomalaisten sinfoniaorkesterien toimintaa. Orkesterit toteuttavat musiikkikasvatustoimintaa pääasiassa uusasiakashankintatarkoituksessa, kohderyhmänä lapset ja nuoret vauvoista opiskelijoihin. Musiikkikasvatustoiminnan tarkoitus sinfoniaorkestereissa on orkesterilähtöinen; tutustuttaa lapset ja nuoret sinfoniaorkesterin toimintaan, klassiseen musiikkiin ja sen konserttitraditioon käyttäytymismalleineen. Tutkimuksessa orkesterit toivat esiin halun tuottaa elämyksiä, hankkia uutta yleisöä sekä myös tarpeen tukea koulujen musiikinopetusta klassisen musiikin osalta. Kohderyhmien tarpeita, toiveita tai mieltymyksiä ei kuitenkaan systemaattisesti tutkita eikä myöskään nykymuotoisen toiminnan tuloksia kävijämääriä lukuun ottamatta mitata. Sinfoniaorkesteri instituutiona ja traditiona voi hyödyntää musiikkikasvatusvälineenä orkesterin sisäiseen uudistumiseen ja toiminnan kehittämiseen turvatakseen toimintansa jatkuvuuden itsenäisenä taidelaitoksena. Musiikkikasvatusta voi hyödyntää esimerkiksi asetettavien tavoitteiden, toteutusmuotojen, sisällön, edunsaajan tai toiminnan kohteen näkökulmista.</p>	
Asiasanat – Keywords sinfoniaorkesteri, klassinen musiikki, musiikkikasvatus, yleisökasvatus	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, Musiikin laitos	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	MUSIIKKIKASVATUS SUOMALAISISSA SINFONIAORKESTEREISSA.....	2
2.1	Musiikkikasvatus suomalaisten sinfoniaorkestereiden historiassa.....	2
2.2	Suomalaiset sinfoniaorkesterit tänään.....	4
2.3	Musiikkikasvatustoimintaa sinfoniaorkestereissa ulkomailla.....	11
2.4	Tutkimuksen teoreettinen tausta.....	12
3	TUTKIMUSASETELMA.....	22
3.1	Tutkimusmenetelmä.....	22
3.2	Kyselyn kohderyhmä.....	23
3.3	Kyselyn laatiminen ja sisältö.....	24
3.4	Kyselyn pilotointi.....	27
3.5	Kyselyn toteutus.....	28
3.6	Tutkimustuloksien analysointi ja luotettavuuden arviointi.....	29
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	31
4.1	Kyselyn tulokset.....	31
4.2	Kyselytulosten tulkinta ja johtopäätökset.....	48
5	PÄÄTÄNTÖ.....	52
6	LÄHTEET.....	55
7	LIITTEET.....	61
7.1	Liite 1. Kyselylomake.....	61
7.2	Liite 2. Kyselyn tulokset kokonaisuudessaan.....	71
7.3	Liite 3. Kulttuuritilasto 2006, merkittävimpien orkestereiden kuulijat.....	83

1 JOHDANTO

Suomalaiset orkesterit ovat kohdanneet kilpailun yleisöstä ja heidän vapaa-ajastaan viimeistään 2000-luvulla viihdeteollisuuden ja erilaisten harrastusmahdollisuuksien kanssa. Suomalaisen konserttiyleisö on heterogeenisempää kuin monissa Länsi-Euroopan maissa, mutta yleisö vanhenee ja nuoremmat ikäpolvet eivät enää siirry orkestereiden yleisöksi kuten aiemmin. Orkesterien yleisökanta lepää edelleen perustuotteen eli viikoittaisten julkisten konserttien varassa. Antti Häyrinen artikkelissaan ”Tuhansien orkestereiden maa” Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n web-sivustolla toteaa, että orkestereiden tulisi hakea uusia vaikutteita ja profiloida toimintaansa entistä terävämmin.

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa musiikkikasvatustoimintaa suomalaisissa sinfoniaorkestereissa. Tehdäänkö sitä? Mikä on sen tarkoitus? Keneen se kohdistuu? Mitä sillä tavoitellaan? Miten sitä toteutetaan ja kuka sitä rahoittaa? Tutkimuksen tavoitteena on luoda näkemys musiikkikasvatustoimintaan sinfoniaorkestereissa ja nostaa esiin mahdollisuuksia sen roolin kehittämiseen osana orkesterin toimintaa.

Sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatus -termiä ja toimintaa on käytetty laveasti kuvaamaan musiikkikasvatusta, yleisökasvatusta ja kaikkea muutakin toimintaa, mitä orkesteri tekee yleisölleen, yleisönsä kanssa tai muutoin perinteisen konserttikalenterin ulkopuolella. Tutkimuksen lähtökohtana on oletus, että musiikkikasvatustoiminta suomalaisissa sinfoniaorkestereissa sisältää sekä yleisön musiikillisen ymmärryksen kasvuun tähtäävän toiminnan että konserteissa käyvän yleisön määrän kasvattamiseen tähtäävän toiminnan.

Tutkimuksen tekijän henkilökohtainen intressi tutkimusaiheeseen on pyrkimys hyödyntää sekä musiikkikasvatuksen opinnot, kokemukset sinfoniaorkesterin parissa tehdystä työstä että liike-elämässä hankittu työkokemus myynnin, markkinoinnin, organisaation johtamisen sekä henkilöstön kehittämiseen liittyvissä tehtävissä.

2 MUSIIKKIKASVATUS SUOMALAISSA SINFONIAORKESTEREISSA

Tässä luvussa luodaan katsaus suomalaisiin sinfoniaorkestereihin ja niiden musiikkikasvatus-toimintaan kirjallisuuden, aiempien tutkimusten ja ajankohtaisen keskustelun valossa. Tutkimukseen liittyneen kyselyn taustaksi tutustutaan myös sinfoniaorkesterin musiikkikasvatus-toiminnan mahdollisiin tavoitteisiin sekä toimintamuotoihin David J. Hargreavesin luoman Pelastusrengas-mallin ja musiikkikasvatuksen hyödyt -konseptin avulla.

2.1 Musiikkikasvatus suomalaisten sinfoniaorkestereiden historiassa

Turun Soitannollisen Seuran perustamisvuotta 1790 on yleensä totuttu pitämään suomalaisen orkesterihistorian alkuna (Vainio 1992, 13). Säännöllinen orkesteritoiminta Suomessa alkoi Robert Kajanuksen perustettua 1882 nykyisen Helsingin kaupunginorkesterin. Orkesterilaitoksen synty sijoittui Suomessa kansallismielisyyden ja itsenäistymisajatuksien heräämiseen. Sinfoninen orkesterimusiikki oli 1800-luvun lopulla taidemusiikin laajimmin arvostettu muoto ja tehokas väline kansainvälisen huomion tavoitteluun. Orkestereita tarvittiin myös kotimaista musiikkia ja etenkin Sibeliuksen teosten esittämistä varten. Sibeliuksen vaikutus näkyikin yhä sinfoniaorkestereiden ohjelmistoissa. (Häyrynen 2005.)

Aloitteet orkestereiden perustamiseksi olivat yksityisiä tai yhteisöllisiä. Yhteiskunta alkoi osallistua orkestereiden rahoittamiseen 1950-luvulta alkaen. 1970-luvun loppuun mennessä monet toimintansa vakiinnuttaneista yhdistyspohjaisista orkestereista kunnallistettiin ja orkesterikulttuuri laitostui vahvasti. Ammattiorkesterien kehitystä tuki vuodesta 1969 lain turvin kehitetty ammatillinen musiikkikoulutus. Lakkautusuhat 1990-luvun alun lamassa herättivät kansanliikkeitä, jotka osaltaan takasivat orkesteriverkoston säilymisen 1970-luvulla huippuunsa kehittyneessä laajuudessa. Lamavuodet opettivat julkisin varoin toimivat orkesterit karsimaan menoja ja kehittämään uusia toimintastrategioita. (Häyrynen 2005.)

Sinfoniakonsertteja on pidetty sinfoniaorkestereiden perustoimintamuotona; kaikki muu toiminta on ollut sitä palvelevaa tai täydentävää (Vainio 1992, 170). Musiikkikasvatus on kuitenkin ollut keskeisessä roolissa sinfoniaorkesteritoiminnan käynnistymisestä saakka. Sinfonisesta musiikista kiinnostuneen yleisön määrä oli säännöllisen konserttitoiminnan käynnistyttyä 1882 luonnollisesti vaatimatonta, mutta kuulijamäärät alkoivat nopeasti kasvaa. Suurin merkitys kiinnostuksen leviämiseen oli Robert Kajanuksen musiikkikasvatustyöllä, jota hän

toteutti järjestämällä runsaasti erilaisia konsertteja erityyppisillä ohjelmistoilla. (Vainio 1992, 175.) Kajanus näki näillä populaarikonserteiksi kutsutuilla tapahtumilla merkittävän ja kauaskantoisen musiikkikasvatustehtävän. Kajanus tarvitsi myös erityyppisiä konsertteja kasvatukseen yleisömäärää mahdollisimman tehokkaasti kohti haluamaansa päämäärää: sinfonia-konserttien yleisömenestystä. Kajanuksen orkesteri piti huippuvuosina 1900–1902 mm. neljä populaarikonsertiksi kutsuttua tapahtumaa viikossa Ravintola Seurahuoneella. (Vainio 1992, 184–185.)

Populaarikonserteilla oli myös Suomen ensimmäisen säännöllisesti konsertoivan sinfoniaorkesterin talouden kannalta olennainen merkitys: sinfoniakonsertit tuottivat useimmiten tappiota. Jopa neljä kertaa viikossa pidetyt populaarikonsertit olivat puolestaan lähes aina loppuunmyytyjä (Vainio 1992, 185). Populaareissa viihtyneelle yleisölle tuli vuosisadan vaihteen jälkeen muitakin illanviettomahdollisuuksia revyyyn ja elokuvan parissa. Lopullisesti populaarit menettivät yleisönsä, kun konserttipaikka jouduttiin siirtämään hiipuneen asiakasmäärän takia ravintolaympäristöstä Seurahuoneelta Palokunnantalolle. Pelkkä musiikki konserttisalimaisessa ympäristössä ilman tarjoiluja ei enää riittänyt houkuttimeksi seurueille illanviettoihin. Populaarit vaihtuivat 1919 kansankonserteiksi, joita pidettiin sunnuntaiamupäivisin Työväentalolla, Ylioppilastalolla ja 1930-luvulta lähtien Konservatoriolla. (Vainio 1992, 187–188.)

1908 Kajanus loi vielä uuden konserttityypin, joka pyrki löytämään yleisönsä sinfonia- ja kansankonserttien välistä; kansansinfoniakonsertin. Kansansinfoniakonsertteja oli ohjelmistossa saman verran kuin varsinaisia sinfoniakonsertteja. (Vainio 1992, 188.) Omalta osaltaan myös Helsingin kaupunki piti yllä populaarikonserttien perinnettä aina 1950-luvulle saakka, koska edellytti niiden järjestämistä oman avustuksensa myöntämisen ehtona (Vainio 1992, 184).

Kajanuksen luomalla musiikkikasvatustoimintamallia on seurattu uskollisesti myös muissa suomalaisissa sinfoniaorkestereissa aina näihin päiviin. Pirkko Korhonen kertoo tutkimuksessaan Jyväskylän Sinfonian historiasta Jyväskylän Orkesterin niin sanotun viihderyhmän käyneen esiintymässä vuoden 1962 aikana useissa kouluissa, muun muassa Tyttölyseossa ja Keski-Suomen Yhteiskoulussa. Orkesteri loi näin koululaiskonserttitradition, jota Jyväskylän kaupunginorkesteri jatkaa vielä nykyäänkin. (Korhonen 2005, 77.)

Kansankonserttien perinnettä jatkaa tänä päivänä viihdekonsertit, joita näyttää kuuluvan lähes jokaisen sinfoniaorkesterin ohjelmistoon. Myös koululaiset kohderyhmänä on tyypillinen. (Sinfoniaorkestereiden web-sivut 26.1.2008.)

2.2 Suomalaiset sinfoniaorkesterit tänään

Suomalaisten sinfoniaorkestereiden yleisömäärä on pyörinyt 2000-luvulla reilussa 900 000:ssa (mm. Kulttuuritilasto 2006). Suomalaiset orkesterit ovat monipuolisia musiikillisia palvelulaitoksia. Uusi musiikki, lastenkonsertit, workshopit, interaktiiviset tapahtumat ja yleisönkasvatushankkeet ovat löytäneet tiensä orkesterien ohjelmistoon. (Häyrynen 2005.)

Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n puheenjohtaja Kalevi Aho linjaa vuoden 2007 suomalaisille orkesterilaitokselle ja orkesterilaitoksen edustamalle taidemusiikille hankalammaksi kuin pitkään aikoihin (Suosio 2007, 2). Julkista keskustelua on käyty orkestereiden, taidemusiikin ja erityisesti näiden talouden ympärillä ollut monella tapaa vilkasta. Puhuttaneet ovat niin oopperan hallintomallit, oopperan johto kuin musiikkitalohanke. Sekä muusikkokoulutus että koulujen musiikinopetuksen tila on kirvoittanut keskustelua. (Suosio 2007, 3.)

Suomessa on maailman tiheimpiin kuuluvan musiikkioppilaitosverkoston lisäksi maailman tiheimpiin kuuluva orkesteriverkosto (Vainio 1992, 9). Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenluku on vuoden 2008 alusta 30, jonka ulkopuolelle jää joukko periodiluonteisesti tai vapaa-muotoisesti toimivia yhtyeitä. Ammattimaisesti toimivia sinfoniaorkestereita on kaupunginorkestereiden roolissa 13 kpl, lisäksi Yleisradion sinfoniaorkesteri sekä Kansallisoopperan orkesteri. Vuonna 2007 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereissa työskenteli 975 päätoimista muusikkoa. Hallintohenkilökuntaa on 128 henkilöä, joka edustaa 12% orkesterin henkilövuosista. Lisäksi orkestereissa työskentelee periodiluonteisesti kapellimestareita, solisteja sekä avustajia. (Suosio 2007, 5.)

Sinfoniaorkestereiden määrässä ja sijoittumisessa maantieteellisesti toteutuu edelleen pohjoismaisen kulttuuripolitiikan ydinajatus, jonka mukaan taide kuuluu kaikille ja sen on oltava kaikkien tavoitettavissa. (Häyrynen 2005.) Suomalaiset sinfoniaorkesterit ry:n puheenjohtaja Kalevi Aho puheenvuorossaan Suomen Sinfoniaorkestereiden verkkosivuilla toteaa, että hyvä orkesteri on taideorganisaatio, jonka kautta voidaan demonstroida sitä kaikkein parasta, mitä kaupungilla on tarjottavana. Aho pitää korkeatasoisen taidelaitoksen, kuten sinfoniaorkesterin syntymistä paikkakunnalle osoituksena siitä, että kaupunki on ylittänyt tietyn henkisen kyn-

nyksen. ”Paras musiikki ilmentää jotain sellaista, jota ei sanoin eikä kuvin voi tavoittaa. Se ilmentää jotain rajatonta, erityistä hengen lentoa. Siksi kaupunkien kulttuurilaitoksista juuri korkeatasoiset orkesterit kohoavat helpoiten koko paikkakunnan kulttuurin kruununjalokiviksi.”, toteaa Aho. (Aho 17.3.2007.)

Sinfoniaorkestereiden merkitystä kaupunkien menestykselle ja yleiselle hyvinvoinnille perustellaan orkesterilaitoksen sisältä hyvin laaja-alaisilla, yleisillä musiikin vaikutuksilla. Aho listaa artikkelissaan suosiollisia vaikutuksia mm. fiksummasta nuorisosta aina vanhuuden dementian ehkäisyyn. Aho näkee sinfoniaorkesterien tarjoamat henkiset virikkeet myös kaupungin vetovoimaisuuden ylläpitäjänä. (Aho 17.3.2007.) Ahon keskeinen peruste Suomen orkesterilaitoksen elinvoimaisuudelle ja instituution yhteiskunnalliselle merkitykselle on sen keräämät kuulijat ja katsojat (Suosio 2007, 2).

Musiikkikasvatustoiminta ja sinfoniaorkestereiden rahoitus. Suomalaiset sinfoniaorkesterit saavat pääosan rahoituksestaan kotikunnaltaan sekä opetusministeriöltä. Lisäksi orkesterilla on toimintatuloja eli omaa rahoitusta, esim. pääsylipputuloja. Kymmenen suurimman kaupungin orkestereiden valtionosuus oli vuonna 2006 19–24% menoista. Toimintatulojen osuus vaihteli orkestereittain 5–25 % välillä, lopun tarvittavasta rahoituksesta kattaa orkesterin kotikunta. Vuonna 2006 kuntien osuus oli 55–72 % menoista. Julkinen tuki per kuulija oli riippuen orkesterista 80–130 euron välillä. (Helin 2007, 6–9.) Kunnilla ei ole mahdollisuuksia lisätä kulttuurilaitosten resursseja, koska valtio on vähentänyt omaa osuuttaan muiden toimintojen rahoituksessa ja kiristänyt kuntataloutta vuosittain muilla tavoin. (Helin 2007, 16.)

Orkestereita ja oopperaa on kuntatasolla alettu rinnastaa liikelaitoksiin. Tilaaja-tuottajamalliin siirryttiin Rovaniemellä vuoden 2006 alusta, ja vuonna 2007 mallia on alettu soveltaa Tampereella ja Oulussa. Kalevi Aho artikkelissaan Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n verkkosivuilla arvioi tilaaja-tuottajamallin olevan alkusoitto taidelaitoksen lopulliseen irrottamiseen kaupunkien rahoituksen piiristä. Pelkona on, että kaupungit puuttuisivat orkesterien ohjelmistosuunnitteluun tilaamalla vain sellaisia konsertteja, joiden tuotto-odotus olisi hyvä. (Aho 16.3.2007.) Aho vaatii puheenvuorossaan Rovaniemen orkesteripäivillä 2007, että orkesterilla tulee olla täysi taiteellinen itsemääräämisoikeus. Orkesterien rahoittajilla, kaupungeilla tai pääsponsoreilla tulee olla täysi luottamus orkesterin taiteellisen johdon toimintaan eikä orkesterin taiteelliseen autonomiaan ei tule puuttua. (Aho 17.3.2007.)

”Lipputulosten varaan ei pysty rakentamaan: niillä saa suunnilleen solistin ja kapun”, kuvaa Mari Itäranta Jyväskylän Sinfonian rahoitustilannetta. (Kiviniemi 2006, 53–54.) Orkesterin rahoitustilanne, rahoittajat ja heidän asettamansa reunaehdot vaikuttavat musiikkikasvatustoimintaan automaattisesti. Sekä Englannissa että Yhdysvalloissa orkesteritoiminta on pääasiassa sponsoroinnin ja hyväntekeväisyyden varassa. Englannissa taidehallinnon (Art Council) edellytyksenä orkestereiden rahoitukselle on musiikkikasvatustoiminta sekä omarahoitusosuuden hankkiminen. (Haussila 1992, 92.)

Myös orkestereiden muusikkoja huolettavat musiikkikasvatustoiminnan rahoitus ja sen vaikutuksen orkesterin muuhun toimintaan. Katja Mervola tutki muusikoiden kokemuksia 1990-luvun alkupuolella musiikkikasvatustöihin osallistumisesta. Mikäli hankkeiden aikana on muuta toimintaa, täytyy muusikoille aina hankkia sijaiset. ”Jos nämä meidän touhut lohkaisee merkittävän osan orkesterin muutenkin vähistä rahoista, se saattaa herättää pahaa verta. Ideaali olisi, jos raha tulisi jostain ulkopuolelta. ... Periaatteessa työtämme on orkesterisointi”, toteaa eräs muusikko tutkimusta varten tehdyssä haastattelussa. (Mervola 1998, 69.)

Opetusministeriön vastuulla on yhteiskunnan nuorisopolitiittisten toimenpiteiden yhteensovittaminen. Sinfoniaorkestereiden tavoitteiden asettamisen tulisi tapahtua erityisesti nuorisoon kohdistuessaan Opetusministeriön toimesta. Opetusministeriö ei kuitenkaan korosta kulttuurille tai orkestereille osoitetuissa tehtävissä esimerkiksi väestön hyvinvointiin tai lasten ja nuorten kasvuun liittyviä tavoitteita, vaikka liikuntatoiminnan tavoitteeksi nämä kirjataankin. Kulttuuripolitiikassa korostuvat sen sijaan mm. taiteen tukeminen, taiteilijoiden aseman turvaaminen, kulttuuripalvelujen alueellisen verkon vahvistaminen ja kulttuurisen tietoyhteiskunnan rakentaminen. (Opetusministeriö 2007, 9–10.)

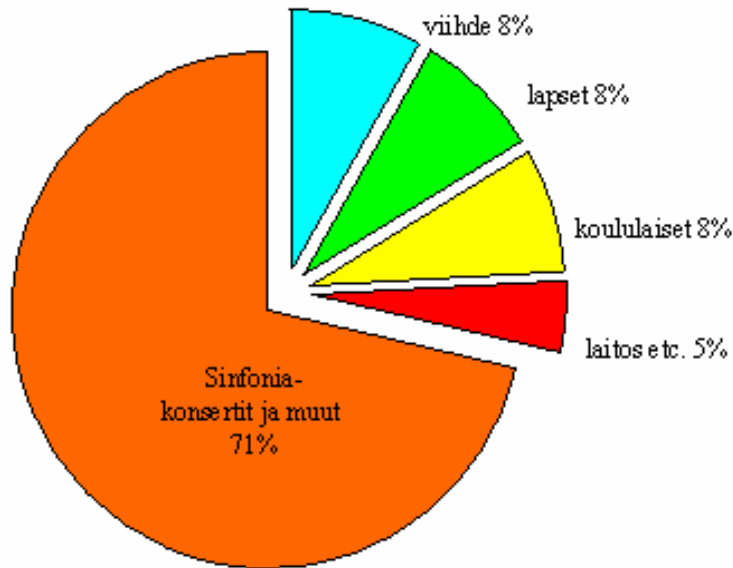
Sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoiminnan johtamisen näkökulmasta olisikin mielenkiintoista tietää, mitkä tahot määrittelevät sen, ottaako sinfoniaorkesteri musiikkikasvatusta ohjelmaansa. Ja jos ottaa, millaisin tavoittein sitä tehdään. Sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoiminnasta vastaaville henkilöille kohdistetussa kyselyssä tätä hahmotetaan kartoittamalla toiminnan organisointia – ketkä luovat edellytykset toiminnalle, ketkä asettavat tavoitteet ja ketkä toteuttavat varsinaisia toimenpiteitä. Kyselyssä kartoitetaan myös musiikkikasvatushankkeiden rahoitusmalleja.

Kalevi Ahoa kriittisempiä äänenpainoja sinfoniaorkesterin toiminta-ajatuksesta esittää Samu Forsblom tutkielmassaan sinfoniaorkesterin laatukäsityksistä. Forsblom toteaa, että taide-elämys on mahdollinen vain taiteen ja sen vastaanottaja välisessä vuorovaikutuksessa. Orkesterikulttuurissa taidemuodon traditio on toiminnan ohjenuora. Orkesteri toimii eräänlaisena musiikillisena kirjastona, joka esittää poimintoja klassisen musiikin historiasta sekä ylläpitää traditiota uuden musiikin esittämisen muodossa. Forsblom esittää, että tradition kunnioitus on saattanut johtaa orkestereiden loitontumiseen yleisöstä. (Forsblom 2001, 102–104.)

Forsblom rohkaisee orkestereita uudistamaan rohkeammin esityskäytäntöään. Pelkällä markkinoinnilla on mahdoton saada muutosta aikaan, jos traditio sinällään ei muutu yleisöä huomioonottavaksi. Hän toteaa, että jos sisältö itsessään ei kiinnosta tai avaudu klassiseen musiikkiin perehtymättömälle kuulijalle, sen pukeminen asiakaslähtöiseen muotoon ei riitä. (Forsblom 2001, 102–104.) Esityskäytäntöjä ja orkestereiden ohjelmistovalintojen pysähtyneisyyttä soimaa myös Eero Hämeenniemi kolumnissaan: ”Kirjallisuuden sankari on elävä kirjailija. Musiikin päähenkilö on kuollut säveltäjä.” (Hämeenniemi 2008, 17.)

Harri Kuusisaari pääkirjoituksessaan Rondossa tammikuussa 2008 näkee sinfoniaorkestereiden merkityksen ja tulevaisuuden positiivisemmin, lähestyen aihetta konkreettisin kehitysehdotuksin. Kuusisaari kehottaa taidelaitoksia ottamaan yleisökasvatuksen tosissaan. Suomea maailmalla esiin tuonut koulutus pätee myös taidelaitosten tulevaisuudesta puhuttaessa. Kuusisaari huomauttaa, että musiikkiopistot ovat toiminnassaan unohtaneet yhden tärkeän kohderyhmän, nimittäin oppilaiden vanhemmat. Musiikkikasvatus ei kuulu ainoastaan nuorille ja vanhempien aktiivisuus luo mahdollisuuden myös nuorison kiinnostuksen syntymiselle. (Kuusisaari 2008, 3.)

Vuonna 2007 tämän tutkimuksen kohderymänä olevat ammattisinfoniaorkesterit toteuttivat yhteensä 903 tapahtumaa tai konserttia. Näistä 259 kpl oli kohdistettu lapsille, nuorille, koulu-laisille, vanhuksille tai tapahtuma oli toteutettu erilaisissa laitoksissa (kuvio 1). Lisäksi mm. vuonna 2006 toteutettiin muita lapsille suunnattuja tai yleisökasvatukseksi luettavia tapahtumia 99 kpl (Suosion erilliskysely). Kyselyn vastaajien musiikkikasvatuksen kohderyhmiksi määrittelemille kohderyhmille toteutettiin siis vuonna 2007 n. 30 % kaikista tapahtumista. (Suosio 2007, 22.)

KUVIO 1. Suomalaisen sinfoniaorkestereiden konserttien jakaantuminen teemoittain 2007

Kävin läpi 23.1., 19.5. ja 26.5.2008 suomalaisten sinfoniaorkestereiden web-sivut ja kirjasin ylös, mitä he kertovat musiikkikasvatustyöstään. Tarkoituksena oli hankkia taustatietoa kyselyn rakentamista ja toteuttamista varten. Tarkoituksena oli myös seurata, orkestereissa tapahtuu musiikkikasvatuksen parissa kevään 2008 aikana.

Helsingin kaupunginorkesteri. Kummilapsiprojekti 2000–2007. Vuonna 2000 Helsingin viettäessä perustamisensa 450-vuotisjuhlaa käynnistettiin kaupunkilaisia ilahduttamaan 7-vuotinen kummiprojekti. Projektia tarjottiin juhluvuonna helsinkiläisperheisiin syntyneille vauvoille. 4 600 vauvaa eli 75 % heidän perheistään otti kummiorkesterin kutsun vastaan. Seitsemän vuotta kestäneen projektin aikana tuotettiin 15 erilaista konserttitapahtumaa yhteensä yli 80 esityksenä. Projektia täydensi Lastenlaulujen aarreaitta -levy 2005. Alusta lähtien lapsille soitettiin täysipainoista klassista konserttiohjelmistoa; aluksi kamariyhtyeiden tulkitsemana, mutta ensimmäisen vuoden jälkeen koko sinfoniaorkesterin voimin Finlandia-talon pääsalissa. Ohjelmisto on sisältänyt klassisen musiikin helmiä eri aikakausilta. Musiikkia on myös luotu yhteistuumin orkesterilaisten kanssa niin konserttilavalla kuin musiikkipaikoissakin. Seitsenvuotinen projekti päättyi lokakuussa 2007 yhteiseen juhlaan Helsingin kaupunginorkesterin saavuttaessa 125 vuoden iän Pohjoismaissa pisimpään toimineena ammatillisin sinfoniaorkesterina. Ei mainintoja tulevista projekteista tai muusta musiikkikasvatustoiminnasta. (HKO 26.5.2008.)

Joensuun kaupunginorkesteri. Tähti ja satu. Koko perheen konsertti, ohjelmistossa Melartin Prinsessa Ruusunen ja Hjeltin Tähtitaivas ja äänien synty. Ei mainintoja muusta musiikkikasvatustoiminnasta. (JKO 26.5.2008.)

Jyväskylä Sinfonia. Etuja koululaisryhmille (ilmaiseksi kenraaliharjoituksiin), koululaisryhmille ryhmälennuksia varsinaisiin konsertteihin, Kulttuuripassi-alennus, alle 26-vuotiaille opiskelijahinnat. Kaikissa konserteissa tarjolla myös opiskelijahinnat. Draamallinen koululaiskonsertti ”Juuson salarakas” tarjolla Keski-Suomen alueen kouluille, kaksi versiota tarjolla, ala- ja yläasteille. (Jyväskylä Sinfonia 26.5.2008.)

Kuopion kaupunginorkesteri. Orkesterin sivuilla on oma musiikkikasvatusosio, jossa mm. seuraavat osiot: Selviytymisopas nuorille konserttikävijöille, Lapset ja nuoret, opiskelijat, aikuisyleisö. Toimintaa lapsille ja nuorille on esim. Valoa latoon -projektin muodossa (yhdessä Pohjois-Savon taidetoimikunnan kanssa koululaisille), Kulttuurikaruselli-hanke (Tuhannen ja yhden yö taikaa, esikouluryhmävierailuja, perhekonsertti), Kulttuuripolku-hanke 2000–2010 (poikkihallinnollinen kulttuuripalveluiden, koulutuspalveluiden ja vapaa-ajankeskuksen yhteinen Aktiivinen lapsuus ja nuoruus Kuopiossa -toimenpidekokonaisuus), teematapahtumia (esim. Minna Canth -juhlavuosi, J. V. Snellmann -juhlavuosi), avoimet harjoitukset (päiväkoti- ja kouluryhmille), pienryhmätoimintaa (päiväkodit ja koulut), K9-kortti (9-luokkalaisten kulttuurikortti tarjoaa pääsyn lähes ilmaiseksi Kuopion kulttuurilaitoksiin). Opiskelijat huomioidaan opiskelijahinnoin sekä oppilaitosyhteistyön muodossa. Kuopiossa ei aikuisiakaan ei unohdeta, Kuopion kaupunginorkesteri tarjoaa klassisesta musiikista ja orkesteritoiminnasta kiinnostuneelle yleisölle erilaisia mahdollisuuksia tutustua toimintaan syvemmin. Orkesterimusiikin saloja avataan mm. Miten konsertti valmistuu- ja Teosesittelytilaisuuksien kautta. Lisäksi kaupunginorkesterin kanta-asiakkaille (I. Sinfoniasarjan kausikortti-asiakkaat) järjestetään erikseen kanta-asiakkaiden iltoja, joissa heillä on mahdollisuus mm. tavata vierailevia taiteilijoita ja kuulla etukäteen uutisia tulevista konserteista ja kausista. (KKO 26.5.2008.)

Kymi Sinfonietta. Ei mainintoja musiikkikasvatustoiminnasta. Neuvoja ensikertalaisille! (Kymi Sinfonietta 26.5.2008.)

Lappeenrannan kaupunginorkesteri. Kummilapsi-projekti (vuonna 2001 koulun aloittaneet), alle 16-vuotiaat ja musiikkiopiston opiskelijat ilmaiseksi mikäli salissa tilaa. (LKO 26.5.2008.)

Oulu Sinfonia. Oulu Sinfonia Kids -portaali: soitin- ja orkesteriesittelyt, pelejä, latauskamaa. (Oulu Sinfonia 26.5.2008.)

Pori Sinfonietta. Ohjelmasta löytyy Beethovenia koko perheelle, sirkusnumeroita lastenkonsernissa. (Pori Sinfonietta 26.5.2008.)

Radion sinfoniaorkesteri. Koko perheen konsertit (2 kpl keväällä 2008) ja Ylen oma tilausteoksen kantaesitys, Severi Pyysalon Sammakkokuningas ja Bremenin soittoniekat joulukuussa 2008. (RSO 26.5.2008.)

Sinfonia Lahti. Hei me sävelletään! -projektien laajat esittelysivut. Ensimmäinen "Hei, me sävelletään!" -projekti järjestettiin keväällä 1995. 26 projektiin on näinä vuosina osallistunut 87 ryhmässä 1855 lasta. Lisäksi tarjolla on 9-luokkalaisten kulttuurikortti. (Sinfonia Lahti 26.5.2008.)

Tampere Filharmonia. Tapahtumia ja Nuori kuuntelija -klubi: Nuori kuuntelija -klubi. Jäsenetuja, klubipostia, klubitapaamisia vuodesta 2002. Lasten Filharmonia: Presto-hiiri -maskotti. Koko perheen konsertteja. Kouluille ja päiväkodeille: Ala-asteille oma projekti, johon kuuluu konsertti, opettajan ennakkovalmistelupaketti. Joihinkin myös erillinen opettajien koulutustilaisuus. Ylä-asteille ja kaikille tarjolla myös kenraaliharjoitusten tai muiden harjoitusten seuraamista ja lyhyet esittelyt. Ryhmälennukset, mikäli ”valvoja” mukana. (Tampere Filharmonia 26.5.2008). Nuori Kuuntelija liittyi Facebookiin kevään 2008 aikana ja perusti sinne Nuori Kuuntelija Klubi -ryhmän (Savolainen 26.5.2008).

Tapio Sinfonietta. Nuorten kamari tarjoaa konserttikokemusten yhteyteen ryhmille räätälöityjä työpajoja ja pitempikestoisia Zap-työpajoja ja -projekteja. Zap-työpajoissa haetaan oman tekemisen kautta uusia näkökulmia. Samassa hengessä tarjotaan myös aikuisten yhteisöille ja työporukoille toiminnallisia elämyksiä ja kokemuksia. Kulttuuri- ja liikuntapolku KULPS! tutustuttaa Espoon peruskoulujen oppilaat oman kaupunkinsa kulttuuri- ja liikuntakohteisiin. KULPS! on osa kaikille yhteistä maksutonta perusopetusta. (Tapiola Sinfonietta 26.5.2008.)

Turun filharmoninen orkesteri. Vuoden päätapahtumia ovat kaksi vuosittaista Filharmonian lastenviikkoa. 15.5.2008 ilmestyi levytys Pekka ja susi – ja muit turkulaissi seikkailui. Tibor Bogányin johtamalla levyllä on filharmonikoiden lisäksi mukana Markku Heikkilä, alias Förin äijä, joka tarinoi Turun murteella. Turun konservatorio on järjestänyt 2007 ja 2008 lasten musiikkijuhlat Turussa ja Turun filharmoninen orkesteri oli mukana 2008 neljällä koululaiskonsertilla, joihin osallistui yli 4000 lasta. (TFO 26.5.2008.)

Vaasan kaupunginorkesteri. Koululaisprojekti = koululaiskonserttisarja nro 3, Het FriHet -nuorisoprojekti Suomen itsenäisyyden juhluvuonna 2007. (VKO 26.5.2008.)

2.3 Musiikkikasvatustoimintaa sinfoniaorkestereissa ulkomailta

Education-toiminta. Education-toiminnan historia Englannissa järjestelmällisenä toimintana ulottuu 1980-luvulle. Ensimmäisenä musiikkiorganisaationa education-toiminnan aloitti London Sinfonietta vuonna 1983. Taustalla oli mm. orkestereiden halu muuttaa koululaiskonserttien käytäntöä. Orkesterit olivat 1970-luvun loppupuolelta lähtien alkaneet kiinnittää yhä enemmän huomiota koululaiskonserttien hyödyllisyyteen sekä kouluille että orkesterille itselleen. Orkesterit olivat kokeneet konsertit tylsinä ja hyödyttöminä. Tähän haluttiin saada muutosta. (Karhunen 1997, 15–16.)

London Sinfoniettan education-työtä on perusteltu sillä, että sen tärkeä tehtävä on tuoda musiikkia ihmisille, joilla ei muuten olisi luontevaa yhteyttä musiikkiin. Monet orkesterien tekemät projektit ovat antaneet osallistujilleen mahdollisuuden osallistua musiikin tuottamiseen ammattimuusikoiden kanssa. Orkesterille se puolestaan on antanut mahdollisuuden kohdata yleisö uudella ja tuoreella tavalla. Education-toiminta tuo orkesterille myös lisää tunnettuutta. (Karhunen 1997, 15–16.)

Musiikkikasvatuksen toimintamallit, joissa yleisö osallistuu omakohtaisesti esimerkiksi säveltämällä, ovat yleistyneet myös Yhdysvalloissa. 1990-luvun alussa orkesteriyleisön keski-ikä oli 50 vuotta, ja koko orkesteri-instituution pelättiin sammahtavan. Orkesterit ovat muuttaneet toimintamallejaan ja ottaneet yleisökasvatusta osaksi toimintaansa. Perinteinen markkinointi-mix esitteitä, solisteja ja keskituloista yleisöä ei enää riittänyt täyttämään konserttisalia. Orkesterien toiminta ei voinut perustua ainoastaan oletukseen, että klassinen musiikki

ja sinfoniaorkesteri on kuulijalleen hyväksi ja vain sillä perusteella yleisö saapuu paikalle. (Haussila 1992, 92.)

Learning Through The Arts (LTTA). Learning Through The Arts (LTTA) -hankkeessa taiteilijat työskentelevät yhdessä opettajien kanssa opettaen lapsille eri aineita taiteen välityksellä, matematiikkaa tanssien, maantietoa laulaen, englantia näytellen. Kanadassa hankkeeseen on osallistunut jo yli 100 000 lasta. LTTA:n perusajatukset pohjaavat Harvardin yliopiston Howard Gardnerin monilajajakuusteoriaan, joka korostaa erilaisten oppimistapojen merkitystä lasten oman oivalluskyvyn esiin saamisessa. Aihetta on tutkinut mm. Mikko Ketovuori väitöskirjassaan.

Musiikkikasvatus orkestereiden web-sivuilla. Sinfoniaorkesterit Suomessa ja maailmalla tarjoavat usein sinfoniaorkesteriin tutustumismahdollisuutta myös webissä. Esimerkiksi New York Philharmonics esittelee orkesteriaan laajahkolla palveluvalikoimalla pelejä, visoja, säveltäjien ja soittajien esittelyjä, soitindemoja. Sivustolta löytyy myös ”musapaja”, ”soitinpaja” sekä omien tuotosten lähettämismahdollisuus kavereille. San Francisco Philharmonia puolestaan tarjoaa mm. soitindemoja, nopeustestin rumpalinaluille sekä orkesterin lapsille ja nuorille tarkoitettujen konserttiohjelmien esittelyt.

2.4 Tutkimuksen teoreettinen tausta

Musiikkikasvatuksen määritelmä tässä tutkimuksessa. Ajankohtaisen sinfoniaorkestereita koskevan julkisen keskustelun, musiikkikasvatustoimintaa sinfoniaorkestereissa käsittelevien aiempien tutkimuksien ja sinfoniaorkesterin historiaa käsittelevän kirjallisuuden valossa musiikkikasvatus sinfoniaorkestereiden toimintamuotona näyttäisi palvelevan useissa eri tarkoituksissa. On siis tarpeen kiteyttää musiikkikasvatuksen määritelmä tämän tutkimuksen jatkoa sekä kyselyn rakentamista varten.

Musiikkikasvatuksen tutkimus määrittelee musiikkikasvatuksen käsittämään musiikin opetuksen, musiikkipedagogiikan sekä kasvattamisen musiikin avulla. Musiikin opetus voidaan määritellä musiikillisten valmiuksien kehittämiseksi pedagogisin menetelmin. Musiikkipedagogiikka viittaa musiikin opetuskäytäntöihin ja didaktisiin, menetelmällisiin ratkaisuihin. Kasvattaminen musiikin avulla viittaa puolestaan laajempaan merkitykseen: musiikin avulla kasvamiseen yhteiskunnan jäseneksi. Laajasti ymmärrettynä musiikkikasvatus koskee koulujen

musiikinopetuksen lisäksi myös muissa yhteyksissä annettavan musiikinopetuksen. (Louhivuori 2003, 251.)

Musiikkikasvatus-termiä on käytetty yleisökasvatus-termin kanssa samansuuntaisesti useissa yhteyksissä (esim. Suosion vuosikertomukset) kasvatuksellisten pyrkimysten ohella sinfoniaorkesterin markkinointivälineenä. Musiikkikasvatuksella on pyritty mm. yleisömäärien kasvattamiseen totuttamalla sinfoniamusiikin kuunteluun, jakamalla tietoa orkesterista, soittajista, säveltäjistä jne. sekä viemällä orkesteri lähemmäksi yleisöään esim. koulu- tai puistokonserttien muodossa.

Musiikkikasvatus orkesterin markkinointikeinona käy ilmi myös Suomen sinfoniaorkesterihistorian alkuvaiheilta Robert Kajanuksen kehittämässä konserttimuodoissa. Kajanus näki populaarit musiikkikasvatustehtävässä sinfoniaorkesterimusiikin kuuntelukykyä kehittävänä ja sitä kautta orkesterin sinfoniakonserttien asiakaspohjaa laajentavana toimintana. (Vainio 1992, 184.) Jyväskylän orkesteri on käyttänyt koululaiskonsertteja vastaavalla tavalla markkinointikeinona yleisökasvatus-nimikkeen alla. Korhonen kertoo Jyväskylä Sinfonia historiatutkimuksessaan Orkesterin koululaiskonserteista mitä parhaimpana yleisökasvatusmenetelmänä. (Korhonen 2005, 77.) Musiikkikasvatus koululaiskonserttien muodossa nähtiin siis pitkän tähtäimen keinona kasvattaa orkesterille yleisöä eli uutta asiakaskuntaa.

Tässä tutkimuksessa lähdetään siitä oletuksesta, että suomalaisille sinfoniaorkestereissa musiikkikasvatustoimintaan saattaa sisältyä sekä kasvattaminen musiikin avulla, musiikillisen kasvun edistäminen että markkinointiviestinnälliset tavoitteet yleisömäärän säilyttämiseen tai kasvattamiseen.

Aiempia tutkimuksia musiikkikasvatustoiminnasta sinfoniaorkestereissa. Erkki-Mikael Karhunen (Karhunen 1997) on selvittänyt education-toimintamalliin perustuneen pilottiprojektin vaikutuksia Lahden ja Tampereen kaupunginorkestereiden muusikoihin. Pilottiprojekti toteutettiin Sibelius-Akatemian ja London Sinfoniettan yhteistyönä vuosina 1994–1995 ja siihen osallistui neljä suomalaista kaupunginorkesteria. Education-toimintamallista käytetään myös otsikkoa ”Hei, me sävelletään!”. Education-projekteissa oppilaat tuottavat musiikkia improvisaation pohjalta. Karhunen tutki muusikoiden käsityksiään omasta muusikkoudestaan sekä koululaisten kanssa työskentelystä. Education-toiminnasta on julkaistu kokonaisuudessaan yhteensä neljä tutkielmaa.

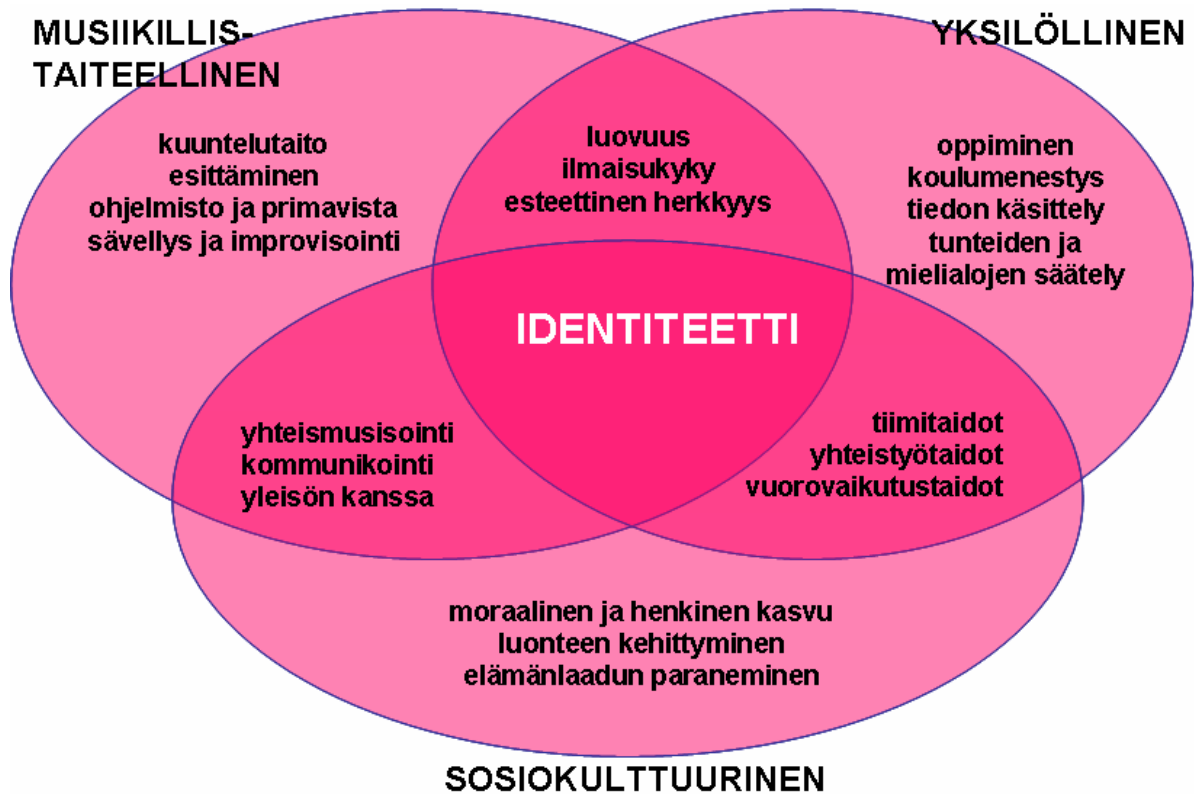
Katja Mervolan (Mervola 1997) tutkimus kartoitti orkesterimuusikoiden kokemuksia education-toiminnasta. Tutkimuksen kohteena oli Tapiola Sinfoniettan koululaisprojekti.

Tuula Jukola (Jukola 1997) on tutkinut musiikinopettajien ja musiikinopiskelijaohjaajien kokemuksia Suomen Kansallisoopperan kahdesta ensimmäisestä education-projektista. Hän kartoitti tutkimuksessaan myös englantilaisten taideorganisaatioiden education-toiminnan syntyä ja toimenkuvaa. Jukola käyttää tutkielmassaan musiikkikasvatustoiminnasta termiä yleisökasvatus.

Anna Kuoppamäki (Kuoppamäki 1995) on tutkinut koululaisten kokemuksia sinfoniaorkesterin education-toimintamallista. Tutkimuksen kohteena oli Kuoppamäen suunnittelema education-toimintamalliin perustuva projekti, joka toteutettiin espoolaisessa musiikkilukiossa.

Musiikkikasvatus yksilön identiteetin kehittäjänä. Sinfoniaorkesterin musiikkikasvatus-toimintaa tarkasteltaessa on syytä luoda katsaus tämän päivän näkemyksiin musiikkikasvatuksen tavoitteista eli mahdollisista lopputuloksista itse kohteeseensa eli ihmisiin – lapsiin, nuoriin, aikuisiin. David J. Hargreaves on tutkinut musiikkikasvatuksen toteuttamismahdollisuuksia ja tuloksia osana työtään koulujen musiikin opetussuunnitelmien kehittämistyöryhmälle Englannissa (Music Development Task Group of the Qualifications and Curriculum Authority (QCA)). Englannissa laajempi musisoinnin sosiaalinen ja kulttuurinen konteksti on tärkeä osa yhteiskunnallista ajattelua. (Hargreaves ym. 2003, 157.) Mallit ovat jatkoa Hargreavesin kehityopsykologian ja sosiaalipsykologian näkökulmiin musiikkikasvatuksessa.

Hargreaves ym. hahmottelee musiikkikasvatuksen tavoitteita tai potentiaalisia tuloksia luomassaan konseptissa (kuvio 2), joka perustuu väljään erotteluun kolmen eri osaamiskokonaisuuden välillä: musiikillis-taiteellinen, yksilöllinen ja sosiokulttuurinen. Kaikki nämä ovat ”yksilöllisiä” siinä mielessä, että ne kuvaavat musiikin opiskelun (tai musiikkikasvatuksen) vaikutuksia kohteeseensa yksilönä. Mahdollisten lopputulosten jakaminen kolmeen osaan antaa enemmän tilaa yksityiskohdille ja mahdollistaa tarkemman erittelyn esittäessään rajapintoja ja päällekkäisyyksiä. (Hargreaves ym. 2003, 160.)

KUVIO 2. Musiikkikasvatuksen hyödyt opiskelijalle ja joitakin vuorovaikutussuhteita

Musiikillis-taiteellinen osaaminen, kuten esim. esiintymistaidot tai säveltäminen on aktiiviharrastajan ja ammattiin tähtäävän opiskelijan tavoitteita opiskelulle ja musiikkikasvattajan tavoitteita toiminnalleen. *Yksilöllinen kehittyminen* on mahdollista kahdesta eri näkökulmasta. Ensimmäinen liittyy tiedon käsittelyyn (cognition), oppimiseen (learning) ja koulumenestykseen (scholastic gains). Toinen liittyy tunneperäiseen kehittymiseen: ihmiset säätelevät tietoisesti mielialojaan ja tunteitaan musiikilla. Musiikkikasvatuksen *sosiokulttuurisiin hyötyihin* liittyy moraalien ja hengellisten arvojen kehittyminen ja elämänlaatu sen syvimmissä merkityksessään. Musiikki ja taiteet nähdään yleensä välittävän kulttuurisia ihanteita ja arvoja sukupolvelta toiselle. (Hargreaves ym. 2003, 160.)

Sosiokulttuuriset hyödyt ovat päällekkäisiä niiden yksilöllisten ominaisuuksien kanssa, jotka perustuvat sosiaalisiin taitoihin ja kulttuuriseen kehittymiseen. Suurin osa musiikista tehdään yhdessä toisten ihmisten kanssa ja toisille ihmisille. Musiikki on perusluonteeltaan sosiaalista ja sillä on positiivinen merkitys vuorovaikutustaitojen, tiimitaitojen ja yhteistyötaitojen kehittämiseen. Sosiokulttuuriset hyödyt limittyvät myös musikaalis-taiteellisen osaamisen kanssa, koska taito olla vuorovaikutuksessa yleisön ja muusikkotovereiden kanssa on välttämätön taiteelliselle ilmaisukyvyille. Musiikillis-taiteellisen osaamisen kehittäminen tukee puolestaan

opiskelijan yleisempien yksilöllisten ominaisuuksien kehittymistä, kuten luovuutta, esteettistä herkkyyttä ja tunteiden ilmaisukykyä. Näitä ei mielletä eritystaidoiksi sinänsä, mutta niissä on vahva taiteellinen vivahteensa. Mallin keskiöön nousee identiteetti ja mallin tärkein väittäjä: musiikkikasvatuksen keskeinen tavoite ja lopputulos on yksilön identiteetin kehittyminen. (Hargreaves ym. 2003, 160.)

Musiikkikasvatus sinfoniaorkesterin markkinoinnin välineenä. Kuten useissa yhteyksissä sinfoniaorkesterin historiaa ja toimintaa käsitelleissä aineistoissa on tullut ilmi, musiikkikasvatuksen rooli sinfoniaorkesterin toiminnassa näyttäisi olevan kasvatuksellisen näkökulman lisäksi myös muita merkityksiä. Mm. Reima Pietilä tiivistää artikkelissaan ”Kavalialla kuin käärmeillä, viattomia kuin kyyhkyset. Orkestereiden yleisökasvatus”, että orkestereiden tekemä yleisötyö markkinoinnin tapaan tähtää ainakin yleisön määrän kasvattamiseen, uusien kävijöiden houkuttelemiseen ja ”opettamiseen” sekä siihen, että lapset kasvavat aikuisiksi konsertissa kävijöiksi. (Pietilä 2006, 53–54.)

Mervola tutki education-projektia muusikoiden näkökulmasta haastatteleamalla heitä projektin päättymisen jälkeen. Eräs haastatelluista muusikoista totesi, että education-työn pitäisi olla säännöllistä, koska ”ei viisikään projektia vielä paljon vaikuta yleisömäärään”. Muusikko uskoi, että projektien tekeminen lujittaisi orkesterin asemaa ja vaikuttaisi myönteisesti ihmisten asenteisiin orkesteria kohtaan. (Mervola 1998, 69.) Kalevi Aho puolestaan toteaa artikkelissaan Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n sivuilla, että orkestereiden yleisömäärän kasvattamisessa konserttien korkea taso on paras keino. ”Tavoitteena on joka konsertissa lähestyä esityksen täydellisyyden ideaalia niin pitkälle kuin mahdollista. Jos orkesteri soittaa joka konsertissa kaikkensa antaen ja esittää etenkin sellaista musiikkia johon se itse uskoo, esityksestä tulee automaattisesti erittäin innoittunut. Tämä heijastuu välittömästi myös yleisöön.” (Aho 17.3.2007.)

Helsingin Kaupunginorkesteri pitää keskeisimpänä haasteena oman kanta-asiakaskunnan laajentamista ja sitouttamista edelleen sekä uusien kuulijaryhmien tavoittamista. Orkesteri ryhtyi jo vuonna 1993 sitouttamaan aikuisia, sitten koululaisia ja vuosina 2000–2007 toteutettiin laaja Kummilapsi-projekti. Kummilapsille järjestettiin kaksi kertaa vuodessa omat konsertit, joihin osallistui noin puolet toiminnassa mukana olevista 4600 perheestä. Kummilapsiprojekti on musiikkikasvatustoimintaa käytännössä; lapsia esimerkiksi leikitetään ja soitatetaan pien-

ryhmissä yhteisen alun eli konsertin jälkeen. Orkesterin soittajiin ja instrumentteihin tutustutettiin mm. istuttamalla lapset jakkaralle muusikon viereen. (mm. Kiviniemi 2006, 53–54.)

Turun filharmonisen orkesterin ohjelmassa yleisökasvatusteeman alle sijoittuu paljon erilaisia toimenpiteitä. Ensikertalaisille on räätälöity Selviydy sinfoniasta -kurssi. Se houkuttelee konsertteihin niitä ihmisiä, jotka eivät tiedä taidemusiikista juuri mitään. Orkesterin edustaja on sitä mieltä, että klassista täytyy tottua kuuntelemaan ja ”siihen pitää päästä sisään” ja on huolissaan siitä, että myyntiluvut laskevat. (Kiviniemi 2006, 52.) Oulu Sinfonia puolestaan tarjoaa vetävästi otsikoituja kokonaisuuksia ja on kokeillut jalkautumista yleisön pariin monenlaisin kokoonpanoin keskustassa, kauppatorilla, kahviloissa, päiväkodeissa ja koululla. Tärkeimpänä Oulu Sinfonian intendentti Samu Forsblom pitää kolmekymppisten ja sitä nuorempien ikäluokka, joille laatu ja elämyksellisyys ovat tärkeintä kulttuurinlajista riippumatta. (Vuorijärvi 2006, 51.)

Education-toiminnassaan aktiivinen London Sinfonietta pitää yleisömäärien kasvattamista seurannaisvaikutuksena, ei lähtökohtana. Orkesteri panostaa henkilökohtaiseen kontaktiin yleisön, muusikoiden ja musiikin välillä. Orkesteri uskoo, että henkilökohtaisten kontaktien avulla luotu yleisökasvatus koskettaa syvältä: valmiudet kokea musiikkia – luoda, esittää ja vastaanottaa – lisääntyvät joka taholla. Ulospäin suuntautuvat kasvatusohjelmat tuottavat aikaa myöten parempia tuloksia kuin mitä perinteisellä mainonnalla voidaan yksin saavuttaa. (Haussila 1991, 16–17.)

Markkinoinnin näkökulmasta musiikkikasvatuksella voi olla merkitystä ja vaikuttamismahdollisuuksia kaikissa markkinoinnin ja viestinnän vaikuttamisen vaiheissa – kognitiivisessa, affektiivisessä ja konatiivisessa. Prosessia voi tarkastella esim. AIDA(S)-mallin (Attention-Interest-Desire-Action(-Satisfaction)) avulla. Musiikkikasvatus toimii kaikissa prosessin vaiheissa -herättäen huomion, herättäen kiinnostusta, herättäen halun kuulla tai kokea lisää ja tukien aktivoitumista päätöksenteossa. Tyytyväisyys elämykseen konsertissa tuo kuulijan uudelleen ja uudelleen sinfoniaorkesterin tarjoaman musiikin ääreen. (Vuokko 2002, 50.)

Musiikkikasvatuksen merkitys sinfoniaorkesterille. Pohdittaessa musiikkikasvatuksen merkitystä sinfoniaorkesterin toiminnassa, täytyy palata siihen alkuperäiseen tarkoitukseen, joka sinfoniaorkesterilla itsellään katsotaan olevan. Kuten aiemmin tuli esiin, sinfoniakonsertteja tärkeimpänä toimintamuotona (Vainio 1992, 170). Kauhasen tutkielmassa ”Mitä orkesteri

soittaa?” lasten- ja koululaiskonsertit koettiin yleensä tärkeiksi orkesterin toiminnassa. Etenkin kapellimestareista suurin osa piti niitä jopa erittäin tärkeinä. (Kauhanen 1997, 83, 87.) Kalevi Aho (1997, 91) puolestaan listaa yleisön kasvattamisen tavoitteiksi ennakkoluulojen poistamisen, uteliaisuuden herättämisen, henkisen aktiivisuuden ja kuulijoiden musiikillisen yleissivistyksen laajentamisen.

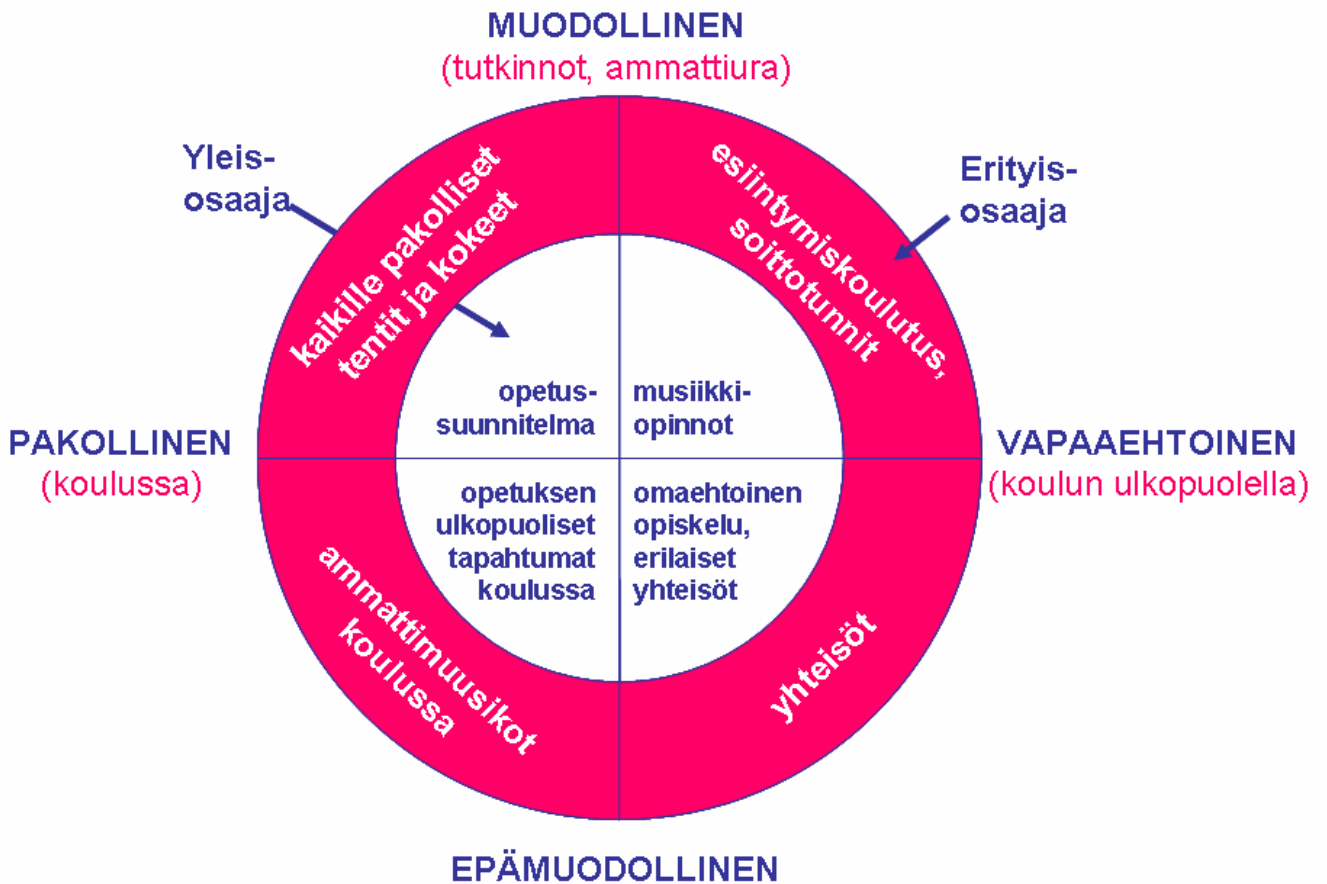
Sinfoniaorkestereiden web-sivuilla julkisuuteen tarjottujen tietojen perusteella Vainion päätelmä sinfoniakonserttien merkityksestä sinfoniaorkesterin perustoimintamuotona näyttää pitävän edelleen paikkansa. Mm. Tampere Filharmonian missiona on tuottaa musiikillisia elämyksiä Tampereen ja sen lähialueiden klassisen musiikin ystäville. Missiota toteutetaan korkealla taiteellisella profiililla, tarjoamalla monipuolisesti eri aikakausien ja tyyliuuntien musiikkia erilaisille kuulijaryhmille. (Tampereen kaupunki 30.3.2008). Radion sinfoniaorkesteri puolestaan kertoo, että musiikin mestariteokset ovat ihmiskunnan suurimpia hengentuotteita. (Radion sinfoniaorkesteri 30.3.2008) Joensuun kaupunginorkesteri luettelee ohjelmistolajikkeita, ensimmäisenä vuosittaiset n. 20 sinfoniakonserttia. Lisäksi viihdekonsertit, kamari-konsertit ja lastenkonsertit kuuluvat perusohjelmistoon sekä kouluille järjestettävä musiikkityöpajatoiminta. (Joensuun kaupunki 30.3.2008).

Kritiikkiä esittäviä tai musiikkikasvatuksen merkitystä sinfoniaorkestereille epäileviä kommentteja esiintyi tausta-aineistossa lähes hämmästyttävän vähän. Mervolan tutkimuksessa eräs muusikoista ilmoittautui skeptikoksi orkesterisoittajien kouluttamisen tarpeellisuudesta musiikkikasvatustehtäviin. Hän oli sitä mieltä, että musiikinopettajat voisivat suuntautua tällaiseen työhön, jolloin sen anti koskisi kaikkia koululaisia. (Mervola 1998, 55–56, 58.) Education-toiminnan kriittiset arviot liittyivät sen markkinointiviestinnälliseen tarkoitukseen.

Musiikkikasvatuksen merkitys tuli Mervolan tutkimuksessa esiin mahdollisuutena tutustuttaa kuulija sellaiseenkin musiikkiin tai musiikkityyliin, johon ei todennäköisesti omatoimisesti tutustuisi. Erilaisilla vuorovaikutteisilla toimintamuodoilla Mervolan haastattelemat muusikot näkivät tärkeän merkityksen erityisesti koululaisille. Valmistautumattomana konserttiin tuotu koululuokka ei saa tapahtumasta mitään irti eikä musiikki kosketa sillä tavalla kuin sen on optimaalisesti mahdollista koskettaa. (Mervola 1998, 57, 71.)

Musiikkikasvatuksen toteuttamisvaihtoehtoja. David J. Hargreaves kehitti erityisesti kouluikäisille tarjolla olevista vaihtoehtoista tai musiikkikasvatuksen toteuttajan näkökulmasta

mahdollisista eri kanavista mallin ”A ’globe’ model of opportunities in music education”, jatkossa ”musiikkikasvatuksen pelastusrenkaan” (kuvio 3) (Hargreaves ym. 2003, 157).

KUVIO 3. Musiikkikasvatuksen toteuttamisvaihtoehtoja eli Musiikkikasvatuksen pelastusrenkas -malli

Musiikkikasvatuksen pelastusrenkas rakentuu kolmesta ulottuvuudesta. Pelastusrenkaan pystyakseli kuvaa muodollisia ja vapaamuotoisia musiikin opiskelumahdollisuuksia renkaan yläosan edustaessa sisältöään vakioitua opetusta, joka tähtää muodolliseen pätevyyteen ja potentiaalisesti ammattiuraan. Renkaan alaosa puolestaan kuvaa erilaisia vapaamuotoisia musiikkikasvatus- ja opiskeluvaihtoehtoja. Nämä ovat suhteessa musiikkikasvatuksen pelastusrenkaan toisen ulottuvuuden, vaaka-akselin pakollisen musiikinopetuksen ja vapaaehtoisten opintojen kanssa. Vaaka-akselilla pelastusrenkaan vasen puolisko viittaa koulujen musiikinopetukseen ja oikea puolisko kaikkiin niihin musiikinopiskelumahdollisuuksiin, joita löytyy koulun ulkopuolelta. (Hargreaves ym. 2003, 158.)

Musiikkikasvatuksen pelastusrenkas -mallin kolmas ulottuvuus on musiikin aktiiviharrastajan ja muiden, suuren yleisön välinen. Pelastusrenkaan ulompi kehä kuvaa musiikkikasvatus- tai musiikin opiskelumahdollisuuksia aktiiviharrastajalle ja renkaan sisäosa laajemman yleisön mahdollisuuksia. Kolmas ulottuvuus on tärkeä, koska muodollinen musiikkikasvatus ei ole vain tutkintotavoitteiseen opiskeluun tähtäävä eikä epämuodollinen vain suuren yleisön harrastustavoitteiseen opiskeluun tähtäävä. Yhä suurempi määrä musiikin harrastajia siirtyy ammattilaisiksi esimerkiksi rock-musiikin genressä ilman tutkintoperusteista muodollista pätevyyttä. Musiikkikasvatuksen pelastusrenkas -mallissa muodollinen ja vapaamuotoinen musiikkikasvatus ovat samanarvoisia ja ne huomioidaan tasapuolisesti. (Hargreaves ym. 2003, 158–159.)

Oikea yläneljännes musiikkikasvatuksen pelastusrenkas -mallissa kuvaa vapaaehtoisia opiskelumahdollisuuksia aktiiviharrastajille tai ammattilaisuuteen tähtääville, joita tarjotaan tutkintotavoitteista opetusta tarjoavissa oppilaitoksissa. Yleisö tässä yhteydessä viittaa niihin musiikinopiskelijoihin, jotka erikoistuvat esimerkiksi musiikkiteknologiaan, musiikin tietojenkäsittelyyn tai vaikkapa tuottamiseen. (Hargreaves ym. 2003, 159.) Suomessa vapaaehtoisia, mutta sisällöltään muodollista musiikkikoulutusta on tarjolla taiteen perusopetusta antavilta musiikkikouluilta ja -opistoista.

Oikea alaneljännes musiikkikasvatuksen pelastusrenkas -mallissa tuo mukaan erilaiset sosiaaliset yhteisöt, koulun ulkopuoliset organisaatiot ja oppimisympäristöt. Aktiiviharrastajat hankkivat ja kehittävät osaamistaan hyvinkin pitkälle ilman muodollista pätevoitymistä. Englannissa tällaisia ovat esim. erilaiset kuorot ja puhallinorkesterit. Suurempi yleisö harrastaa musiikkia omaehtoisesti esimerkiksi vertaisryhmissä, matkimalla ja keskustelemalla musiikista. (Hargreaves ym. 2003, 159.) Vertaisryhmissä musiikin ammattilaisiksi ja osaamisessaan arvostetulle tasolle ovat kehittyneet esimerkiksi Suomessa monet ns. ”autotallibandit” pop- ja rock-musiikin alalla. Suuren yleisön epämuodollisia oppimisyhteisöjä ovat myös internetistä löytyvät, erilaisten sovellusten ympärille syntyneet sävellyspajat.

Vasen alaneljännes musiikkikasvatuksen pelastusrenkas -mallissa viittaa niihin musiikkikasvatuksen muotoihin ja osallistumismahdollisuuksiin, joita on tarjolla koulun puitteissa varsinaisen opetuksen lisäksi. Näihin Hargreaves lukee esim. kaikille koululaisille tarjolla olevat koulukonsertit ja näytelmät. Aktiiviharrastaja tai ammattilaisuuteen tähtäävä saa enemmän irti vaikkapa koulun järjestämistä sävellyspajoista tai taiteilijavierailuista. (Hargreaves ym. 2003,

159.) Tällä sektorilla sinfoniaorkesterit ovat tehneet yhteistyötä kouluissa esim. London Sinfonietaan luomalla education-mallilla, jossa tietyn sävellyksen ympärillä työskennellään työpajassa yhdessä ammattimuusikoiden kanssa.

Vasen yläneljännes musiikkikasvatuksen pelastusrenkas -mallissa viittaa niihin musiikin oppimääriin, joita tehdään koulussa. Englannissa opetushallinto on määritellyt yleiset oppimäärät 16 ikävuoteen saakka. ”Laajennettu oppimäärä” Englannissa suoritetaan yleensä 17–18 -vuotiaana. (Hargreaves ym. 2003, 159.)

3 TUTKIMUSASETELMA

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata suomalaisten sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoimintaa tänä päivänä. Sen tarkoitusta ja muita keskeisiä piirteitä: tavoitteita, toteutustapoja, toiminnan organisointia ja päätöksentekijöitä, asenteita toimintaa kohtaan orkesterin sisällä, rahoitusmalleja sekä orkestereiden itsensä esiin nostamia hyviä esimerkkejä toteutuneista toimenpiteistä.

Tutkimuksen näkökulmaksi on valittu orkesterin oma näkökulma musiikkikasvatustoimintaan ja sen hyödyntämiseen eri tarkoituksiin. Musiikkikasvatustoimintaa sinfoniaorkesterissa sivutaan myös toiminnan rahoittajan ja orkesterin asiakaskunnan, yleisön näkökulmasta. Musiikkikasvatustoiminnan kohteet, esimerkiksi lapset ja nuoret, eivät kuitenkaan tässä tutkimuksessa saa omaa ääntään kuuluville. Heille olisi syytä antaa oma puheenvuoro toisessa tutkimuksessa.

Tutkimuksessa on tarkoitus myös selvittää, kiinnostaako musiikkikasvatuksen tutkiminen, tämän tutkimuksen tulokset tai julkinen keskustelu aiheesta musiikkikasvatuksesta vastaavia henkilöitä sinfoniaorkestereissa. Tavoitteena on hahmottaa, onko aihepiiri sinfoniaorkestereiden itsensä näkökulmasta niin kiinnostava, että jatkotutkimus aiheesta olisi tarpeen.

3.1 Tutkimusmenetelmä

Sinfoniaorkesterin musiikkikasvatustoimintaa lähestyttiin tässä tutkimuksessa laadullisella tutkimusotteella. Tutkimuksessa kuvattiin mm. musiikkikasvatuksen yleisyyttä ja muita keskeisiä tunnuspiirteitä osana sinfoniaorkestereiden toimintaa. Tutkimukseen sisältyi myös määrälliselle tutkimukselle tyypillisenä piirteenä pidetty aineistonhankintamenetelmänä, kyselylomake.

Tutkimusmenetelmäksi valittiin survey-tutkimus, tarkemmin strukturoitu, informoitu kyselylomakkeen avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 192). Kyselylomakkeella hankittavan aineiston avulla pyritään kartoittamaan ja kuvailemaan sekä myös jossakin määrin selittämään suomalaisten sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoimintaan liittyviä piirteitä. Musiikkikasvatus käsitteenä on hyvin laajasti ymmärretty, myös laajasti käytetty sekä tausta-aineiston

perusteella vaikeasti rajattava. Kysely menetelmänä tarjosi mahdollisuuden hahmottaa tätä monimuotoista aihetta itse asian parissa työskentelevien näkökulmasta. Tutkimus antoi myös vastaajille mahdollisuuden määrittellä ja selittää käsitettä sekä sen edustamaa toimintaa omasta tai edustamansa orkesterin näkökulmasta.

Survey-menetelmän eli kyselylomakkeen vahvuus on yleensä sen tehokkuus ja taloudellisuus kerättäessä tietoa suurelta kohderyhmäjoukolta. Huolimatta kohderyhmän rajautumisesta tässä tutkimuksessa hyvin pieneksi (14 henkilöä tai alle), kyselylomake valittiin, koska arvioitiin sen olevan vastaajan ajankäytön kannalta helppo ja nopea tapa. Kohderyhmän edustajat voisivat valita vastaamishetken vapaasti omien aikataulujensa mukaisesti ilman aikataulujen yhteensovittamistarvetta haastattelijan kanssa. Haastatteluun käytetty aika sekä tutkimuksen tekijälle että tutkimuksen kohteelle olisi myös väistämättä moninkertainen verrattuna kyselylomakkeen avulla toteuttavaan aineistonhankintaan.

Kyselytutkimusten yleinen heikkous on tuloksien tulkinta. Kyselymuotoisen tutkimuksen tuloksista ei ole mahdollisuutta varmistua siitä, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. Välttämättä ei myöskään ole selvää, miten onnistuneita vastausvaihtoehdot ovat. Kyselytutkimuksessa ei voida olla varmoja, miten hyvin vastaajat ovat perehtyneet aiheeseen ja vastauskatokin saattaa olla suuri. (Hirsjärvi ym. 1997, 184).

Aineiston hankinnan menetelmäksi kyselylomakkeen lisäksi harkittiin myös sitä täydentävää haastattelututkimusta. Haastatteluista kuitenkin luovuttiin, koska haluttiin pitää kyselyn aihepiiri mahdollisimman laajana. Haastattelututkimus kyselylomakkeella kerättävien tietojen lisäksi olisi laajentanut aineistoa liian suureksi, joten aihepiiriä olisi pitänyt rajata. Musiikkikasvatustoiminnasta sinfoniaorkestereissa ei kuitenkaan ole tehty kovin paljon aiempaa tutkimusta. Laajempi kyselykartoitus, vaikka pinnallisempanakin kuin se haastatteluilla syvennettynä olisi ollut mahdollista, oli tässä tilanteessa tarkoituksenmukaisin vaihtoehto.

3.2 Kyselyn kohderyhmä

Suomalaisella sinfoniaorkesterilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n määritelmän mukaista ammattiorkesteria. Tällaisia orkestereita on keväällä 2008 14 kappaletta. Perusteena kohderyhmän valinnalle ja rajaukselle on näiden rahoituksellinen, historiallinen ja organisatorinen vertailtavuus. Tutkimuksen kohderyhmän kriteerit täyttävä orkesteri mainittujen lisäksi on Suomen Kansallisoopperan orkesteri. Kansallisoopperan orkesteri on

kuitenkin rajattu tutkimuksesta pois, koska musiikkikasvatustoimintaa Kansallisoopperassa tehdään koko oopperataiteen kokonaisuuden näkökulmasta, ei ainoastaan sinfoniaorkesteriin ja sen osuuteen oopperassa rajautuen. Kansallisoopperan musiikkikasvatustoimintaa on hyvä tutkia ja käsitellä täysin omana kokonaisuutenaan.

Kysely kohdistettiin kohderyhmän orkestereissa musiikkikasvatuksesta vastaaville henkilöille. Kyselyyn vastaajien valinta sinfoniaorkestereissa tapahtui orkestereiden itsensä toimesta. Sinfoniaorkestereilta tiedusteltiin, kuka orkesterissa vastaa musiikkikasvatustoiminnasta tai jos sellaista erityisesti nimettyä henkilöä ei ole, kuka on sopivin vastaamaan kyselyyn. Tällä pyrittiin minimoimaan kyselytutkimukseen liittyvä yleinen riski siitä, että vastaajat eivät olisi aiheeseen perehtyneitä tai heidän motivaationsa vastata kyselyyn olisi jostain muusta asiaan kuulumattomasta syystä heikko.

Musiikkikasvatuksesta vastaavat henkilöt toimivat orkestereissa hyvin vaihtelevissa rooleissa ja vain esimerkiksi intendenteille suunnattuna kysely ei olisi tuottanut tutkimukseen oikean suuntaista tulosta. Osassa orkestereista kyselyyn vastasi intendentti, osassa orkestereita musiikkikasvatukselle oli oma nimetty vastuhenkilö, esim. apulaisintendentti. Osassa orkesteria tehtävää hoiti markkinointitehtävissä oleva henkilö ja yhdessä orkesterissa asialle oman toimensa ohella omistautunut muusikko.

3.3 Kyselyn laatiminen ja sisältö

Kyselyn laatiminen. Tutkimuksen tausta ja kyselyrunko valmistui tutustumalla sinfoniaorkestereiden historiaan, musiikkikasvatuksesta aiemmin tehtyihin tutkimuksiin, markkinoinnin ja musiikkikasvatuksen teorioihin sekä musiikkikasvatusta sinfoniaorkestereissa käsitteleviin artikkeleihin ja web-julkaisuihin. Tausta-aineistoon tutustumisen perusteella syntyi vähitellen kyselyrunko niistä aiheista, joihin ei tausta-aineistosta löytynyt vastauksia tai joista syntyi tarve saada lisää tietoa.

Kysely sisälsi avoimia kysymyksiä, strukturoituja monivalintakysymyksiä sekä strukturoidun ja avoimen kysymyksen välimuotoja. Täysin avoimilla kysymyksillä kartoitettiin mm. konkreettiset esimerkit toimenpiteistä. Avoimia kenttiä tarjottiin myös valittujen vastausvaihtoehtojen avaamiseen perustelujen muodossa.

Strukturoidut vastausvaihtoehdot valittiin niihin kysymyksiin, joissa haluttiin saada selkeä vastaus tai haettiin painotusta eri vaihtoehtojen välille. Strukturoitua kysymyksiä käytettiin mm. orkesterin henkilöstön asennetta musiikkikasvatustoimintaa kohtaan kartoittavissa kysymyksissä.

Suurin osa kysymyksistä sisälsi strukturoitujen vastausvaihtoehtojen lisäksi avoimen kentän. Tällä strukturoidun ja avoimen kentän yhdistelmällä pyrittiin ensinnäkin avaamaan kysymyksen aihealuetta ja vastaajan aktivoimaan vastaajan ajatuksia ja muistia. Toiseksi avoimella ”Muu, mikä?” vastauskentällä pyrittiin varmistamaan se, että vaikka kyselyn laatija ei olisi tausta-aineiston perusteella osannut laatia sopivaa vastausvaihtoehtoa, vastaajan oli mahdollista muotoilla sellainen itse.

Puolistrukturoituihin kysymyksiin liitettiin keskeisimmässä kysymyksissä – kohderyhmä, tavoite, mittarit – myös avoin kenttä, jossa pyydettiin vielä tiivistämään omin sanoin tärkeimmät vastaukset ja perusteet niille. Tällä varmistettiin vielä kertaalleen, että kyselyn tuloksien analyysi tärkeimmässä kysymyksissä on varmasti oikea ja toisaalta, että vastaajilla on varmasti mahdollisuus antaa kaikki tarpeelliseksi katsomansa informaatio asiayhteydessä.

Kyselyn sisältö. Kyselyn lähtee liikkeelle musiikin opetukseen ja yksilöiden musiikilliseen kasvuun liittyvistä näkökulmista. Erityisesti tavoitteita koskevissa puoli-strukturoiduissa kysymyksissä kartoitettiin, mitä itse musiikkiin, sen sisältöihin ja rakenteeseen liittyviä tavoitteita toiminnalle on asetettu ja millaisin toimenpitein näitä pyritään edistämään. Osioissa kysyttiin myös tavoitteita liittyen sinfoniaorkesterin toiminnan hahmottamiseen sekä konserttikulttuurin perehdyttämiseen. Nämä kysymykset rakentuivat sinfoniaorkestereiden historian ja sinfoniaorkestereiden toimintaan liittyvän taustamateriaalin, kuten toimintakertomusten perusteella.

Toinen näkökulma kyselyyn tuotiin markkinoinnista ja siitä lähtöoletuksesta, että musiikkikasvatustoiminta on myös yksi markkinoinnin työvälineistä orkesterissa. Osioissa kartoitettiin, miten kohderyhmien tarpeita oli huomioitu ja tutkittu, mitä tavoitteita on asetettu mm. orkesterin julkisuuskuvaan ja yleisömääriin liittyen ja miten toiminnan tuloksia on mitattu. Tämän osion kysymyksen rakentuivat markkinoinnin ja viestinnän teorioihin ja oppaisiin tutustumisen perusteella. Mikäli sinfoniaorkesterille rakennettaisiin markkinointisuunnitelmaa, siinä tulisi esiin mm. tämän tyyppisiä aihealueita sinfoniaorkesterin toiminnasta.

Kolmas näkökulma liittyi johtamiseen ja päätöksentekoon: kenen päätöksellä syntyvät edellytykset toiminnan järjestämiselle ja ketkä ovat keskeisimmät vaikuttajat. Osioissa kartoitettiin myös musiikkikasvatustoiminnan rahoitusmalleja. Tämän osa-alueen kysymykset perustuvat tutkijan henkilökohtaiseen kokemukseen liike-elämästä ja esimiestyöstä sekä kulttuurin rahoitukseen ja kulttuuripolitiikkaan liittyviin tausta-aineistoihin.

Neljäntenä kartoitettiin esimerkkejä musiikkikasvatustoiminnan eri toimintamuodoista orkesterissa. Vastaajaa pyydettiin valitsemaan strukturoiduista vaihtoehdoista toimintamallit, joita vastaajan orkesteri on hyödyntänyt. Vastaajaa pyydettiin myös kuvailemaan keskeisiä esimerkkejä oman orkesterin musiikkikasvatuksen toiminnasta sekä viittaamaan johonkin omasta mielestään esimerkilliseen tai muutoin maininnan arvoiseen toimijaan tai projektiin myös oman orkesterin ulkopuolella. Tämän osa-alueen kysymykset ovat näkyvin osa musiikkikasvatustoiminnasta orkesterista ulospäin.

Viidentenä kartoitettiin toiminnan järjestämiseen liittyvää asiantuntemusta ja siihen liittyviä osaamistarpeita. Tehdäänkö musiikkikasvatustoimintaa orkesterissa muun konserttitoiminnan ohella ja sen vaatiman asiantuntemuksen pohjalta, vai hyödynnetäänkö toimintaan myös muuta asiantuntemusta esim. musiikkikasvatuksen tai vaikkapa tapahtumamarkkinoinnin ammattilaisista? Osioissa kysyttiin myös vastaajan omaa käsitystä siitä, mikä on tärkeintä osaamista musiikkikasvatustoiminnan organisoinnissa – onko se esimerkiksi muusikon, musiikinopettajan vai johtajan osaaminen. Tämä osa-alue syntyi henkilökohtaisesta kiinnostuksesta musiikkikasvatustoiminnan organisaattorin tehtävien osaamisvaatimuksia kohtaan.

Kuudenneksi kartoitettiin orkesterin henkilöstön asenteita musiikkikasvatustoimintaa kohtaan. Miten taiteellinen johto, intendentti ja muusikot suhtautuvat musiikkikasvatustoimintaan – saako heidät helposti liikkeelle, ovatko he vastahankaan vai ovatko he itse aktiivisesti ja oma-toimisesti musiikkikasvatustoimintaa edistämässä. Asenteet vaikuttavat panostuksiin musiikkikasvatustoimintaan, sen rahoitukseen, taiteelliseen tasoon, jne.

Tutkimuksen lopuksi kartoitettiin vastaajilta tämän tutkimuksen kiinnostavuutta ja vastaajan näkemystä keskustelun ja jatkotutkimuksen tarpeesta. Vastaajalle tarjottiin mahdollisuutta osallistua keskusteluun Facebookiin perustetussa keskusteluryhmässä. Tavoitteena näillä kysymyksillä oli hahmottaa, näkeekö vastaajat tarvetta jatkotutkimukselle aiheesta.

3.4 Kyselyn pilotointi

Kyselylomake muodostui ensimmäisen kierroksen jälkeen noin kaksi kertaa lopullista versiota laajemmaksi. Esimerkiksi musiikin historiaan ja eri musiikkityyleihin ensimmäisissä versioissa ennen ohjaajapalautetta ja pilotointeja pureuduttiin hyvinkin yksityiskohtaisesti. Samoin tutkimuksen tekijän kannalta kiinnostavaa oli pureutua huomattavasti tarkemmin musiikkikasvatustoiminnan tavoiteasetannan ja sitä koskevan päätöksenteon prosesseihin tai kohderyhmien demografisiin jaotteluihin. Näiltä osin kyselylomaketta rajattiin jo tutkielmaseminaarikäsitteilyn perusteella sekä ohjaajapalautteen jälkeen.

Kyselylomake pilotoitiin kahden orkesterin, Jyväskylän ja Lappeenrannan musiikkikasvatustoiminnasta vastaavien henkilöiden kanssa. Pilotointi tapahtui lähettämällä kyselylomake ensin sähköpostin liitetiedostona henkilöille tutustuttavaksi ja he kommentoivat kyselyä sen perusteella lyhyesti puhelimitse. Tämän kierroksen jälkeen kyselylomaketta tiivistettiin entisestään ja esim. laajat kohderyhmäkartoitukset kutistettiin yhdeksi kysymykseksi. Samoin musiikkikasvatuksen markkinoinnillisia ja viestinnällisiä tavoitteita kartoittavat kysymykset rajautuivat kumpikin yhteen.

Kyselylomaketta kommentoi myös yliopettaja Katri Halonen Stadian kulttuurituotannon koulutusohjelmasta osana tutkimuksen laatijan Menetelmäopinnot-kurssin suoritusta. Tämän palautteen perusteella mm. sinfoniaorkesterissa musiikkikasvatuksesta vastaavan henkilön osaamista kartoittava kysymys laajeni kaksiosaiseksi käsittämään sekä toiminnan organisoinnissa hyödynnettävän osaamisen että vastaajien näkemyksen toiminnan pyörittämiseen tarvittavasta keskeisestä osaamisesta.

Pilotin toisessa vaiheessa kyselylomake käytiin läpi orkestereiden edustajien kanssa Jyväskylässä ja Lappeenrannassa henkilökohtaisesti. Uusia näkökulmia tässä vaiheessa tuli mm. koulujen musiikinopetuksen ja sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoiminnan suhde. Kyselyn musiikkikasvatustoiminnan tarkoitusta kartoittavaan kysymykseen lisättiin tämän perusteella ”koulujen musiikinopetuksen tuki” -vastausvaihtoehto. Pilotoinnin toisessa vaiheessa tuli myös esille, että puolistrukturoitujen kysymysten vastausvaihtoehdot herättivät mielenkiintoa ja ajatuksia, miten kehittää musiikkikasvatustoimintaa jatkossa. Erityisesti kohderyhmävaihtoehdot ja toimintamuotovaihtoehdot koettiin kiinnostavina. Läpikäynnin yhteydessä syntyneessä keskustelussa nousi esiin musiikkikasvatustoiminnan merkitys orkesterille ja keskuste-

lut rohkaisivat jatkamaan tutkimusta myös tämän valmistumisen jälkeen jostakin tarkentavasta näkökulmasta.

Muita varsinaisia muutostarpeita lomakkeeseen ei toisen pilottikierroksen jälkeen enää tullut ja pilotoijat katsoivat ymmärtävänsä kysymykset ja voivansa omasta puolestaan vastata kyselyyn. Kysymysasettelun ja vastausvaihtoehtojen väärinymmärtämisen riski katsottiin näiden pilottien jälkeen perustellusti minimoiduksi.

Lopuksi kyselylomaketta päällisin puolin arvioi myös henkilökohtaisessa tapaamisessa Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toiminnanjohtaja Aila Sauramo. Toiminnanjohtaja Sauramo kertoi, että orkesterit saavat erittäin runsaasti erilaisia kyselyitä ja suhtautuminen niihin ei välttämättä ole enää täysin positiivinen. Kyselylomake näytti hänen mielestään laajalta. Toiminnanjohtaja kehotti pitkämielisyyteen vastauksia odotellessa ja oletti niiden keräämisen vaativan useamman karhuamiskierroksen.

3.5 Kyselyn toteutus

Tutkimus toteutettiin web-kyselynä huhti-toukokuussa 2008. Linkki kyselylomakkeeseen lähetettiin kohdehenkilöille sähköpostitse. Linkkiä klikkaamalla avautui web-sivu, jossa oli ohjeet kyselyyn vastaamiseksi sekä kyselyn laatijan yhteystiedot mahdollisia ongelmatilanteita tai muita yhteydenottotarpeita varten. Kysely web-lomakkeilla eteni kysymys kerrallaan siten, että kysymykseen vastauksen jälkeen painettiin seuraava-nappia sivun alalaidassa. Kysely oli mahdollista keskeyttää ja aloittaa myöhemmin alusta, mikäli vastaaminen oli jostain syystä keskeytynyt tai vastaamiseen tuli jokin muu katko.

Kyselyjärjestelmässä (MrInterview) lopullinen vastaaja kustakin orkesterista jäi anonymiksi eikä yksittäisiä vastauksia ja vastaajia ole linkitettävissä toisiinsa. Poikkeuksena avoimiin vastauskenttiin kirjatut, yksityiskohtaiset tiedot toteutuneista projekteista, joista käy ilmi sen toteuttanut orkesteri tai ne vastaukset, joihin vastaaja on kirjannut oman nimensä tai yhteystietonsa. Vastaukset tallentuvat järjestelmän tietokantaan, josta ne oli poimittavissa suoraan sähköisessä muodossa excel-tilukkaan tarkastelua varten.

Vastausajaksi muodostui lopulta 14.4.–23.5.2008. Vastajiin otettiin yhteyttä sähköpostitse ja puhelimitse henkilökohtaisesti ennen kyselyn lähettämistä. Vastajia motivoitiin ja orientoitiin kyselyyn vastaamiseen ja lisäksi tarjottiin apua kyselyyn vastaamiseen. Vastajille tarjot-

tiin myös mahdollisuutta täydentää vastauksiaan myöhemmin sähköpostitse sekä kannustettiin keskusteluun kyselyn jälkeen Facebook-yhteisöpalveluun perustetussa ”Sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatus” -verkostoitumis- ja keskusteluryhmässä.

Kyselyn saatteessa (kts. liite 1) vastaamiselle annettiin ensimmäisellä kierroksella kaksi viikkoa aikaa. Tänä aikana kyselyyn vastasi neljä henkilöä. Vastauksia pyydettiin uudemman sähköpostitse kolmen viikon jälkeen, kaikkia vastaajia tavoiteltiin myös puhelimitse ja suurin osa myös tavoitettiin. Tässä vaiheessa vastaajat totesivat, että aihe on kyllä tärkeä, mutta kyselyitä tulee aika paljon ja ne vaativat vastaajiltaan ehkä liikaa aikaa. Kolmannen kerran kyselyyn vastaamattomia henkilöitä muistutettiin viidennen vastausviikon kohdalla sähköpostitse ja tavoiteltiin myös puhelimitse. Viimeinen, yhdeksäs vastaus ennen tutkimuksen päättämistä tuli 20.2.2008.

3.6 Tutkimustuloksien analysointi ja luotettavuuden arviointi

Suomalaisten sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatuksesta vastaaville henkilöille kohdistetussa kyselyssä vastausprosentiksi muodostui 64 %. Kohderyhmän koko oli 14 orkesteria eli vastaukset kyselyyn saatiin yhdeksältä orkesterilta. Kyselyyn vastasivat musiikkikasvatuksesta vastaavat henkilöt Jyväskylä Sinfoniasta, Lappeenrannan kaupunginorkesterista, Turun Filharmonisesta orkesterista, Vaasan kaupunginorkesterista, Sinfonia Lahdesta, Tapiola Sinfoniattasta, Radion sinfoniaorkesterista, Kuopion kaupunginorkesterista sekä Tampere Filharmonista.

Viisi kohderyhmän orkestereista ei vastannut kyselyyn. Yksi orkesteri ilmoitti kolmannen muistutuskerran jälkeen, että orkesteri on lähdössä ulkomaankiertueelle, joten aikaa vastaamiselle ei enää lähiaikoina ole. Järjestelmän tallentamista lokitiedoista on nähtävissä, että kyselylomake avattiin vastaajien toimesta täydennettäväksi yhteensä 28 kertaa. Kokonaisuudessaan lomake täydennettiin loppuun saakka yhdeksän kertaa. Yhden kerran lomakkeen täydentäminen oli keskeytetty tietoisesti painamalla ”keskeytä kysely” -nappia. 18 kertaa kyselylomakkeen täydentäminen oli keskeytynyt jostain muusta syystä ja jo mahdollisesti täydennetyt vastaukset pyyhkiytyivät lomakkeen aikakatkaisuun (timed out).

Karhuamiskierroksella saadun palautteen ja järjestelmän lokitietojen perusteella voisi päätellä, että kyselylomake oli liian pitkä ja aikaa vaativia avoimia vastauskenttiä oli loppujen lopuksi liikaa. Voidaan myös pohtia, että olisiko vastamaatta jättäneiden orkestereiden osalta musiik-

kikasvatuksen asema orkesterissa muita orkestereita merkityksettömämpi ja näin ollen kyselyyn vastaamiselle ei syntynyt riittävää motivaatiota. Muut velvollisuudet työpäivässä keskeyttivät kyselylomakkeen täyttämisen tai sitä ei ehtinyt avata ollenkaan.

Kyselyn tuloksien analysointi toteutettiin koko tutkimuksen ajan jatkuneena laadullisena analysointiprosessina. Tausta-aineistojen analysointi, kyselylomakkeen laatiminen ja pilotointi limittyivät toisiinsa muodostaen oletuksia myös saatavista tuloksista. Kyselyn vastauksien kerääminen ja niiden analysointi yhdessä ajankohtaisen keskustelun sekä Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n konserttitilastojen analysoinnin kanssa puolestaan limittyivät ja vaikuttivat tulokinnan muotoutumiseen itse kyselyn tuloksista. Konserttitilastojen avulla kyselyn tuloksia oli mahdollista suhteuttaa toimenpiteiden painotukseen orkesterin järjestämien muiden tapahtumien ja konserttien joukossa. Tulosten tulkinta käynnistyi heti ensimmäisten neljän vastauksen saapumisen jälkeen ja lopullinen analyysi ja johtopäätökset tehtiin yhdeksännen vastauksen saavuttua.

Kyselyn tulosten raportoinnissa pyrittiin luokittelemaan ja yhdistämään erityisesti avoimin vastauksin täydennettyjä tuloksia oleellisten ja tutkimusaihetta kuvaavien ydinkysymysten löytämiseksi. Tutkimuksen tulokset ovat kokonaisuudessaan nähtävissä tutkimuksen liitteessä. Analyysissä pyritään nostamaan tutkimustuloksista esiin uusi tieto sekä siitä selkeästi tehtäviä johtopäätökset.

Tutkimuksen luotettavuutta on arvioitava koko tutkimusprosessin ajan sekä tulosten analyysin valmistuttua. Lomake lähetettiin kaikille Suomen ammattisinfoniaorkestereille kansallisoopperan orkesteria lukuun ottamatta, joten tutkimus luettavissa kokonaistutkimukseksi (Hirsjärvi ym. 1997, 179). Kyselylomake oli suunniteltu huolella hyödyntäen aiempia tutkimuksia aiheesta, aihetta käsittelevää historian tutkimusta, teorioita sekä ajankohtaista keskustelua. Strukturoituja vastausvaihtoehtoja täydensivät avoimet vastaukset ja perustelut. Kyselytutkimus pilotoitiin huolella ja kysely oli pilotoijien mielestä selkeä ja ymmärrettävä. Vastaajien valinta ja osaaminen varmistettiin orkestereiden omasta toimesta. Vastausprosentiksi muodostui 64 %. Tutkimustuloksista on saatavissa luotettava kuva musiikkikasvatustoiminnasta suomalaisissa sinfoniaorkestereissa.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esitellään suomalaisten sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatuksesta vastaaville henkilölle tehdyn kyselyn tulokset. Tuloksien strukturoitujen osuudet esitetään pääsääntöisesti prosentuaalisina osuuksina vastauksista. Prosentteja ja muita numeerisia tuloksia täydennetään kyselyn avoimissa vastauskentissä esiin tuodulla informaatiolla tai perusteluilla. Tuloksia pyritään avaamaan ja hahmottamista helpottamaan graafisilla kuvioilla. Tutkimuksen kyselylomake, kyselylomakkeen saate, kohderyhmän tiedot sekä tulokset kokonaisuudessaan löytyvät tutkimuksen liitteistä.

4.1 Kyselyn tulokset

Musiikkikasvatustoiminta on osa suomalaisten sinfoniaorkesterien toimintaa. Tämä tulee esiin sekä tämän tutkimuksen kyselyn vastauksissa että Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n konserttitaloissa. (esim. Suosio 2007, 22.)

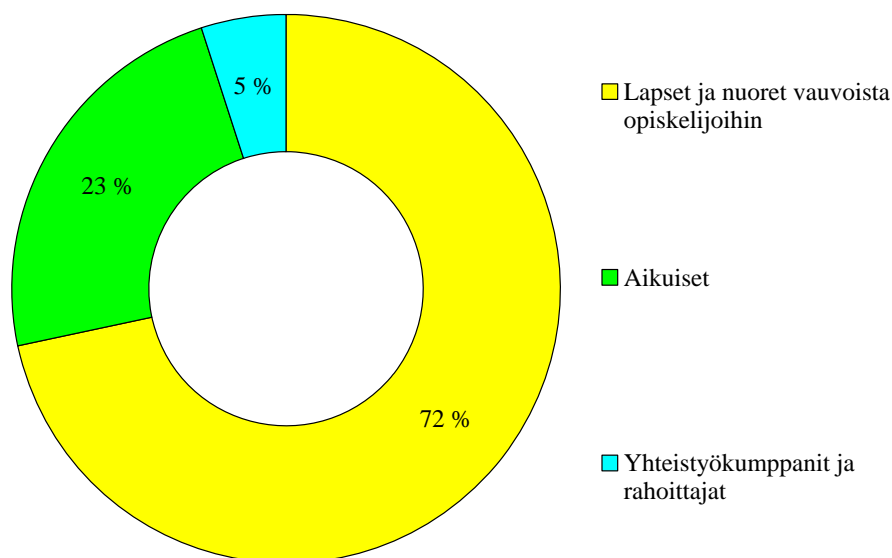
Musiikkikasvatustoiminnan tarkoitusta suomalaisissa sinfoniaorkestereissa kuvaa parhaiten klassiseen musiikkiin, sinfoniaorkesterin toimintaan ja konserttikulttuuriin tutustuttaminen. 44 % orkestereista määritteli klassiseen musiikkiin tutustuttamisen kuvaavan parhaiten orkesterin musiikkikasvatuksen tarkoitusta. Tutustuttaminen sinfoniaorkesteriin kuvasi parhaiten toimintaa 33 % orkestereista ja konserttikulttuuriin tutustuttaminen 22 % orkestereista.

Sinfoniaorkesterin musiikkikasvatustoiminnan kohderyhmät. Musiikkikasvatustoiminnan tärkeimmät kohderyhmät ovat leikki-ikäiset sekä koululaiset (kuvio 4). Koululaiset kuuluvat kaikkien orkestereiden musiikkikasvatustoiminnan kohderyhmiin. Opiskelijat luetaan käytännön toiminnassa tähän kohderyhmään. Perusteluissa kohderyhmän valintaan ja painottumiseen orkesterit kertovat, että lapsille halutaan tarjota mahdollisuus kuulla klassista musiikkia, ovathan he tulevaisuuden yleisöä. Yhteys lapsiin saadaan vastaajien mukaan helpoiten opettajien kautta ja opettajille järjestetäänkin mm. pedagogisia iltapäiviä sinfoniaorkesterin musiikkikasvatustoiminnan merkeissä.

Sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatuksesta vastaavat henkilöt toivat musiikkikasvatustoiminnan kohderyhmien valintaperusteita kuvatessaan esiin, että koulujen musiikinopetukseen

käytettyjen tuntien väheneminen ja sisällön viihteellistyminen pakottaa orkesterit ottamaan vastuuta klassisen musiikin tarjonnasta ja opetuksesta kouluikäisille. Musiikkiopistot työskentelevät valikoidun oppilasaineuksen kanssa, joten sinfoniaorkestereiden velvollisuus ja haaste on kasvattaa uusista ikäluokista klassisen musiikin konserteissa kävijöitä.

Ystäväyhdistykset, kausikorttilaiset ja/tai yritysryhmät eli jo aikuistuneet klassisen musiikin harrastajat kuuluvat 23 %:ssa orkestereista musiikkikasvatustoiminnan kohderyhmiin. Perusteluissa musiikkikasvatustoiminnan kohdistamista aikuisille, vastaajat tuovat esiin, että tämä kohderyhmä on tämän hetken yleisön tukirankana. Sinfoniaorkesterille on tärkeää sitoa kanta-asiakkaansa tiiviimmin orkesterin toimintaan kaudesta toiseen.

KUVIO 4. Musiikkikasvatustoiminnan kohderyhmät sinfoniaorkestereissa ja niiden painottuminen

Musiikkikasvatustoimintaa suomalaisissa sinfoniaorkestereissa ei hyödynnetä orkestereiden alihankkijoiden tai muiden vastaavien yhteistyökumppaneiden suhdetoiminnan muotona. Musiikkikasvatustoimintaa ei myöskään käytetä lahjoitusten tai muun vastaavan tuen hankintaan orkesterille tai tämän tyyppisten kohderyhmien huomioimiseen. Musiikkikasvatusta hyödynnetään kuitenkin 33 %:ssa sinfoniaorkestereista sponsorointi- tai muiden yhteistyömuotojen välineenä.

Orkestereiden musiikkikasvatustoiminta suuntautuu alueellisesti sijaintipaikkakunnalla joko vakituiseen konserttipaikkaan tai lähiympäristöön kouluille, päiväkodeihin, vanhainkoteihin

yms. 56 % sinfoniaorkestereista vie musiikkikasvatukseen liittyviä tapahtumia myös kotikaupunkinsa ulkopuolelle lähikuntiin.

Sinfoniaorkesterin musiikkikasvatuksen toteutusmuodot. 69 % musiikkikasvatuksen erilaisista toimintamuodoista perustuu kuunteluun ja katseluun. Tällaisia toimintamuotoja ovat erilaiset konsertit, avoimet harjoitukset, soitinesittelyt ja luennot. Luonteeltaan enemmän aktiivisuutta vaativia tai vuorovaikutteisia toimintamuotoja ovat workshopit, sävellyspajat tai esim. opiskelijoiden harjoitustyöt (kuvio 5). Kyselyssä tarjotuista strukturoiduista toimintamuotovaihtoehtoista ainoastaan mobiilipalvelut ei saanut kyselyssä yhtään valintaa.

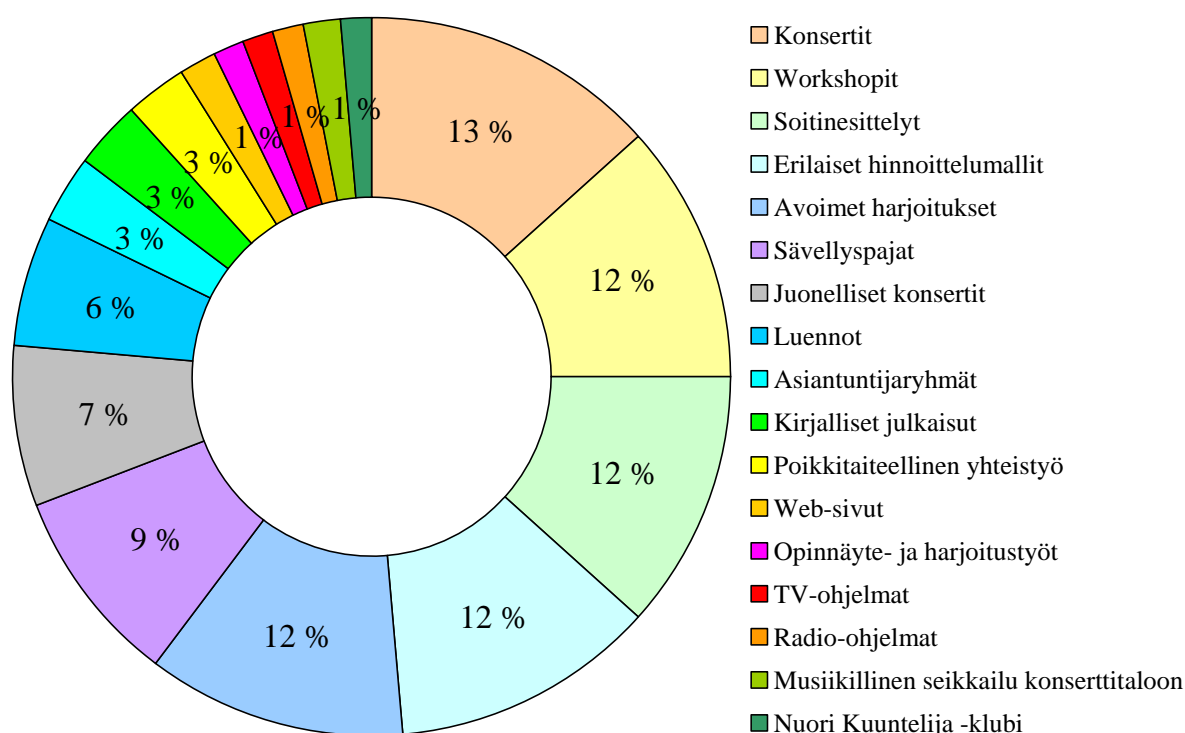
Konsertit. Konsertit kuuluvat kaikkien suomalaisten sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatus-toiminnan toimintamuotoihin. Juonnettuja, draamallisia konsertteja hyödynnetään 56 %:ssa orkestereista. Toimintamuotoja tarkentavissa avoimissa vastuksissa tuli esiin, että tällaisissa konserteissa yhdistyy usein useampia taiteenlajeja ja niitä toteutetaan usein yhteistyössä muiden kaupungin taideorganisaatioiden kanssa. Sinfoniakonserttiin voidaan myös yhdistää toiminnallisia ohjelmaosuuksia, esimerkiksi tutustumista konserttitaloon suunnistusrastien avulla tai taiteilijatapaamisia. Tämän tyyppisiä kokonaisuuksia hyödynnetään mm. Kuopiossa.

Workshopit ja sävellyspajat. 1990-luvun puolella välissä Suomeen saapunutta ”Hei, me sävelletään!”, aiemmin tässä tutkimuksessa education-termillä kuvattua toimintaa hyödynnetään kahdessa kolmesta suomalaisista sinfoniaorkestereista. Tarkentavissa avoimissa vastuksissa toimintaa kuvattiin siten, että työpajoissa lapset säveltävät sinfoniaorkesterin muusikoiden ohjauksessa teoksen, joka pohjautuu orkesterin kauden ohjelmistossa olevaan teokseen. Mukana työpajoissa voi olla muusikoiden apuna myös ammattipedagogeja. Lapset esittävät säveltämänsä teokset projektin lopputapahtumassa, jossa lopuksi kuullaan myös sinfoniaorkesterin esittämänä lasten teoksen pohjana ollut sävellys.

Workshop-työskentelyä hyödynnetään 89 %:ssa orkestereista. Työpajoihin yhdistetään myös muuntyyppisiä toimintamuotoja, esim. ”Aamupäivä Sinfonietaan seurassa” Espoon koululaisille sisältää ensin työpajan, sitten harjoitusten seuraamista ja sen jälkeen vielä lyhyt jälkipuinti kuullusta.

Turussa on toteutettu ensimmäisen kerran keväällä 2008 Lasten musiikkijuhlat, jonka yhteydessä nuoret soittajat saivat mahdollisuuden soittaa Filharmoniaassa ammattimuusikoiden rin-

nalla. Tätä on tarkoitus jatkaa tulevina vuosina siten, että samat lapset tulevat uudestaan ja kasvavat orkesterin kanssa.

KUVIO 5. Musiikkikasvatuksen eri toteutusmuotojen käyttö sinfoniaorkestereissa

Erilaiset hinnoittelumallit ja ilmaiset tapahtumat. Lähes kaikki (89 %) sinfoniaorkesterit hyödyntävät orkesterin harjoituksia musiikkikasvatustyöhön. Avoimissa vastauksissa tuotiin esiin, että harjoituksia on seuraamassa tyypillisesti päiväkotitai koululaisryhmiä. Kuopiossa harjoituksia on hyödynnetty musiikkikasvatustoimintaan myös kuvataideopiskelijat kohde-ryhmänä: kuvataideopiskelijat ovat olleet harjoituksissa piirtämässä orkesteria työssään ja samalla he ovat tietysti saaneet kuulla orkesterin soittavan ja työskentelevän kapellimestarin johdolla.

Koululaiset ja opiskelijat saavat lähes 90 %:ssa orkestereita alennusta myös varsinaisten konserttien pääsylipuista. Erilaisien projektien yhteydessä ryhmille tarjotaan myös mahdollisuuksia osallistua täysin maksuttomiin konsertteihin. Tällaisia ovat olleet esim. Turussa Kulttuuripolku-hankkeen konsertit.

Luennot ja asiantuntijatilaaisuudet. Luentoja ja taiteilijatapaamisia hyödynnetään erityisesti orkesterin kanta-asiakaskunnalle ja muille konserteissa kävijöille noin kolmasosassa orkeste-

reista. Esimerkeissä toteutetuista projekteista kuvattiin, että taiteilijatapaamisissa kapellimestari, solistit, säveltäjät tai muusikot kertovat teoksista tai orkesterin toiminnasta yleisemmin. Kuopiossa tämän tyyppisiä tilaisuuksia on järjestetty mm. sisävesiristeilyn merkeissä. Jyväskylässä luentoja ja niiden yhteydessä musiikinäytteitä on toteutettu myös Jyväskylän yliopiston Musiikin laitoksella kohderyhmänä opiskelijat. Jyväskylässä ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat voineet tutustua lähemmin orkesterin toimintaan myös opinnäytetöiden muodossa.

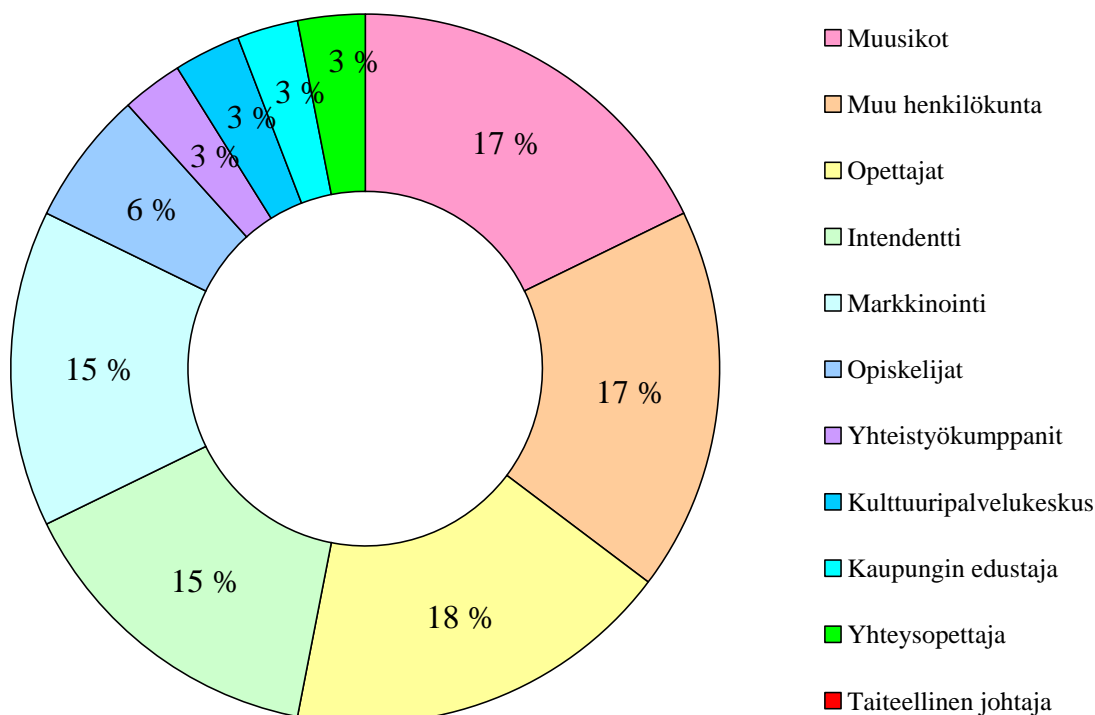
Sinfoniaorkesterin musiikkikasvatustoiminnan toteutusmalleja tarkentavissa avoimissa vastauksissa tuli esiin myös klubi-toiminta. Tampereella on jo useamman vuoden ajan pyöritetty Nuori Kuuntelija -klubia, joka on tarkoitettu 13–27-vuotiaille nuorille. Klubia ylläpitää projektityöntekijänä opiskelija ja klubilla on mm. Facebook-ryhmä, johon kaikki klubin tai Tampere Filharmonian toiminnasta kiinnostuneet voivat liittyä. Myös Turun filharmonisen orkesterin edustaja toi esiin, että heillä on tarkoitus käynnistää syksyllä 2008 Filharmonian juniori-klubi osallistamaan lapsia orkesterin toimintaan. Osallistuttaminen toimintamuotona nähdään Turussa ylipäätään erittäin tärkeäksi ja klubinkin tarkoituksena, että lapset itse pääsevät tekemään, koittamaan, puhumaan, kysymään, tapaamaan ihmisiä.

Toimenpiteiden kirjo orkestereissa on suuri, keskimäärin jokainen orkesteri kirjasi toteutaneensa yli seitsemää erityyppistä musiikkikasvatustapahtumaa tai toimintamallia. Monimuotoisuus nähtiin mahdollisuutena tarjota eri-ikäisille juuri heille sopivia toimintamalleja. Elämyksellisyyden tarpeellisuutta ja tärkeyttä korostettiin myös. Eräissä avoimissa vastauksissa esitettiin myös aiheellinen kysymys musiikkikasvatustoiminnan määrittelystä ja rajauksesta. Konserttiyleisölle tarjotaan mm. ilmaisissa käsiohjelmissa teosesittelyt, luetaanko nämä myös musiikkikasvatuksen piiriin?

Toimintamuotoja tarkentavissa avoimissa vastauksissa musiikkikasvatustoiminnasta sinfoniaorkestereissa vastaavat henkilöt toivat esiin, että musiikkikasvatuksen toteuttamiseen ja toimintamuotoihin vaikuttaa ennen kaikkea rahalliset resurssit. ”Mikäli kaikkea ei ole varaa tehdä, toteutetaan kouluille suunnatusta musiikkikasvatuksesta ne toiminnat, missä mahdollisimman moni lapsi pääsee mukaan. Tällöin esim. muusikkojen vetämät sävellyspajat voidaan joutua jättämään pois.”, totesi eräs vastaajista.

Musiikkikasvatustoiminnan organisointi sinfoniaorkestereissa. Musiikkikasvatustoiminnan toteutuksesta ja sen roolista orkesterin toimintaohjelmassa päättää orkesteri itse. Vain

yhdessä vastanneista orkestereista toiminnan määrittelyyn osallistuu myös päärahoittajan (esim. kaupungin) edustaja.

KUVIO 6. Musiikkikasvatustoiminnan toteuttajat sinfoniaorkestereissa

44 %:ssa kyselyyn vastanneista orkestereista musiikkikasvatustoimintaa johtaa ja sen tavoitteet määrittelee intendentti. Muissa orkestereissa toimintaa määrittelee ohjelmatoimikunta (22 % orkestereista), musiikkikasvatustoimintaryhmä tai musiikkikasvatustoimintaan resursoitu apulaisintendentti (33 %) tai markkinoinnin ja viestinnän vastuhenkilö (33 % orkestereista). Käytännössä musiikkikasvatustoimintaa organisoii musiikkikasvatukseen nimetty vastuhenkilö, esim. apulaisintendentti (44 %:ssa orkestereita), markkinoinnin vastuhenkilö (33 %:ssa orkestereita) tai intendentti (22 % orkestereista).

Musiikkikasvatustoiminnan toteutukseen sinfoniaorkestereissa osallistuu vastuhenkilön ja intendentin yleisimmin muusikot, muu orkesterin hallintohenkilökunta ja/tai opettajat (kuvio 6). Opiskelijoita hyödynnetään 22 %:ssa orkestereita. Yhteistyökumppanit, kaupungin kulttuuripalvelukeskuksen edustaja, kaupungin muu edustaja, ja erityinen orkesterille nimetty yhteysopettaja mainitaan myös toimintaan osallistuvina yksittäisissä orkestereissa. Yhteysopettaja mainittiin erittäin tärkeänä toiminnan mahdollistajana orkesterin ja koulujen yhteydenpidossa.

Suomalaisten sinfoniaorkestereiden taiteellinen johto ei osallistu musiikkikasvatustoiminnan suunnitteluun, organisointiin tai toteuttamiseen. Orkesterin musiikkikasvatustoiminnan tavoitteita määrittelee 22 %:ssa orkestereista ohjelmatoimikunta, joten taiteellisella johdolla voisi olettaa olevan näissä orkestereissa mahdollisuus osallistua musiikkikasvatustoiminnan määrittelyyn. Yhdessä kyselyyn osallistuneista sinfoniaorkestereista musiikkikasvatustoimintaa johtaa musiikkikasvatusryhmä, mutta taiteellisen johdon osallistumisesta tähän ryhmään ei annettu tarkempaa tietoa.

Kahdessa kolmesta orkestereista musiikkikasvatustoiminnan rahoitusta ei eritellä orkesterin budjetista erikseen. 22 %:ssa orkestereista toimintaan on varattu eritelty osa orkesterin budjetia ja 44 % orkestereista on hakenut musiikkikasvatustoiminnalle myös lisärahoitusta esim. apurahojen muodossa. Avoimissa vastauksissa musiikkikasvatustoiminnan rahoitusmalleihin viitattiin esimerkkinä koulujen osallistumisesta kuljetuskustannuksiin tai tapahtuman järjestämisestä syntyviin kustannuksiin itse tapahtumapaikalla.

Orkesterit saavat tukea musiikkikasvatustoiminnan järjestämiseen esimerkiksi järjestöiltä ja organisaatioilta yritysten lisäksi. Musiikkikasvatustoiminnan tukijoina mainittiin mm. Musicare, Nuorisokeskus Vimma, Soitin Laine, Soitinliike Vertikaali, SukkaShokkiSakki, seurakuntayhtymä, Turun kaupunginkirjasto, Turun kulttuurikeskus, Kuvataidekoulu, Metsänkävijäin juniorisoitokunta, Musiikkiakatemia, NMKY, Nuori Teatteri, Sirkus Turun oppilasorkesteri TS musiikkiopisto, TS Tanssioppilaitos WAM, Pohjois-Savon taidetoimikunta, paikalliset musiikkioppilaitos, toisen asteen oppilaitos, Suomen Kulttuurirahasto ja Unicef.

Musiikkikasvatustoiminnan tarvekartoitukset ja tuloksien mittaaminen. Musiikkikasvatustoiminnan kohderyhmien tarpeita ja toiveita tutkitaan 78 % suomalaisista sinfoniaorkestereista. 22 % orkestereista vastasi, että ei tutki kohderyhmien tarpeita ja toiveita. Musiikkikasvatustoiminnan tuloksia mittaa 44 % sinfoniaorkestereista ja 56 % orkestereista ei mittaa toiminnan tuloksia.

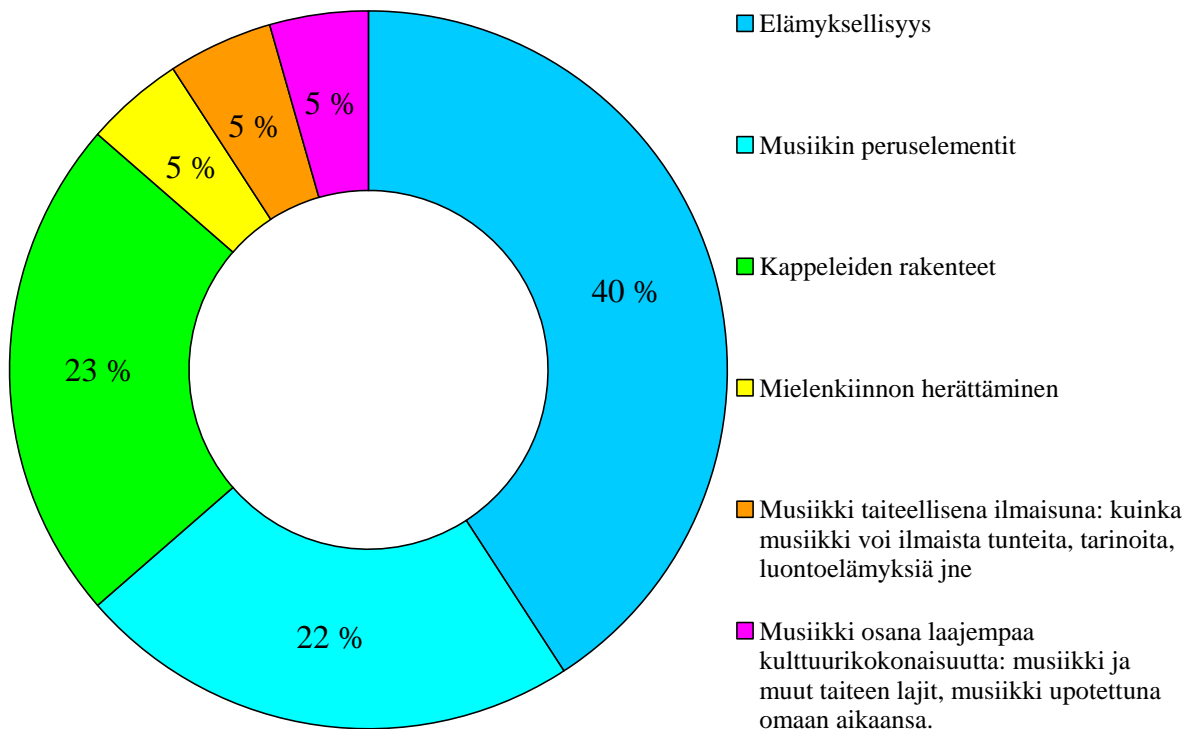
Kysyttäessä miksi kohderyhmän toiveita ja tarpeita on kartoitettu tai miksi ei ole kartoitettu, orkestereiden musiikkikasvatuksesta vastaavat henkilöt kertoivat, että kohderyhmien toiveita ja tarpeita seurataan pääsääntöisesti konserteista ja tapahtumista saadun palautteen ja kävijämäärien avulla. Palautetta saadaan mm. osallistujilta, opettajilta kuin vanhemmilta. Orkeste-

reissa, jossa tarvekartoituksia ei tehdä tai kartoitukset ovat lähinnä palautteen vastaanottamista, tutkimuksia ei toteuteta resurssien puutteen vuoksi.

Kuopion kaupunginorkesteri kertoo toteuttavansa säännöllisiä kyselyjä orkesterin toiminnasta ja tarjonnasta toiminnan kehittämiseksi. Keväällä 2008 Kuopiossa toteutettiin yhteistyössä muiden taidelaitosten kanssa tutkimus myös kohdistuen niihin nuoriin kuopiolaisiin, jotka eivät käytä kulttuuripalveluita. Yhdessä orkesterissa on joitakin vuosia sitten toteutettu kysely koulujen opettajille musiikkikasvatustoiminnasta.

Musiikkikasvatustoiminnan tulosten arviointiin käytetyt mittarit ovat kvantitatiivisia, kävijämääriin perustuvia, esim. nuorten osuus konserteissa kävijöistä tai musiikkikasvatustapahtumiin osallistuneiden määrä. Tampere Filharmoniaassa musiikkikasvatustoiminnan tuloksia mitataan myös laadullisin mittarein, mm. kyselyjen avulla. Orkestereissa, joissa musiikkikasvatustoiminnan tuloksia ei mitata (56 % orkestereista), syynä on tuloksien mittaamiseen tarvittavien resurssien tai ajan puute. Avoimissa, tarkentavissa vastauksissa toiminnan tuloksia mittaavaan kysymykseen vastaajat toivat myös esiin, että ”Toisaalta täydet salit ovat kertoneet riittävästi toiminnan tuloksista.” ja että ”Uusien toimintamuotojen kehittäminen näkyy suoraan myös konserttitoiminnan kävijämäärissä”.

KUVIO 7. Musiikkikasvatuksen musiikilliset tavoitteet ja painottuminen

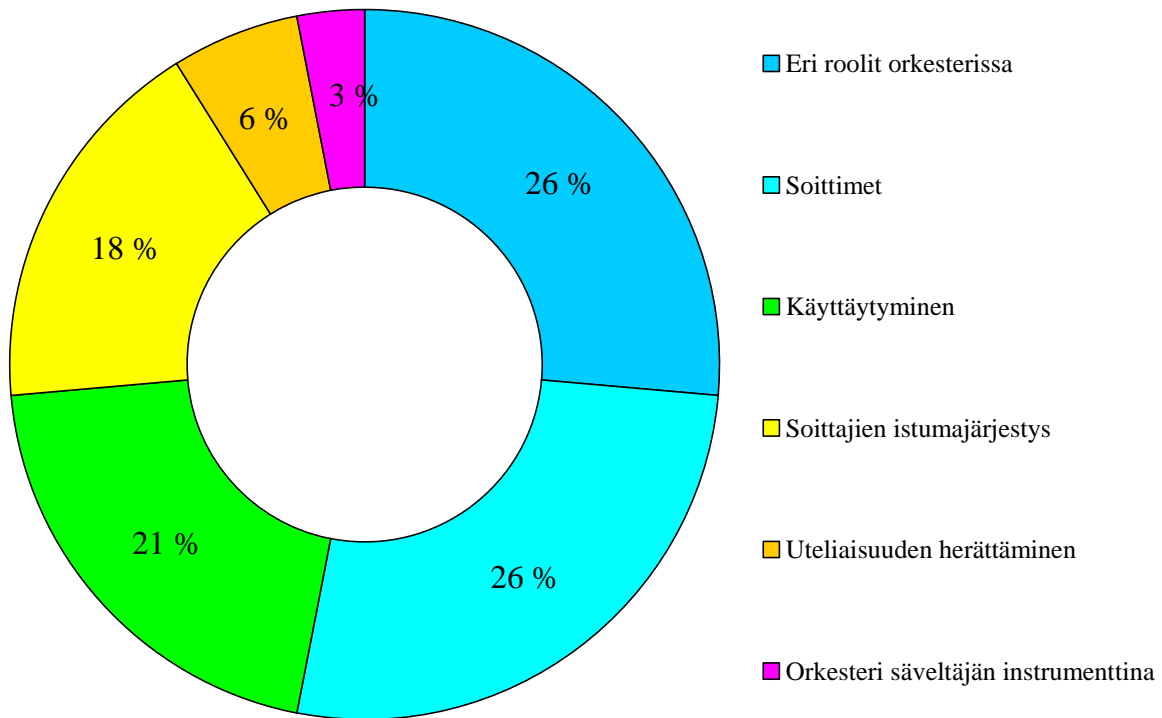
Musiikkikasvatustoiminnan musiikilliset tavoitteet. Musiikkikasvatustoiminnan tärkeimmäksi musiikilliseksi tavoitteeksi kaikissa kyselyyn vastanneissa orkestereissa nousee elämyksellisyys. Tavoitteen on sinfoniaorkesterin ja musiikin esitleminen lapsille ja nuorille elämyksellisesti siten, että ”konserteissa on kivaa eikä kuolettavan tylsää ja että musiikki on iloinen asia ja hieno juttu”, kuten eräs kyselyyn vastanneista orkestereista tarkensi avoimessa vastauskentässä (kuvio 7).

Perusteluissa tarkennettiin mm., että tutkimukset osoittavat musiikin terveyttä ja yleistä kehitystä edistävät vaikutukset, joten halutaan tarjota lapselle mahdollisuuden klassisen musiikin kokemiseen. Eräs orkestereista totesi, että musiikin maailman avaaminen kenelle hyvänsä on suuri lahja ja se on avain luovuuteen ja omaan jaksamiseen ja uusiutumiseen.

Eräs sinfoniaorkestereista nosti musiikkikasvatustoiminnan musiikillisiksi tavoitteeksi musiikin tuomisen esiin taiteellisena ilmaisuna: kuinka musiikki voi ilmaista tunteita, tarinoita, luontoelämyksiä jne. Sama sinfoniaorkesteri pitää musiikkikasvatustoiminnan tavoitteena myös tuoda esiin musiikkia osana laajempaa kulttuurikonaisuutta.

Musiikkikasvatustoiminnan sinfoniaorkesteriin tutustumiseen liittyvät tavoitteet. Musiikkikasvatuksen avulla yleisöä tutustutetaan eri tehtävärooleihin orkesterissa – soittajiin, kapellimestariin, säveltäjään sekä eri soittimiin, soittajien istumajärjestykseen sekä konserttikäyttäytymiseen. Nämä tavoitteet painottuivat kaikilla sinfoniaorkestereilla suurimpana osana musiikkikasvatustoimintaa.

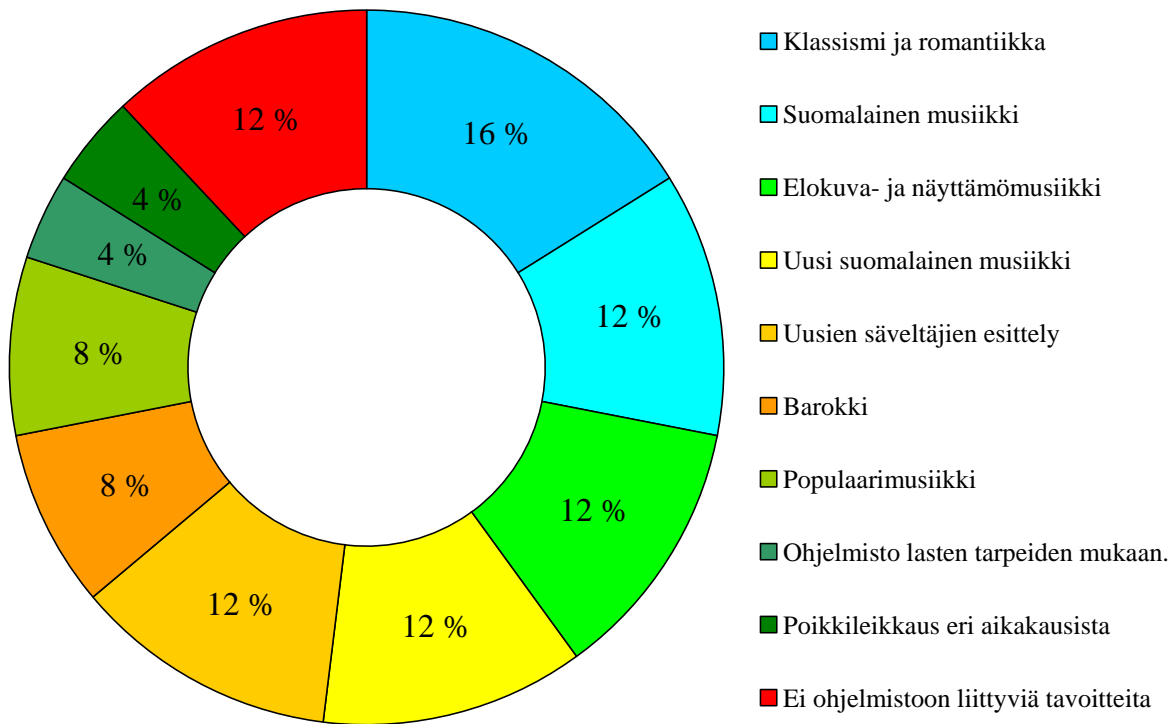
Kahdessa sinfoniaorkesterissa orkesteriin tutustuttamisen tavoitteena on uteliaisuuden herättäminen esimerkiksi ”päästämällä sisäpiiriin” tutustumaan käytännössä muusikon ja orkesterin työhön (kuvio 8). Yksi orkesteri toi esiin musiikkikasvatuksen merkityksen säveltäjän instrumenttina: miten säveltäjä yhdistelee eri soittimia ja mitä kaikkea tapahtuu yhtä aikaa, jotta saadaan aikaan erilaisia sointivärejä ja kudoksia.

KUVIO 8. Musiikkikasvatuksen sinfoniaorkesterin toimintaan liittyvät tavoitteet ja painottuminen

Musiikkikasvatustoiminnan ohjelmistoon liittyvät tavoitteet. 35 %:ssa suomalaisia sinfoniaorkestereita musiikkikasvatustoiminnalle ei ole asetettu tietyn ohjelmiston tai musiikillisen aikakauden esittelyyn liittyviä tavoitteita lainkaan. Muiden orkestereiden osalta vastaukset ohjelmistoon liittyviin tavoitteisiin hajasivat tasaisesti barokista suomalaisen musiikin kautta elokuva- ja näyttämömusiikkiin ja populaarimusiikkiin.

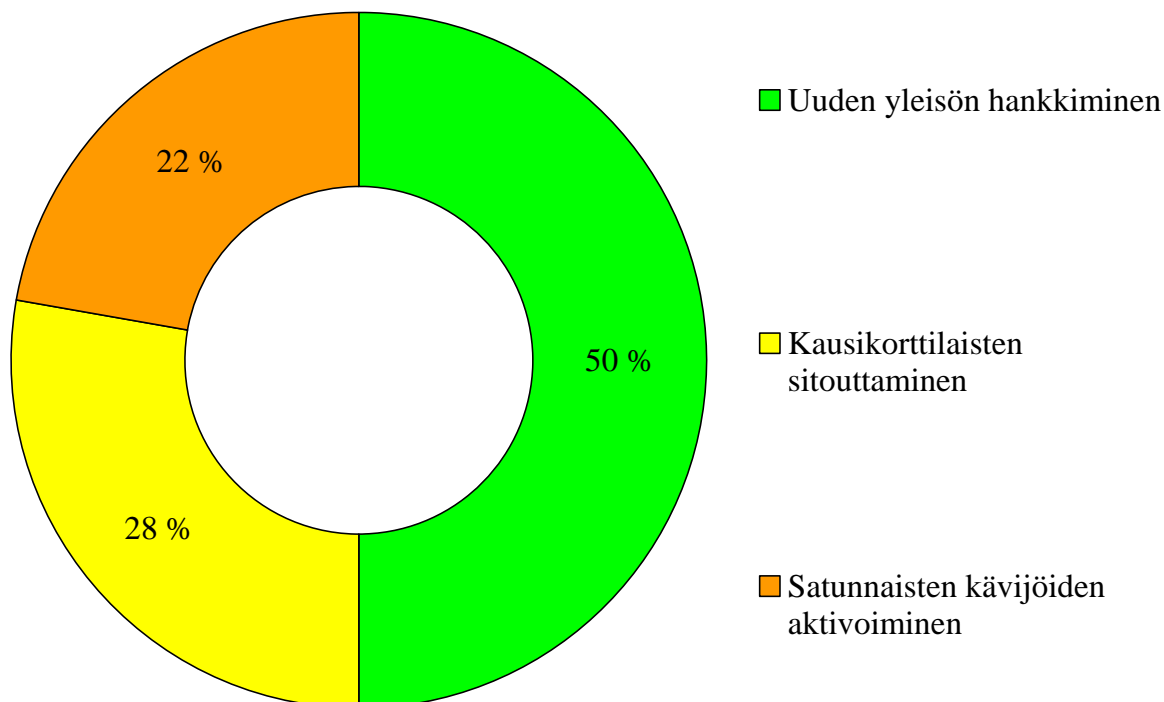
Tarkentavissa, avoimissa vastauksissa tuotiin esiin, että ohjelmisto rakentuu lasten tarpeiden mukaan tai että ohjelmistoon on pyritty tuomaan poikkileikkaus kaikista musiikillisista aikakausista. Musiikkikasvatuksen ohjelmisto voi olla myös ”crossover” eli sisältää myös populaarimusiikkia, kuten eräs vastaajista täydensi. Ohjelmistoon liittyvissä tavoitteissa näkyi uusien säveltäjien esittely, vrt. Sinfoniaorkesterit ry:n raportoimat lastenmusiikin kantaesitykset kevään 2008 aikana (Suosio 2007, 13–14).

KUVIO 9. Musiikkikasvatuksen ohjelmistoon liittyvät tavoitteet ja painottuminen

Musiikkikasvatustoiminnan markkinoinnilliset tavoitteet. Musiikkikasvatustoiminnalla on suomalaisissa sinfoniaorkestereissa myös markkinointi- ja viestinnällisiä tavoitteita (kuvio 10). Yleisömäärän säilyttäminen tai kasvattaminen erityisesti hankkimalla uutta yleisöä musiikkikasvatuksen avulla oli tavoitteena kaikissa kyselyyn vastanneissa orkestereissa. Perusteluissa viitattiin useasti lapsiin ja nuoriin uusiasiakashankinnan kohteena. Ovathan he tulevaisuuden yleisöä.

Puolet sinfoniaorkestereista piti musiikkikasvatustoiminnan tavoitteena myös kausikorttilaisten, kanta-asiakkaiden sitouttamista. Perusteena avoimissa vastauskentissä todettiin, että orkesterille on tärkeää sitoa kanta-asiakkaat orkesteriin kaudesta toiseen. Puolet orkestereista kertoi musiikkikasvatustoimintansa tavoitteeksi myös satunnaisten kävijöiden aktivoimisen. uuden yleisön hankkimisen rinnalla.

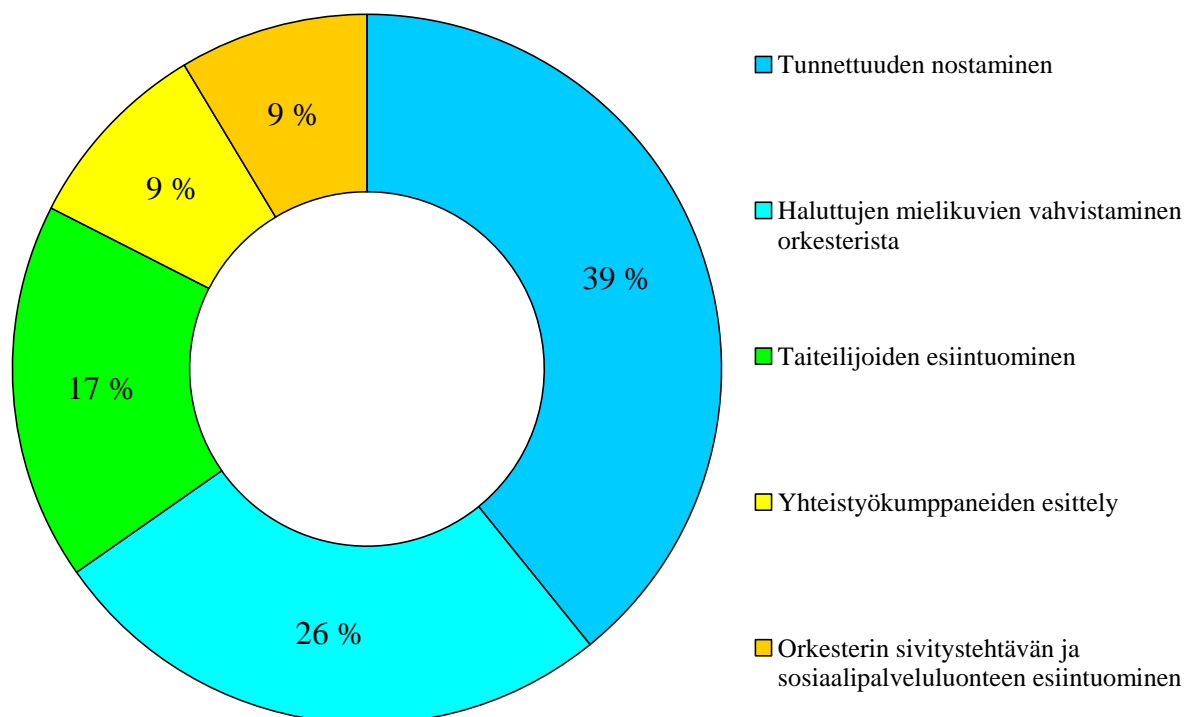
KUVIO 10. Musiikkikasvatustoiminnan markkinoinnilliset tavoitteet ja painottuminen

Yhdessäkään orkesterissa musiikkikasvatustoimintaa ei määritelty täysin ei-kaupalliseksi toiminnaksi. Strukturoitujen vastausten mukaan kaikissa kyselyyn vastanneissa orkestereissa kaikissa orkestereissa musiikkikasvatukselle on annettu myös markkinoinnillisia tehtäviä ja tavoitteita, mutta tarkempia tietoja näistä tavoitteista ei tässä kyselyssä saatu.

Musiikkikasvatuksen viestinnälliset tavoitteet. Orkesterin tunnettuuden parantaminen liittyy kaikissa kyselyyn vastanneissa orkestereissa musiikkikasvatustoimintaan (kuvio 11). Lisäksi pyritään vahvistamaan orkesteria koskevia mielikuvia haluttuun suuntaan (63 %:ssa orkestereista), tuomaan esiin taiteilijoita (28 %:ssa orkestereista) sekä esittelemään yhteistyökumppaneita (25 %:ssa orkestereista). Useat orkestereista toivat esiin myös orkesterin musiikkikasvatustoiminnan sosiaalipalvelun luonteen. Musiikkikasvatustoiminta on osallistujilleen ilmaista ohjelmaa ja kuuluu kaupunkilaisille tarjottaviin palveluihin.

Samaan tapaan kuin markkinointiin liittyvien tavoitteiden osalta, viestinnälliset tavoitteet kuuluvat kaikkien orkestereiden musiikkikasvatustoimintaan. Tarkempia tietoja viestinnällisistä tavoitteista, kuten esimerkiksi millaisia orkesteria tai sen toimintaa koskevia mielikuvia mu-

siikkikasvatustoiminnalla pyritään vahvistamaan, ei tämän tutkimuksen yhteydessä myöskään saatu.

KUVIO 11. Musiikkikasvatustoiminnalle asetetut viestinnälliset tavoitteet ja näiden painotuminen vastauksissa

Tarkentaessaan tavoitteisiin liittyviä vastauksiaan vapaissa kentissä orkesterit toivat esiin, että ihmisten vapaa-ajan käytöstä käydään kovaa kilpailua. Konsertit olisi tehtävä kilpailukykyiksi ja houkutteleviksi. Orkesterin tulisi ottaa vastuu klassisen orkesterimusiikin perinnön siirtämisestä uusille sukupolville ja täten uuden konserttiyleisön tutustuttaminen sinfoniaorkesteriin. Yleissivistykseen tulisi kuulua edes jonkinlainen klassisen musiikin tuntemus. Esimerkiksi Vaasassa musiikkikasvatustoiminnan tarkoituksena on, että jokainen vaasalainen ja ympäristökunnan koululainen on näin ainakin kerran kouluaikaan sinfoniaorkesterin konsertissa. Vaasan kaupunginorkesterilla on ollut vuodesta 2005 lähtien vuosittain koululaiskonserttiprojekti, jonka puitteissa koululaiskonsertteja on sekä Vaasassa että ympäristökunnissa.

Musiikkikasvatustoiminnassa hyödynnetty asiantuntemus. Musiikkikasvatustoiminta suomalaisissa sinfoniaorkestereissa nojaa muusikoiden osaamiseen. Muusikoiden osaamista hyödyntävät kaikki kyselyyn vastanneet sinfoniaorkesterit. 56 %:ssa sinfoniaorkestereista

hyödynnetään lisäksi projektikohtaisia asiantuntijoita ja sekä intendentin tai muun orkesterin hallinnon edustajan osaamista. 44 %:ssa orkestereita hyödynnetään musiikkikasvatustoiminnan toteuttamisessa koulujen musiikinopettajia. Kysymysasettelussa mainitaan muusikoiden rinnalla taiteellinen johto, mutta kuten aiemmista vastauksista on käynyt ilmi, taiteellinen johto ei osallistu musiikkikasvatustoimintaan.

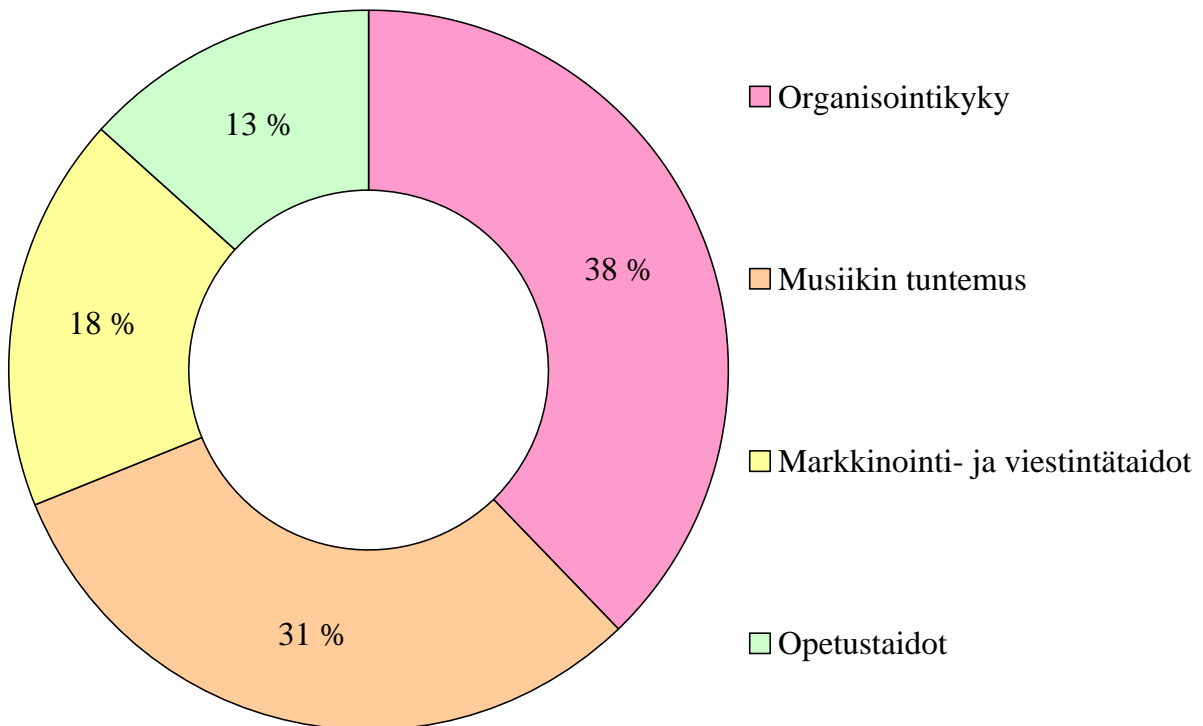
Tapahtumamarkkinoinnin osaajia tai esim. nuorten vapaa-ajan tutkijoita tai muita kohderyhmäasiantuntijoita ei musiikkikasvatustoiminnan toteuttamisessa hyödynnetä. Kaupungin kulttuuritoimen, muiden taideorganisaatioiden, markkinointihenkilöstön ja musiikkikasvatustoiminnasta vastaavan henkilön osaamista hyödynnetään kutakin yhdessä kyselyyn vastanneista orkestereista.

Musiikkikasvatustoiminnasta vastaavan henkilön osaaminen. Musiikkikasvatustoiminnasta vastaava henkilön osaamisprofiilin tärkeimmiksi elementeiksi nousee organisointikyky ja musiikin tuntemus (kuvio 12). Organisointikykyä ja yhteistyötaitoja piti 89 % sinfoniaorkestereista musiikkikasvatustoiminnasta vastaavan tärkeänä osaamisalueena. Musiikin ja kohderyhmien tuntemusta piti tärkeänä 78 % vastaajista. Viestintätaitoja pidettiin musiikkikasvatustoiminnasta vastaavan henkilöllä tärkeänä 67 %:ssa orkestereista.

Avoimissa vastaustarkennuksissa vastaajat toivat esiin, että musiikkikasvatustoiminnasta vastaavan henkilö työ on erittäin monipuolista, kaikkia tietoja ja taitoja tarvitaan toiminnan pyörittämiseen. Kaksi vastaajista korosti, että kaikkea ei tarvitse osata itse – ilman pedagogistakin taustaa musiikkikasvatusteprojekteja voi pyörittää, jos käytettävissä on esim. työpajoissa projektikohtaiset asiantuntijat. Eräs vastaajista kiteytti, että ”täytyy olla asiasta innostunut, tietää mikä kohderyhmistä on kiinnostavaa ja sitten viedä asioita yhteistyöllä eteenpäin”.

Eräs vastaajista painotti, että orkesterimusiikin avaaminen vaatii ehdottomasti alan tuntemusta, mutta myös yhteistyötaitoja ja organisointikykyä, jotta orkesterin toiminta voidaan kytkeä koulujen, päiväkotien, palvelukeskusten toimintaan ja aikatauluihin. Musiikkikasvatuksessa sinfoniaorkestereissa on kyse ensisijaisesti linjanvedoista, joissa musiikkikasvatuksesta vastaavalla henkilöllä on pääosa. Eräs orkesteri toi myös esiin, että pedagogilla ja ei-pedagogilla saattaa esim. olla kovinkin erilainen näkemys siitä, missä kohtaa salissa on hyvä istua. Eräs vastaajista totesi, että ohjelmiston suunnittelusta koululaiskonserteissa päättää kapellimestari

tai ohjelmatoimikunta, musiikkikasvatuksesta vastaava organisoii toiminnan käytännön osuuden: yhteydet kouluihin, markkinoinnin, tiedottamisen.

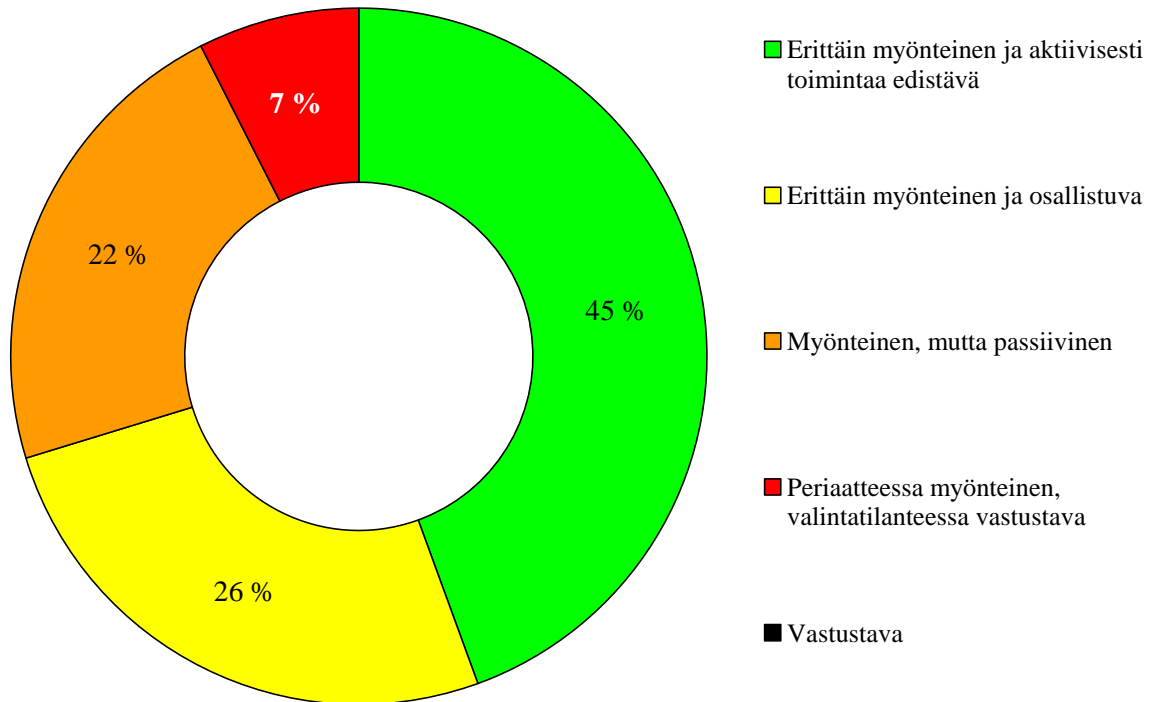
KUVIO 12. Musiikkikasvatustoiminnasta vastaavan henkilön osaamisprofiili ja osa-alueiden painottuminen

Sinfoniaorkesterin asenteet musiikkikasvatustoimintaa kohtaan. Asenteet musiikkikasvatustoimintaa kohtaan ovat suomalaisissa sinfoniaorkestereissa erittäin myönteiset (kuvio 13). 78 % intendentistä ja 67 % taiteellisesta johdosta sekä 67 % muusikoista suhtautuu erittäin myönteisesti musiikkikasvatukseen edistämällä toimintaa omakohtaisesti tai osallistumalla toiminnan toteuttamiseen. Taiteellisesta johdosta myönteisesti suhtautuvia, mutta passiivisia on 33 %. Muusikoista 33 % suhtautuu toimintaan myönteisesti, mutta ei halua osallistua toimintaan itse. Intendentistä myönteisesti suhtautuvia, mutta toiminnassa passiivisia on 11 %.

Valintatilanteessa panostuksia musiikkikasvatustoimintaan asettuu vastustamaan 11 % intendentistä ja 11 % muusikoista (kuvio 13). Niissä orkestereissa, joissa toiminnan tuloksia on mitattu, taiteellisen johdon, intendentin ja muusikoiden asenteet näyttäisivät olevan passiivisemmat tai valintatilanteessa vastustavat (80 % vastauksista).

Musiikkikasvatustoiminnan kannalta keskeisin vaikuttaja on intendentti 67 %:ssa orkestereista. Perusteluissa mainittiin, että orkesterin toiminta riippuu hyvin pitkälle siitä, onko musiikkikasvatustoimintaan tarvittavaa rahoitusta. Intendentti vastaa rahoituksen hankkimisesta ja linjauksista sen käyttöön liittyen. Intendentin vastuulle mainittiin tässä yhteydessä myös rahoittajan eli kaupungin strategioiden huomioiminen lasten ja erityisryhmien osalta sinfoniaorkesterin toiminnassa.

KUVIO 13. Sinfoniaorkesterin henkilöstön asenteet musiikkikasvatustoimintaa kohtaan

33 % vastaajista määritteli muusikoiden asenteen merkityksellisimmäksi. Perusteluissa todettiin, että muusikot ovat lähimmässä kosketuksessa lapsiin ja ilman muusikoiden positiivista asennetta tätä työtä on mahdotonta tehdä. Jos muusikot eivät ole innostuneita asiasta, negatiivisuus välittyy soitosta eikä elämyksellisyys ei toteudu. Perusteluissa tuotiin myös esiin, että intendentin ja muusikoiden lisäksi musiikkikasvatuksesta vastaavan henkilön asenne on myös tärkeä: miten paljon aikaa valmis panostamaan muiden töiden ohessa ja miten innostuneesti jaksaa innovoida uutta ja kehittää toimintaa.

Esimerkillinen toimija sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoiminnassa. Helsingin kaupunginorkesterin kummilapsiprojekti 2000–2007, Sinfonia Lahti sekä Atso Almila ja

Kuopion kaupunginorkesterin projektit saivat kollegoiltaan kaksi mainintaa esimerkillisinä tai muutoin maininnan arvoisina toimijoina. Atso Almilan työstä todettiin, että ”hieno kapellimestari joka saa kontaktin kaiken ikäisiin ja kokoisiin, erittäin idearikas ja tekee lastenkulttuurityötä – ja kaikkea muutakin työtään – oikeasti lapsia ja nuoria (ja aikuisia) kiinnostavalla tavalla suurella sydämellä!”.

Tampere Filharmonia, Jyväskylä Sinfonia sekä Tapiola Sinfonietta kukin saivat yhden maininnan. Tampere Filharmonian työtä tuotiin esiin pitkäjänteisenä, laajana ja urauurtavana musiikkikasvatustoimintana lapsille ja nuorille. Tampere Filharmonian musiikkikasvatustyötä mainittiin myös, että tamperelaiset yhtenä ensimmäisistä Suomessa Hei me sävelletään! -sävellyshworkshopt ja Orkesteri omaksi -projektit. Tampere Filharmonialla on myös Suomen ensimmäinen nuorten oma Nuori kuuntelija -klubi sekä teemalliset koululaiskonsertit, joihin liittyy valmistelupaketti cd:neen esityöskentelyyn luokissa. Määrällisesti Tampere Filharmonian musiikkikasvatustyö tavoitti vuonna 2007 11 400 osallistujaa.

Vastaajien arviot tutkimuksesta. Kaikki kyselyyn vastanneet pitivät kyselyä kiinnostavana, aihetta ajankohtaisena ja tutkimisen arvoisena sekä halusivat tutustua tuloksiin. Kyselyyn vastasi 64 % kohderyhmästä eli yhdeksän neljästätoista orkesterista. Viisi orkesteria jätti vastamatta kyselyyn vastausajan puitteissa. 89 % vastaajista ilmoitti olevansa kiinnostunut aiheeseen liittyvästä keskustelusta ja he saivat ilmoittaa halukkuutensa osallistua myös Facebook-yhteisön keskusteluryhmään ”Sinfoniaorkestereiden musiikkikasvattajat”. Kolme vastaajista eli 21 % kohderyhmästä liittyi keskusteluryhmään ensimmäisellä kutsukierroksella.

Eräs vastaajista totesi, että tutkimuksen avulla tekijätkin saavat uusia ideoita, tietoa ja tapoja toiminnan kehittämiseksi. Toinen uskoi tutkimuksen tuovan paljon oleellista esille. Eräs vastaajista totesi, että ”Tällaiseen laaja-alaista toimintaa koskevaan kyselyyn on erittäin hankala vastata muutamalla ruksilla tai 1000 merkillä. Toiminnan todellinen kuvaus edellyttäisi haastattelua tai keskustelua tutkimuksen tekijän kanssa. Kyselyn aihe on erittäin tärkeä ja siitä saatavat tulokset kiinnostavat varmasti koko orkesterikenttää.”

Lisätiedoissa tuotiin myös esiin, että laajemmat kysymykset (esim. projektikuvaukset) olisi kiitollisempaa tehdä haastattelututkimuksena. Vastaajalle kyselyn tapana kartoittaa toteutuneita projekteja oli työläs. Vastaajan mukaan haastattelututkimuksella vivahteita olisi saanut

esiin enemmän, koska se olisi antanut mahdollisuuden lisäkysymyksiin. Lisätietoja tarjottiin mielellään, esimerkiksi perustelujen osalta. Kyselyn tekijälle toivottiin myös hyvää kevättä ja onnea tutkimukselle.

4.2 Kyselytulosten tulkinta ja johtopäätökset

Musiikkikasvatus on merkittävä osa kaikkien tutkimuksen kohderyhmän orkestereiden toiminnassa. Orkesterit toteuttavat musiikkikasvatustoimintaa pääasiassa uusasiakashankintatarkoituksessa maksuttomana palveluna, kohderyhmänä lapset ja nuoret vauvoista opiskelijoihin. Musiikkikasvatukselliseksi katsottavia tapahtumia on määrällisesti paljon ja niiden määrä näyttäisi olevan mieluummin lisääntymässä kuin vähentymässä.

Musiikkikasvatustoiminnan tarkoitus sinfoniaorkestereissa on orkesterilähtöinen; tutustuttaa lapset ja nuoret sinfoniaorkesterin toimintaan, klassiseen musiikkiin ja sen konserttitraditioon käyttäytymismalleineen. Tämä on linjassa opetusministeriön yleisesti sinfoniaorkesterille asettamiin tavoitteisiin, joissa tulee esiin mm. taiteen tukeminen ja taiteilijoiden aseman turvaaminen. Musiikkikasvatustoiminnan periaatteet ja tavoitteet määrittellään orkesterin itsensä toimesta ja toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään pääsääntöisesti orkesterin muusikoiden ja henkilökunnan osaamista.

Musiikin yleiset vaikutukset luovuuteen, terveyteen, jaksamiseen ja uusiutumiseen ihmiseen yksilönä ja yhteisön jäsenenä tulivat esiin kyselyn avoimissa vastauksissa. Musiikin mahdollisuuksien esiintuominen tunteiden ilmaisukeinona ja elämyksellisenä toimintana oli myös asetettu musiikkikasvatustoiminnan tavoitteeksi yhdessä orkesterissa. Nämä seikat vahvistavat ajatusta hyödyntää David J. Hargreavesin konseptia musiikkikasvatuksen potentiaalisista hyödyistä myös sinfoniaorkesterin musiikkikasvatustoiminnan argumenttina.

Hargreavesin musiikkikasvatuksen hyödyt -konseptin kuvaamat potentiaaliset lopputulokset elämänlaadun paranemisesta, vuorovaikutustaitojen kehittymisestä koulumenestykseen, luovuuteen ja ilmaisukyvyn paranemiseen ja niiden tuominen sinfoniaorkestereissa musiikkikasvatuksen toimintaperiaatteisiin voisivat vahvistaa laajemmin käytettynä orkestereiden asemaa väestön hyvinvointia sekä lasten ja nuorten kasvua tukevana toimintana. Samaan tapaan kuin liikuntatoiminnan tavoitteisiin on kirjattu.

David J. Hargreavesin Musiikkikasvatuksen pelastusrenkas jäsentää sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoiminnan eri mahdollisuuksia hyvin. Pelastusrenkas-malli on luotu koulu-laisikäisille ja tälle kohderyhmälle malli toimiikin lähes sellaisenaan. Mallia voi soveltaa myös aikuisikään ehtineiden lähestymiseen musiikkikasvatuksellisesti klassisen musiikin merkeissä. Sinfoniaorkesterin musiikkikasvatuksen eri toimintamuodot voivat sijoittua teori-assa kaikkiin musiikkikasvatuksen pelastusrenkas -mallin neljänneksistä sekä yleisö- että ak-tiiviharrastajatasolla.

Tyypillisesti sinfoniaorkesterin kouluissa toteuttamat musiikkikasvatukselliset tapahtumat sijoittuvat pelastusrenkas-mallin vasempaan alaneljännekseen eli oppilaille pakolliseen, mutta opetussuunnitelman ulkopuolella tapahtuvaan vapaamuotoiseen toimintaan. Mallin mukaisesti sinfoniaorkesteri voisi ottaa vastuuta kouluopetuksesta vaikkapa musiikin valinnaiskursseilla klassisen musiikin osalta tai toteuttaisi tietyn opintojakson musiikinopetuksen kokonaisuudes-saan. Tällä hetkellä orkesterit eivät tätä mahdollisuutta hyödynnä, mutta musiikinopetukseen käytettyjen resurssien vähentyessä ja musiikinopettajien koulutuksen painottuessa aiempaa vahvemmin myös muiden musiikin lajien tuntemiseen länsimaisen taidemusiikin lisäksi, aja-tus ei välttämättä tunnu ollenkaan teoreettiselta.

Opettaja toimisi tällä mallilla koulussa enemmän koulutuspäällikön tai koulutuskoordinaatto-rin roolissa varmistaen halutun oppimisjakson mahdollisimman laadukkaana ja asiantuntevan sisältötarjonnan. Sinfoniaorkesteriin kertynyt valtava klassisen musiikin osaamisen pääoma tulisi myös monipuolisesti hyödynnettyä musiikkikasvatuksen avulla – kuten jo on jo moneen kertaan todettu – monipuolisesti eri tarkoituksiin.

Musiikkioppilaitosten kanssa yhteistyössä toteutetut, ammattilaisuuteen tähtääville musiikin-opiskelijoille tarkoitetut toimintamuodot sijoittuisivat Hargreavesin pelastusrenkas -mallissa oikeaan yläneljännekseen eli vapaaehtoiseen, mutta muodollista pätevyitymistä tukevaan ope-tukseen. Julkisessa keskustelussa huoli sinfoniaorkesterin yleisömäärien hiipumisesta tuodaan esiin ja harmitellaan, että musiikkiopistojen opiskelijatkaan eivät enää automaattisesti ole sin-foniaorkestereiden yleisöä. Musiikkiopistoissa pakertavia orkesterisoitinten opiskelijoita omana kohderyhmänään ei sinfoniaorkestereissa, tai ainakaan niiden musiikkikasvatustoimin-nassa erityisesti Turkuun lukuun ottamatta erityisesti huomioida. Mikäli ohjelmistollisesti mu-siikinopiskelijoiden ja ammattiorkestereiden yhteisproduktiot asettaisivatkin haasteen organi-

saattoreilleen, elämyksenä tämän tyyppinen musiikkikasvatustoiminnan voisi olettaa olevan erittäin tunteisiin vetoavaa ja tätä kautta pysyvästi positiivisella tavalla orkesteriin sitouttava.

Aikuiset mainitaan tämän hetken yleisön tukirankana ja orkesterille on tärkeää sitoa kanta-asiakkaat orkesteriin kaudesta toiseen. Aikuiset eivät kuitenkaan toimenpiteissä saa huomioita kuin kahdelta orkesterilta. Musiikkikasvatuksen lukuisat toimintamuodot jo nykyisellään maistuisivat varmasti myös laajemmalle joukolle lapsien ja nuorien lisäksi.

Turun musiikinopiskelijoita osallistuttavana toimintamalli voisi toimia myös musiikkiopiston päättäneille aikuistuville orkesterisoitinten soittajille ja miksei myös laulajille, jotka eivät jatka ammattiuuralle. Musiikkiopiston päättäneillä perussoittotaito on hankittu, mutta sen hyödyntäminen saattaa jäädä mahdollisuuksien puutteessa tolppaykkösen suoritukseen ja muut harrastukset hiipivät vähitellen tilalle. Vaikka ammattilaisura ei urkenisikaan, voisiko esim. tolppa olla pääsylippu orkesterin sisäpiiriin, esim. jokavuotiseen suurproduktioon? Tästä voisi rohkeasti tehdä laajemman johtopäätöksen myös siitä, että musiikkiopiston päättymisen takaa hämmöttävä sinfoniaorkesterin ”sisäpiiri” kannustaisi varmasti myös soitto-opintojensa keskeyttämistä harkitsevia murrosikäisiä jatkamaan opintojaan. Tämä toimintamalli antaisi myös mahdollisuuden orkesterille imaista opiskelujen takia paikkakunnalle muuttavat nuoret vaikutuspiiriinsä.

Orkesterin toimintamalli säännöllisen konserttitoiminnan järjestäjänä sitoo orkesterin resursseja ja musiikkikasvatusta ei voida toteuttaa sillä tavoin kuin musiikkikasvatustoiminnasta vastaava näkökulmasta olisi optimaalisinta tai kohderyhmän kannalta kiinnostavinta. Suomalaiset sinfoniaorkesterit ovat kuitenkin vaalineet taiteellista itsemääräämisoikeutta ja orkestereiden toiminnan ohjaukseen ei myöskään musiikkikasvatuksen osalta edes rahoittaja puutu. Musiikkikasvatuksen rooli ja panostukset siihen ovat siis hyvin orkestereiden ja siellä erityisesti intendenttien käsissä.

Kyselyssä tuli esiin halu tuottaa elämyksiä ja hankkia uutta yleisöä sekä myös tarve tukea koulujen musiikinopetusta klassisen musiikin osalta. Kohderyhmien tarpeita, toiveita tai mielityksiä ei kuitenkaan systemaattisesti tutkita eikä myöskään nykymuotoisen toiminnan tuloksia mitata kävijämääriä lukuun ottamatta. Lapsille ja nuorille on tarjolla erittäin paljon kor-

korkealaatuista toimintaa eri taiteenlajeista ja myös yritysmaailmasta käsin. Kilpailu lasten ja nuorten huomiosta on siis kovaa myös musiikkikasvatustoiminnan ulkopuolella.

Musiikkikasvatus määritelmänä ei ole tarkkarajainen ja sitä käytetään hyvin moniin eri tarkoituksiin. Musiikkikasvatus-termiä sinfoniaorkestereiden yhteydessä käytetään samaan tapaan kuin toista vastaavaa termiä, yleisökasvatusta. Määritelmä-ongelma tuli esiin myös tässä tutkimuksessa ja kyselyn tuloksissa. Tämän tutkimuksen päämääränä ei kuitenkaan ollut saada aikaan musiikkikasvatus -termille lopullista (tai uutta) määritelmää eikä ehdottaa valintaa yleisökasvatus- ja musiikkikasvatustermien välille. Olkoon tämä tutkimus tuloksineen siis yksi aines lisää myös termistöä koskevaan keskusteluun.

Helsingin kaupunginorkesterin Kummilapsi-projekti nostettiin tutkimuksessa esimerkkitapaukseksi musiikkikasvatustoiminnasta suomalaisissa sinfoniaorkestereissa. Orkesteri itse ei kuitenkaan vastannut kyselyyn ja tutkimuksen kannalta tämä on laskettavissa epäonnistumiseksi vastaajien motivoinnissa. Kummilapsi-projektista on kuitenkin saatavilla hyvät tiedot mm. orkesterin web-sivuilla, joten aiheesta kiinnostuneet voivat tutustua tähän yksittäiseen toimintamalliin sitä kautta.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa musiikkikasvatustoimintaa suomalaisissa sinfoniaorkestereissa. Tehdäänkö sitä? Mikä on sen tarkoitus? Keneen se kohdistuu? Mitä sillä tavoitellaan? Miten sitä toteutetaan ja kuka sitä rahoittaa? Tutkimuksen tavoitteena oli luoda näkemys musiikkikasvatuksen merkityksestä sinfoniaorkesterille ja tuoda esiin mahdollisuuksia sen roolin kehittämiseen osana orkesterin toimintaa. Tutkimuksen tulokset vastaavat näihin kysymyksiin kattavasti ja luotettavasti.

Tutkimuksen tulokset toimivat kattavana tausta-aineistona tarkentaville jatkotutkimuksille aiheesta. Jatkotutkimusaiheita voisivat olla esimerkiksi musiikkikasvatustoiminnan merkitys orkesterille henkilöstön kehittämisen ja sisäisen uudistumisen välineenä tai musiikkikasvatustoiminnan vaikuttavuus kohderyhmiinsä. Mielenkiintoista olisi myös tutkia sinfoniaorkesterien, koulujen musiikinopetuksen sekä musiikkikoulutuksen resursointia suhteessa toisiinsa rahoittajan näkökulmasta.

5 PÄÄTÄNTÖ

Sinfoniaorkesterin toimintaa ja rahoitusta koskeva julkinen keskustelu keväällä 2008 oli jälleen vilkasta. Kapellimestari Dudamei El Sistema -orkestereineen sai huomioita suomalaismedioissa ja nosti esiin sinfoniaorkesterin musiikkikasvatustyön sosiaalisen merkityksen yhteisöllisenä toimintana. Tämä painotti tutkimusaiheen ajankohtaisuutta ja lisäsi motivaatiota saattaa tutkimus nopeasti päätökseensä.

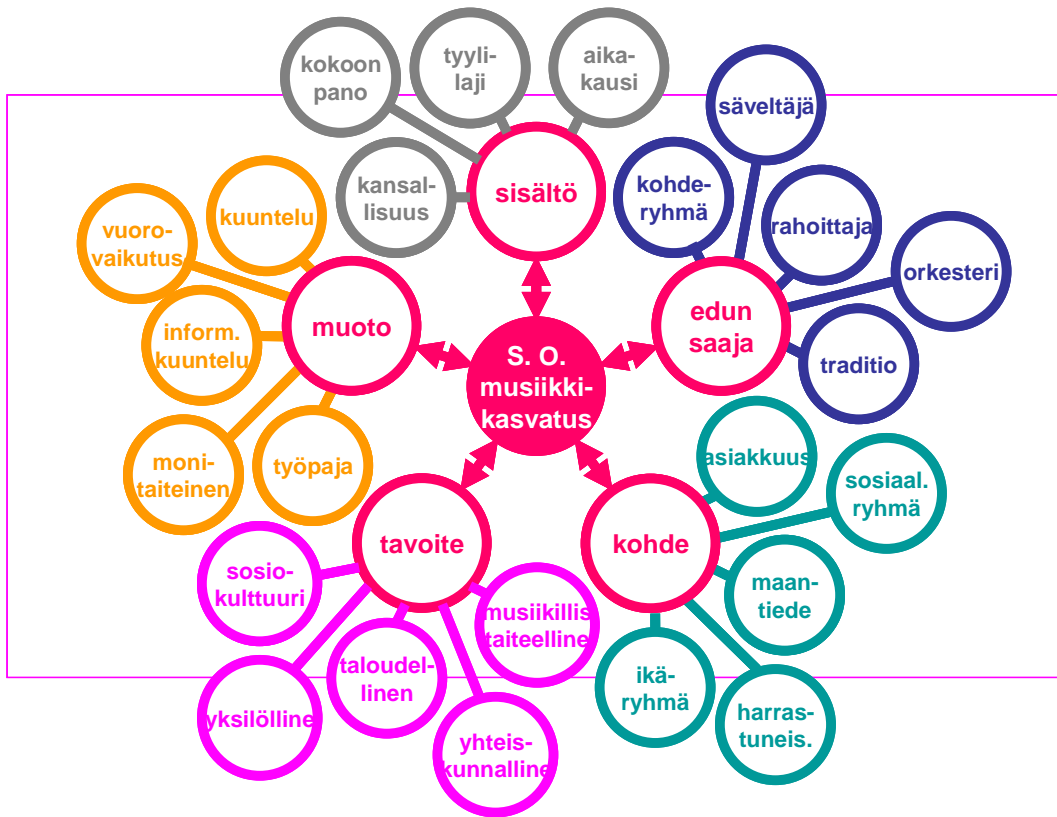
Tutkimuksen tulokset eivät tuoneet mukanaan suuria yllätyksiä, mutta musiikkikasvatustoiminnan osuus orkestereiden järjestämisestä tapahtumista oli odotuksia suurempi. Tästä syystä musiikkikasvatustoiminnalle asetettujen, laadullisten ja määrällisten mittareiden rakentaminen on tämän tutkimuksen keskeisin yksittäinen toiminnan kehitysehdotus suomalaisille sinfoniaorkestereille. Panostuksia vaativa musiikkikasvatustoimintaa tulee nostaa esiin positiivisella tavalla tulosten raportoinnin avulla sekä rahoittajille että orkestereissa sisäisesti.

Musiikkikasvatuksesta on sinfoniaorkestereissa moneksi ja toiminnalla on vankka historiallinen traditio. Tutkimuksen tavoitteena oli nostaa esiin mahdollisuuksia kehittää musiikkikasvatuksen roolia sinfoniaorkestereiden toiminnassa. Näitä mahdollisuuksia nousi esiin paljon ja niitä on jo osin tuotu esiin sekä tuloksien raportointi- että analysointivaiheessa.

Tutkimuksen tuloksien perusteella musiikkikasvatustoiminnan kehitysmahdollisuuksia voi tarkastella myös orkesterin suunnasta: miten sinfoniaorkesteri instituutiona ja traditiona voi hyödyntää musiikkikasvatusta välineenä orkesterin sisäiseen uudistumiseen ja toiminnan kehittämiseen puolustaakseen asemaansa julkisin varoin vahvasti tuettuna taidelaitoksena. Musiikkikasvatus tarjoaa pelastusrengastaan yhtenä vaihtoehtona sinfoniaorkesteritoiminnan pysyttelemiseen ”pinnalla”.

Musiikkikasvatuksen voi systemaattisesti hyödyntää orkesterin uudistumiseen ja kehittämiseen esimerkiksi sille asettavien tavoitteiden, toteutusmuotojen, sisällön, edunsaajan tai kohteen näkökulmasta (kuvio 14). Tavoitteita voi tarkastella Hargreavesin luoman musiikkikasvatuksen hyödyt -konseptin tapaan sosiokulttuurisesta, musiikillis-taiteellisesta tai yksilön näkökulmasta. Toimintaa ohjaaviksi tavoitteiksi voi asettaa myös yhteiskunnalliset tai talou-

delliset tavoitteet. Tosin näihin orkestereissa tunnutaan tällä hetkellä suhtauduttavan enemmän uhkana kuin mahdollisuutena.

KUVIO 14. Musiikkikasvatuksen hyödyntämisenäkökulmia sinfoniaorkesterin toiminnan kehittämiseen

Musiikkikasvatustoimintaa voi lähestyä myös sen eri toteutusmuotojen kautta hyödyntäen musiikkikasvatuksen pelastusrengas -mallia. Perinteinen kuunteluun ja katseluun perustuva toiminta puoltaa edelleen paikkaansa, mutta vuorovaikutteiset työmuodot ja erilaiset työpajat ovat kohderyhmälleen usein antoisampia. Orkesteri voi myös harkita murtautumista ulos konserttitraditiosta hyödyntämään orkesteriin instituutiona kertynyttä pääomaa myös kouluissa, musiikkioppilaitoksissa ja vapaamuotoisen musiikin harrastustoiminnan parissa.

Musiikkikasvatuksen roolin kehittämistä sinfoniaorkesterin toiminnassa tai sinfoniaorkesterin kehittämistä musiikkikasvatustoiminnan avulla voi tarkastella myös asettamalla sisällön toiminnan suunnittelun lähtökohdaksi. Tämä tuo mukanaan kirjon erilaisia musiikkilajeja perinteisesti klassis-romanttisesta ohjelmistosta aivan uusiin tyyli-lajeihin. Toiminnan kehittämisen keskiöön voi asettaa puolestaan sinfoniaorkesterin ja sen musiikkikasvatustoiminnasta hyöty-

vät tahot. Kuten eräs tutkimukseen vastaajista toi esiin säveltäjän hyödyntämässä orkesteria instrumenttinaan. Säveltäjän pitää saada harjoitella instrumentillaan kehittyäkseen. Aivan kuten Sibelius sai hyödyntää Kajanuksen orkesteria.

Jos sinfoniaorkesterin toiminnan kehittämistä musiikkikasvatuksen avulla tarkastelee sen kohderyhmän näkökulmasta, ikäryhmien lisäksi esimerkiksi musiikin harrastuneisuus tuo uusia ulottuvuuksia toimintamuotoihin. Aiemmin tuli jo esiin yhteistyö nykyisten ja entisten musiikinopiskelijoiden kanssa. Demografisista ryhmistä esim. perhetilanteeseen tai tulotasoon perustuvien kohderyhmien edustaja näkevät sinfoniaorkesterin hyvin eri tavalla vaikkapa ajankäytön näkökulmasta.

Tutkijan henkilökohtainen intressi tässä tutkimuksessa oli yhdistää musiikkikasvatusopinnot, kokemukset Jyväskylän Yliopiston Sinfoniaorkesterin perustamisesta ja johtamisesta sekä liiketoiminnan parissa reilun kymmenen vuoden aikana hankittu työkokemus. Tutkimusaiheessa, tutkimuksen toteutuksen kaikissa vaiheissa että tuloksien käsittelyvaiheessa tämä toteutui innostavalla tavalla. Tutkimus antoi uutta ainesta tutkijan oman osaamisen arviointiin ja motivaatiota sen jatkokehittämiseen.

6 LÄHTEET

Aho, K. 16.3.2007. Orkesterivuosi 2006. [WWW-dokumentti]. Saatavissa:

<http://www.sinfoniaorkesterit.fi/fi/index.php?trg=blog&id=7&ofs=0>

Aho, K. 17.3.2007. Kulttuurin sponsorointi. [WWW-dokumentti]. Saatavissa:

<http://www.sinfoniaorkesterit.fi/fi/index.php?trg=blog&id=1&ofs=0>

Forsblom, S. (2001). *Laatufilosofia suomalaisessa taideorganisaatiossa*. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston julkaisusarja. Pro Gradu.

Hargreaves, D. J., Marshall, N. A., North, A. C. (2003). Music education in the twenty-first century: a psychological perspective. *B. J. Music Education* 20(2), 147–163.

Haussila, M. (1992). USA:n orkesterit kasvattavat nyt itse yleisönsä. *Rondo*, 30(5), 92.

Haussila, M. (1991). Orkesterikasvatusta lontoolaisittain. *Rondo* 29(3), 16–17

Helin, H. (2007). *Orkestereiden talous 2000–2006*. [WWW-dokumentti]. Saatavissa:

http://www.hel2.fi/Tietokeskus/julkaisut/pdf/07_12_10_Tutkkats_8_Helin.pdf

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (1997). *Tutki ja kirjoita*. Tutki ja kirjoita. 10., osin uudistettu laitos. Jyväskylä: Kirjayhtymä Oy.

HKO 26.5.2008. *Helsingin kaupunginorkesteri. Kummilapsiprojekti*. [WWW-dokumentti].

[Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa:

http://www.hel.fi/wps/portal/Kaupunginorkesteri/Artikkeli?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/fi/Kaupunginorkesteri/Kummilapsiprojekti

Hämeenniemi, Eero (2008). Keskustelua. *Rondo Classica* 46 (4). s. 17

Häyrynen, Antti (10.1.2005). *Orkesterien luvattu maa*. [WWW-dokumentti]. Saatavissa: <http://www.sinfoniaorkesterit.fi/fi/index.php?trg=blog&id=3&ofs=0>

JKO 26.5.2008. *Joensuun kaupunginorkesteri*. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.jns.fi/Resource.phx/sivut/sivut-kulttuuri/orkesteri/index.htm>

Joensuun kaupunki. *Joensuun kaupunginorkesteri. Historia*. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 30.3.2008]. Saatavissa: <http://www.jns.fi/Resource.phx/sivut/sivut-kulttuuri/orkesteri/historia.htm>

Jukola, Tuula (1997). *Musiikkipettajien ja musiikkipiskelijäohjaajien kokemuksia yleisökoulutusprosessista, erityiskohteena Suomen Kansallisopperan ensimmäiset yleisökoulutusprojektit "Auringon talo" ja "Carmen"*. Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen osasto. Tutkielma.

Jyväskylä Sinfonia 26.5.2008. *Lapset ja nuoret*. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: http://www.jyvaskylasinfonia.fi/lapset_ja_nuoret

Karhunen, Erkki-Mikael (1997). *Hei me sävelletään! : muusikkojen näkökulmia education-pilottiprojektiin 1994–1995*. Sibelius-Akatemia, 1997. Tutkielma. [WWW-dokumentti]. Saatavissa: <http://ethesis.siba.fi/ethesis/showrecord.php?OID=471>

Kauhanen, P. (1997) *Mitä orkesteri soittaa? Sinfoniaorkesterin ohjelmiston suunnittelu ja soitettu ohjelmisto*. Jyväskylän yliopisto, Musiikkitieteen laitos. Pro Gradu.

Ketovuori, M. (2007). *Taidekasvatuksen kaksi kulttuuria, Suomi ja Kanada? Integroitu näkemys*. Turun yliopisto. Turun opettajankoulutuslaitos. Kasvatustiede. Väitöskirja.

Kiviniemi, E. (2006). Selviydy sinfoniasta eli mistä tiedät, pidätkö siitä? *Rondo Classica* 44(4), 52–54.

Korhonen, Pirkko (2005). *Jyväskylä Sinfonia, torvisoittokunnasta kaupunginorkesteriksi*. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos: musiikkitiede. Jyväskylä, 2005. Lisensiaatintyö.

[WWW-dokumentti]. Saatavissa: http://thesis.jyu.fi/05/URN_NBN_fi_jyu-2005317.pdf

Kulttuuritilasto 2006. *Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenten esiintymiset ja kuulijat 2005* [WWW-dokumentti]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/klt/2005/klt_2005_2007-03-07_tau_018.xls

KKO 26.5.2008. Musiikkikasvatus. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.kuopionkaupunginorkesteri.fi/kaupunginorkesteri/kasvatus/index.asp>

Kuoppamäki, Anna (1995). *Improvisoiminen ja säveltäminen koulun musiikinopetuksessa – erään opetusjakson kuvaus*. Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen osasto. Tutkielma.

Kuusisaari, Harri (2008). Ei syytä tuhomaalailuun. *Rondo Classica* 46 (4). s. 3.

Kymi Sinfonietta 26.5.2008. Tule konserttiin. Neuvoja ensikertalaisille! [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.kymisinfonietta.fi/content.php?id=78>

LKO 26.5.2008. *Tervetuloa Lappeenrannan kaupunginorkesterin vieraaksi!* [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.lappeenranta.fi/?deptid=11497>

Louhivuori, Jukka (2003). Musiikkikasvatuksen tutkimus. Teoksessa Eerola, T.; Louhivuori, J.; Moisala, P. (toim.) *Johdatus musiikintutkimukseen*. Jyväskylä: Suomen musiikkitieteellinen seura.

Mervola, K. (1998). *Orkesteri on ovellasi. Education-toiminta orkesterimuusikoiden työnkuvan laajentajana*. Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen osasto. Tutkielma.

New York Philharmonics. *Orkesterin musiikkikasvatustoiminnan esittelysivut*. [WWW-dokumentti]. Saatavissa: <http://www.nyphilkids.org/main.phtml?>

Opetusministeriö (2007). *Sivistyksessä tulevaisuus*. Opetusministeriön toimintaesite. [WWW-dokumentti]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm2007.pdf?lang=fi>

Oulu Sinfonia 26.5.2008. Oulu Sinfonia Kids. Soitinsirkus alkaa tästä! [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.oulusinfonia.fi/kids/>

Pietilä, R. (2006). Lastenpsykiatri Jari Sinkkosen haastattelu artikkelissa Kavaliala kuin käärmeet, viattomia kuin kyyhkysset. Orkestereiden yleisökasvatus. *Rondo Classica* 44(4), 53–54

Pori Sinfonietta 26.5.2008. *Pori Sinfonietta. Ohjelmisto.* [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.pori.fi/sinfonietta/>

RSO 26.5.2008. *Radion Sinfoniaorkesteri.* [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.yle.fi/rso/>

Tampere Filharmonia 26.5.2008. Nuoret kuuntelijat. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.tampere.fi/filharmonia/nuoret/index.html>

Tampereen kaupunki 30.3.2008. *Kulttuuritoimen organisaatio.* [WWW-dokumentti]. [Viitattu 30.3.2008]. Saatavissa: <http://www.tampere.fi/tiedostot/5m4SGrMWl/kulttuuritoimenorganisaatio.pdf>

Tapiola Sinfonietta 26.5.2008. *Nuorten kamari.* [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.tapiolasinfonietta.fi/nuoret/>

TFO 26.5.2008. *Turun filharmoninen orkesteri.* [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.turku.fi/Public/Default.aspx?nodeid=11135&culture=fi-FI&contentlan=1>

San Francisco Philharmonia. *Orkesterin musiikkikasvatustoiminnan esittelysivut.* [WWW-dokumentti]. Saatavissa: <http://www.nyphilkids.org/main.phtml?>

Savolainen, I. 26.5.2008. Nuori kuuntelija –klubi. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa: <http://www.facebook.com/group.php?gid=14970187558>

Sinfonia Lahti 26.5.2008. *Hei, me sävelletään!* [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008].
Saatavissa: <http://www.sinfoniahahti.fi/>

Suosion erilliskysely. Suomen Sinfoniaorkesterit ry (Suosio). *Jäsenorkestereiden lapsille suunnattu muu toiminta ja yleisökasvatus 2003, 2004, 2006*. Erillistilasto, saatavana ry:ltä.

Suosio 2007. Suomen Sinfoniaorkesterit ry (Suosio). *Toimintakertomus 2007. Tietoja ja tilastoja jäsenorkestereiden toiminnasta vuodelta 2007*.

Suosio 2006. Suomen Sinfoniaorkesterit ry (Suosio). *Toimintakertomus 2006. Tietoja ja tilastoja jäsenorkestereiden toiminnasta vuodelta 2006*.

Tampereen kaupunki. *Tampereen kaupungin kulttuuritoimen organisaatio*. [WWW-dokumentti]. [Lainattu 30.3.2008]. Saatavissa:
<http://www.tampere.fi/tiedostot/5m4SGrMWl/kulttuuritoimenorganisaatio.pdf>

Vainio, Matti (1992). *Orkesteri etsii tietään. Tutkielmia Suomen orkesterihistorian vaiheilta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

VKO 26.5.2008. *Vaasan kaupunginorkesteri. Koululaisprojektit, syksy 2007*. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 26.5.2008]. Saatavissa:
<http://www1.vaasa.fi/kulttuurivirasto/kaupunginorkesteri/koululaisprojektit.htm>

Vuokko, Pirjo (2002). *Markkinointiviestintä. Merkitys, vaikutus ja keinot*. Porvoo: Pirjo Vuokko ja WSOY 2002.

Vuorijärvi, R. (2006). Uudistunut Oulu Sinfonia paketoit elämyksiä eri ryhmille. *Rondo Classica* 44(4), 51.

Radion sinfoniaorkesteri 30.3.2008. *Hyvä kuulijamme. Intendentti Tuula Sarotien tervehdys.*

[WWW-dokumentti]. [Lainattu 30.3.2008]. Saatavissa:

http://www.yle.fi/rso/show_page.php?page=100

7 LIITTEET

7.1 Liite 1. Kyselylomake

Tervetuloa kartoittamaan sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoimintaa! Kyselyyn vastaaminen vie n. 30 minuuttia. Yksittäiset vastukset jäävät anonyymeiksi eikä niitä voi yhdistää vastaajaan tai orkesteriin. Poikkeuksena avoimiin kysymyksiin kirjaamasi tiedot, mikäli niistä käy selville orkesteri tai vastaaja. Mikäli kysyttävää tai kohtaat teknisiä ongelmia, soita esim. Anita Ovaska p. 050 514 8982. Voit täydentää vastauksiasi sähköpostitse myös kyselyn jälkeen anita.ovaska@kolumbus.fi. Kiitos vaivannäöstäsi jo etukäteen! Nyt kyselyn pariin →

Onko orkesterillanne musiikkikasvatustoimintaa?

Kyllä-vastaus johdattaa tarkentamaan tietoja musiikkikasvatustoiminnastanne

Ei-vastaus vie lyhintä reittiä kyselyn loppuun

- Kyllä

- Ei

Tulee esiin vain edellisen kysymyksen Ei-vastauksesta: Mitkä seuraavista kuvaavat parhaiten syitä musiikkikasvatustoiminnan puuttumiseen?

- Rahoituksen puute
- Asiantuntemuksen puute
- Suunnitteluresurssien puute
- Ideoiden puute
- Toteutusresurssien puute
- Musiikkikasvatus on linjattu orkesterin toiminnan ulkopuolelle
- Musiikkikasvatusprojektit eivät kiinnosta yleisöämme
- Muusikot vastustavat
- Johto ei katso tarpeelliseksi panostaa musiikkikasvatustoimintaan
- Muut syyt, mitkä? :
- En osaa sanoa, ei ole tiedossani

→ Tästä suoraan kysymykseen Kuka linjaa musiikkikasvatustoiminnan periaatteet (tai toiminnan puuttumisen).

Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten musiikkikasvatustoimintanne tarkoitusta?

- Konserttitoiminnan tuki
- Tutustuttaminen sinfoniaorkesteriin
- Tutustuttaminen konserttikulttuuriin
- Tutustuttaminen klassiseen musiikkiin
- Koulujen musiikinopetuksen tuki
- Yleisömäärien kasvattaminen
- Rahoituksen kartuttaminen
- Orkesterin henkilöstön kehittäminen
- Muu tarkoitus, mikä? :

Millaisia toimintatapoja olette käyttäneet?

- Konsertit
- Workshopit
- Soitinesittelyt
- Erilaiset kirjalliset julkaisut
- Web-sivut
- TV-ohjelmat
- Radio-ohjelmat
- Mobiili-palvelut
- Draamalliset konsertit
- Avoimet harjoitukset
- Erilaiset hinnoittelumallit konsertteihin, esim. alennusliput
- Sävellyspajat
- Opinnäyte- ja harjoitustyöt
- Luennot
- Asiantuntijaryhmät
- Muu toimintatapa, mikä? :

Mikä tai mitkä ovat tärkeimmät toimintamuodot? Perustele.

Kenelle tai kenen kanssa musiikkikasvatustoimintaa tehdään?

- Vauvat
- Leikki-ikäiset
- Koululaiset ja lukiolaiset
- Opiskelijat
- Nuoret aikuiset
- Perheet
- Eläkeläiset
- Kaupungin tai valtion edustajat
- Opettajat
- Muut taideorganisaatiot kaupungissa
- Sponsorit ja muut yhteistyökumppanit
- Yritysassiakkaat
- Lahjoittajat ja muut tukijat
- Orkesterin alihankkijat ja muut kumppanit
- Orkesterin ystäväyhdistys
- Kausilippulaiset
- Muu kohderyhmä, mikä? :

Mikä tai mitkä ovat tärkeimmät kohderyhmät? Perustele.

Miten toiminta on suuntautunut alueellisesti?

- Vakituksessa konserttipaikassa
- Lähiympäristössä, kuten kouluilla, vanhainkodeissa yms.
- Lähikunnissa
- Muualla, missä? :

Oletteko kartoittaneet kohderyhmienne toiveita tai tarpeita?

- Kyllä
- Ei

Miten olette kartoittaneet tai miksi ette ole kartoittaneet?

INFO: Seuraavissa viidessä kysymyksessä kartoitetaan musiikkikasvatustoiminnalle asetettuja tavoitteita eri näkökulmista. Mikäli toiminnalle ei ole määritelty mitään erityisiä tavoitteita, valitse "Ei ... tavoitteita". Mikäli vaihtoehdoissa ei ole sopivia, voit kuvata tavoitteet vapaisiin vastauksenttiin.

Tavoitteena on ohjelmiston esitleminen seuraavista aikakausista tai tyyleistä

- ☒ - Barokki
- ☒ - Klassismi ja romantiikka
- ☒ - Suomalainen musiikki
- ☒ - Uusi suomalainen musiikki
- ☒ - Uusien säveltäjien esittely
- ☒ - Populaarimusiikki
- ☒ - Elokuva- ja näyttämömusiikki
- ☒ - Muu, mikä? :
- ☒ - Ei ohjelmistoon liittyviä tavoitteita

Tavoitteena on sinfoniaorkesteriin tutustuminen seuraavista näkökulmista

- ☒ - Eri tehtävät orkesterissa (säveltäjä, kapellimestari, soittaja jne.)
- ☒ - Eri soittimet (viulu, trumpetti jne.)
- ☒ - Soittajien istumajärjestys
- ☒ - Konserttikäyttäytyminen (hiljaisuus, taputtaminen jne.)
- ☒ - Muu tavoite, mikä? :
- ☒ - Ei tutustuttamiseen liittyviä tavoitetta

Tavoitteena on musiikin kuuntelu- tai omaksumiskyvyn kehittäminen seuraavilla tavoilla

- ☒ - Musiikin peruselementit (esim. rytmi, melodia)
- ☒ - Kappaleiden rakenteet (esim. sonaatti)
- ☒ - Musiikillisen elämyksen tuottaminen
- ☒ - Muu tavoite, mikä? :
- ☒ - Ei musiikilliseen kehittymiseen liittyviä tavoitteita

Tavoitteena on orkesterin yleisömäärän säilyttäminen ja/tai kasvattaminen seuraavilla tavoilla

- Uuden yleisön hankkiminen
- Kausikorttilaisten sitouttaminen
- Satunnaisten kävijöiden aktivoiminen
- Muu tavoite, mikä? :
- Ei yleisömääriin liittyviä tavoitetta

Tavoitteena on orkesterin julkisuuskuvan parantaminen seuraavilla tavoilla

- Tunnettuuden parantaminen
- Taiteilijoiden esiintuominen
- Haluttujen mielikuvien vahvistaminen
- Yhteistyökumppaneiden esittelemine
- Muulla tavalla, miten? :
- Ei julkisuuskuvaan liittyviä tavoitteita

Kiteytä vielä omin sanoin orkesterinne musiikkikasvatustoiminnan tärkein tavoite ja peruste.

Oletteko mitanneet toiminnan tuloksia?

- Kyllä
- Ei

Miten olette mitanneet tai miksi ette ole mitanneet?

Kuka määrittelee orkesterinne musiikkikasvatustoiminnan tavoitteet?

- Taiteellinen johtaja
- Intendentti
- Ohjelmatoimikunta
- Musiikkikasvatustoiminnan vastuhenkilö
- Markkinoinnin tai viestinnän vastuhenkilö
- Orkesterin edustaja yhdessä yhteistyökumppanin kanssa
- Orkesterin edustaja yhdessä päärahoittajan (esim. kaupungin) edustajan kanssa
- Joku muu, kuka? :

- En osaa sanoa

Kuka vastaa toiminnan käytännön järjestelyistä orkesterissa?

- Taiteellinen johtaja
- Intendentti
- Ohjelmatoimikunta
- Musiikkikasvatuksen vastuhenkilö
- Markkinoinnin tai viestinnän vastuhenkilö
- Yhteistyökumppanin edustaja
- Päärahoittajan (esim. kaupungin) edustaja
- Konsultti
- Joku muu, kuka? :

Ketkä osallistuvat käytännön järjestelyihin vastuhenkilön lisäksi?

- Taiteellinen johtaja
- Intendentti
- Muu orkesterin hallintohenkilökunta
- Muusikot
- Markkinoinnin ja viestinnän vastuhenkilöt
- Päärahoittajan (esim. kaupungin) edustajat
- Koulujen opettajat
- Yhteistyökumppani tai sponsori
- Konsultti
- Opiskelijat tai harjoittelijat
- Joku muu, kuka? :
- Ei muita resursseja

Millaiseen asiantuntemukseen nojaatte musiikkikasvatustoimintanne toteuttamisessa?

- Muusikoiden ja taiteellisen johdon asiantuntemus
- Intendentin osaamiseen
- Hyödynnämme koulujen musiikiopettajia
- Tapahtumamarkkinoinnin asiantuntemus
- Kohderyhmän asiantuntijat (esim. nuorten vapaa-ajan tutkijat tms.)

- ☒ - Hyödynnämme projektikohtaisia asiantuntijoita
- ☒ - Muuhun asiantuntemukseen, mihin? :
- ☒ - En osaa sanoa

Millaista osaamista pidät tärkeänä sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatuksesta vastaavalla henkilöllä? Valitse tärkeimmät ja perustelee.

- ☒ - Muusikon taidot
- ☒ - Musiikin tuntemus
- ☒ - Markkinointiosaaminen
- ☒ - Viestintäosaaminen
- ☒ - Organisoitukyky
- ☒ - Kohderyhmien tuntemus
- ☒ - Oppimisen tuntemus
- ☒ - Opetustaidot
- ☒ - Johtamistaidot
- ☒ - Yhteistyötaidot
- ☒ - Muu osaaminen, mikä? :
- ☒ - En osaa sanoa

Perustelee.

Miten rahoitus on järjestetty?

- ☒ - Musiikkikasvatus on eritelty osa orkesterin vuosibudjettia
- ☒ - Toiminnan toteuttamiseen haetaan erillisiä apurahoja
- ☒ - Musiikkikasvatustoiminnalle ei ole eritelty omaa budjettia
- ☒ - Muu rahoitus, millainen? :
- ☒ - En osaa sanoa

INFO: Kerro seuraavaksi mielestäsi kuvaavat esimerkit orkesterinne musiikkikasvatustoiminnasta. Esimerksi

- lyhyt kuvaus

- milloin toteutettu

- kohderyhmä ja tavoitteet

- saatu yleisömäärä

- saavuttiko tapahtuma tavoitteensa

- budjetti

- hankkeen organisaattori

- mahdolliset yhteistyökumppanit

Täydennä yhteen vastauskenttään aina yhden toimintamuodon/projektin tiedot. Voit kertoa niin monta esimerkkiä kun katsot tarpeelliseksi! Kun olet käynyt läpi haluamasi esimerkit, jätä seuraava laatikko tyhjäksi niin pääset eteenpäin.

20 AVOINTA VASTAUSKENTTÄÄ PROJEKTIKUVAUKSILLE

Kuka linjaa musiikkikasvatustoiminnan periaatteet (tai toiminnan puuttumisen)?

- Orkesteri itse
- Päärahoittajan (esim. kaupungin) edustajat
- Muu taho, mikä? :
- En osaa sanoa

Millainen on taiteellisen johdon asenne musiikkikasvatustoimintaan?

- Erittäin myönteinen ja omatoimisesti asiaa edistävä
- Erittäin myönteinen ja osallistuu toimintaan
- Myönteinen, mutta passiivinen
- Periaatteessa myönteinen, mutta valintatilanteessa vastustava
- Vastustava
- En osaa sanoa

Millainen on intendentin asenne musiikkikasvatustoimintaan?

- Erittäin myönteinen ja omatoimisesti asiaa edistävä
- Erittäin myönteinen ja osallistuu toimintaan
- Myönteinen, mutta passiivinen
- Periaatteessa myönteinen, mutta valintatilanteessa vastustava
- Vastustava
- En osaa sanoa

Millainen on muusikoiden asenne musiikkikasvatustoimintaan?

- Erittäin myönteinen ja muusikot ovat oma-aloitteisia toiminnan edistämässä
- Erittäin myönteinen ja muusikot tulevat mielellään mukaan
- Myönteinen, mutta passiivinen
- Periaatteessa myönteinen, mutta toimintaan ei haluta osallistua itse
- Muusikot vastustavat musiikkikasvatustoimintaa orkesterissa
- En osaa sanoa

Kenen asenne on musiikkikasvatustoimintanne kannalta merkityksellisin? Valitse tärkein vaikuttaja ja perustele.

- Taiteellinen johtaja
- Intendentti
- Taluspäällikkö
- Muusikot
- Markkinoinnin ja viestinnän vastuhenkilö
- Päärahoittajan (esim. kaupungin) edustaja
- Koulujen musiikinopettajat
- Yleisö
- Joku muu, kuka? :
- En osaa sanoa

Perustele.

Kuka tai mikä orkesteri Suomessa on sinun mielestäsi musiikkikasvatustoiminnassaan esimerkillinen tai muutoin maininnan arvoinen toimija? Nimeä orkesteri, henkilö tai yksittäinen projekti.

Kysely on päättymässä, tuliko mielestäsi kaikki oleellinen aiheesta esiin? Haluatko kommentoida kyselyä? Täydennä vapaasti!

Tämän tutkimuksen aihe ja tulokset kiinnostavat minua

- Kyllä
- Ei

Haluan tutustua tutkimuksen tuloksiin

- Kyllä, lähetä minulle tiedot keskeisistä tuloksista

- Ei, en näe tarpeelliseksi

Jos kyllä, anna tähän sähköposti- tai postiosoite, johon haluat tulokset.

Musiikkikasvatuksen roolia sinfoniaorkestereissa pitäisi tutkia tarkemmin

- Kyllä, aihe on ajankohtainen ja kiinnostava. Lisää tietoa tarvitaan.

- Ei. Tutkimusaihe ei ole kovin kiinnostava

- Ei ole tarpeen. Musiikkikasvatus ei kuulu sinfoniaorkesterin toimintaan.

Toivoisin keskustelua muiden sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatustoiminnan parissa työskentelevien kanssa

- Kyllä

- Ei, en ole kiinnostunut/ei ole mahdollisuutta käyttää aikaa keskusteluun

- Ei ole tarvetta

Facebookiin on perustettu ryhmä "Sinfoniaorkestereiden musiikkikasvattajat". Jos halut mukaan keskusteluun Facebookissa, anna sähköpostiosoitteesi tässä, niin saat kutsun ryhmään.

Kysely on päättynyt. Kiitokset vielä kerran sinulle ja kaikille taustatietojen antajille!

Tervetuloa mukaan sinfoniaorkestereiden musiikkikasvattajien keskusteluryhmään Facebookissa. Täydennä vastauksiasi tai kommentoi tutkimusta 21.4.2008 mennessä, niin lisäkommenttisi ehtivät vielä mukaan analyysiin. Aurinkoista keväänjatkoa toivottaen,

Anita

*

7.2 Liite 2. Kyselyn tulokset kokonaisuudessaan

Onko orkesterillanne musiikkikasvatustoimintaa? Kyllä-vastaus johdattaa tarkentamaan tietoja musiikkikasvatustoiminnastanne Ei-vastaus vie lyhintä reittiä kyselyn loppuun	Base	9 100%	
	Kyllä	9 100%	
	Ei	- -	
Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten musiikkikasvatustoimintanne tarkoitusta?	Base	9 100%	
	Konserttitoiminnan tuki	- -	
	Tutustuttaminen sinfoniaorkesteriin	3 33%	
	Tutustuttaminen konserttikulttuuriin	2 22%	
	Tutustuttaminen klassiseen musiikkiin	4 44%	
	Koulujen musiikinopetuksen tuki	- -	
	Yleisömäärien kasvattaminen	- -	
	Rahoituksen kartuttaminen	- -	
	Orkesterin henkilöstön kehittäminen	- -	
	Muu tarkoitus, mikä?	- -	
	Millaisia toimintatapoja olette käyttäneet?	Base	9 100%
Konsertit		9 100%	
Workshopit		8 89%	
Soitinesittelyt		8 89%	
Erilaiset kirjalliset julkaisut		2 22%	
Web-sivut		1 11%	
TV-ohjelmat		1 11%	
Radio-ohjelmat		1 11%	
Mobiili-palvelut		- -	
Draamalliset konsertit		5 56%	
Avoimet harjoitukset		8 89%	
Erilaiset hinnoittelumallit konsertteihin, esim. alennusliput		8 89%	
Sävellyspajat		6 67%	
Opinnäyte- ja harjoitustyöt		1 11%	
Luennot		4 44%	
Asiantuntijaryhmät		2 22%	
Muu toimintatapa, mikä?		3 33%	
Keinot.Other15			
9 lk kulttuuripassi			
tutustuminen konserttitaloon musiikillisen seikkailun avulla			
1) Nuori kuuntelija -klubi. 2) Poikkitaiteellinen toiminta yhdessä muiden taiteen toimijoiden kanssa (esim. taide-			

museo).

Mikä tai mitkä ovat tärkeimmät toimintamuodot? Perustelee.

Konsertit yhdistettynä työpajaan, joka pidetään joko ennen konserttia tai sen jälkeen. Meillä on myös mm. "Aamupäivä Sinfoniettan seurassa" -kokonaisuus: ensin työpaja, sitten harjoitusten seuraaminen, minkä jälkeen lyhyt jälkipuinti kuullusta. Orkesteri osallistuu tiiviisti myös Espoon kulttuuri- ja liikuntapolkuprojekti KULPS:iin.

Tärkeä toimintamuoto on Hei, me sävelletään! -toiminta. Toiminnassa järjestetään kaksi projektia vuosittain. Projektissa lapset muusikoiden opastuksella säveltävät workshoppeissa teoksen, joka pohjautuu kauden ohjelmistossa olevaan teokseen. Lapset esittävät säveltämänsä teokset projektin lopputapahtumassa, lopuksi kuullaan orkesterin esittämä kantateos. Toinen tärkeä toimintamuoto on lastenkonsertit.

Konsertit ja soitinpajat sekä avoimet harjoitukset Orkesterimme on vierailut mm. kouluilla ja työpaikoilla sekä festivaaleilla eli jalkautunut yleisön pariin. Koululaisia on myös ututettu syvemmälle orkesterin toimintaan workshoppeissa ja soitinesittelyissä sekä sävellyspajoissa. Avoimissa kenraaliharjoituksissa on totutettu käymään konsertissa ja ilmeisten kenraalien jälkeen koululaiset ovat voineet tulla konserttiin edullisella ryhmälipulla. Draamallisissa konserteissa on pystytty yhdistämään ainakin kaksi eri taiteen lajia, joskus jopa kolmekin. Luentojen yhteydessä (mm. yliopiston musiikin laitos) on tavoiteltu lähinnä opiskelijoita. Näissä on luentojen yhteydessä orkesteri antanut myös musiikinäytteitä. Opinnäytetyöt ovat lähetäneet etupäässä ammattikorkeakoulun oppilaita orkesteriin, toki myös yliopiston opiskelijoita.

Kaikki, jotka tarjoavat elämyksellisen musiikkikokemuksen

Määrällisesti koululaiskonsertit, joissa käy vuositasolla yli 10.000 lasta. Turussa on kouluissa erityinen Kulttuuri-polku eli on suunnitelma, jonka perusteella jokainen Turun kaupungin peruskoululainen käy noin kolme kertaa lukuvuodessa eri kulttuurilaitoksissa. <http://www.tkukoulu.fi/kulttuuripolku/> Konservatorion kanssa aloitimme tänä keväänä Lasten musiikkijuhlat ja niiden yhteydessä myös ensimmäistä kertaa nuoria soittajia oli mukana soittamassa oikeassa orkesterissa. Tätä jatketaan tulevana vuosina siten, että samat lapset tulevat uudestaan ja ikään kuin kasvavat orkesterin kanssa. Mielestäni vaikuttavinta pidemmällä tähtäimellä ovat kuitenkin lapsia osallistavat muodot, joissa he itse pääsevät tekemään, koittamaan, puhumaan, kysymään, tapaamaan ihmisiä. Syksyllä on tarkoituksena käynnistää Filharmoninen junioriklubi juuri tätä varten.

Avoimet harjoitukset, lastenkonsertit ja radio-ohjelmat.

Koululaiskonsertit

Lapset: 2004-2007 P-S taidetoimikunnan Valoa latoon -projekti: Muusikoiden työpajat kouluilla: oppilaat perehtyivät teemasäveltäjiin ja teoksiin mm. improvisoiden. Oppilaat tutustuivat Kuopion Musiikkikeskukseen: oli suunnitusrasteja, soitettiin ja soitettiin tutustumista. Lopuksi sinfoniakonsertti. Koulu- ja päiväkotiryhmiä orkesterin harjoituksissa. Esitellään orkesterin työtiloja ja soitimia. Kuvataideopiskelijat orkesterin harjoituksissa piirtämässä orkesteria työssään. Orkesterin musiikkipolku: 7-luokkalaista tutustuu orkesteriin ja soitettiin. Opiskelijat: 2003-2006 Kuopion kaupunginorkesterin, kaupunginteatterin ja ylioppilaskunnan, pääsymaksuttomia Kulttuuristartti-tapahtumia opiskelijalle: esiteltiin kulttuurintekijöitä innostavasti ja monipuolisesti. Muut: Taiteilijatapaamisia: puhumassa säveltäjä, solisti, kapellimestari tai muusikko. Teemoina teokset, säveltäjä tai orkesterin toiminta. Kausikorttiasiakkaille erityistilaisuuksia, mm. sisävesiristeily: puhetta ja musiikkia.

Monimuotoisuus sinänsä on hyvästä, joten kaikki toimintamuodot ovat tärkeitä. Eri toiminnat tukevat toisiaan ja eri ikäisille voi tarjota juuri heille sopivia asioita (esim. Nuori kuuntelija-klubi on tarkoitettu 13-27 -vuotiaille nuorille). Toteuttaminen riippuu ennen kaikkea rahallisista resursseista: mikäli kaikkea ei ole varaa tehdä, toteutetaan kouluille suunnatusta musiikkikasvatuksesta ne toiminnat, missä mahdollisimman moni lapsi pääsee mukaan. Tällöin esim. muusikkojen vetämät sävellyspajat joudutaan jättämään pois. Jos haluat vielä tarkempaa tietoa, soita minulle, puh. xxxxxx

Kenelle tai kenen kanssa musiikkikasvatustoimintaa tehdään?	Base	9 100%
	Vauvat	3 33%
	Leikki-ikäiset	8 89%
	Koululaiset ja lukiolaiset	9 100%
	Opiskelijat	7 78%
	Nuoret aikuiset	4 44%
	Perheet	3 33%
	Eläkeläiset	2 22%
	Kaupungin tai valtion edustajat	3 33%
	Opettajat	5 56%
	Muut taideorganisaatiot kaupungissa	5 56%
	Sponsorit ja muut yhteistyökumppanit	3 33%
	Yritysasiakkaat	1 11%

	Lahjoittajat ja muut tukijat	-
	Orkesterin alihankkijat ja muut kumppanit	-
	Orkesterin ystävähdistys	3 33%
	Kausilippulaiset	3 33%
	Muu kohderyhmä, mikä?	1 11%

Kohderyhmät.Other16

Yleisö

Mikä tai mitkä ovat tärkeimmät kohderyhmät? Perustelee.

Peruskouluikäiset lapset ja nuoret. Myös toisen asteen oppilaitosten opiskelijat. Opettajat on kolmas tärkeä kohderyhmä; heille järjestetään mm. pedagogisia iltapäiviä. Suunnittelun tasolla yhteistyötä tehdään esim. kuhunkin työpajaan palkatun ammattipedagogin kanssa ja yhteistyöoppilaitosten opettajien kanssa.

Musiikkikasvatustoimintamme tärkeimmät kohderyhmät ovat leikki-ikäiset sekä koululaiset. Haluamme tarjota lapsille mahdollisuuden klassiseen musiikkiin.

Tärkein kohderyhmä on lapset vauvoista lukiolaisiin. Ovathan he tulevaisuuden yleisöä. Heihin helpointa on tietysti saada yhteys opettajien kautta. Muiden taideorganisaatioiden kanssa on tehty jonkin verran yhteistyötä draamallisten koululaiskonserttien yhteydessä. Ystävähdistys ja kausikorttilaiset ovat tämän hetken yleisön tukiranka. Hehän ovat osittain samoja henkilöitä. Orkesterille on tärkeää sitoa kanta-asiakkaat orkesteriin kaudesta toiseen.

Lapset ja nuoret, koska koulujen musiikinopetukseen käytettyjen tuntien väheneminen ja sisällön viihteistyminen, jättävät vastuun klassisen musiikin tarjonnasta ja opetuksesta orkestereille ja musiikkiopistoille. Opistot työskentelevät valikoidun aineksen kanssa, orkestereiden velvollisuus ja haaste on kasvattaa kokonaisista ikäluokista uusia konserttikävijöitä.

koulujen kanssa yhteistyö ja konservatorion kanssa lasten musiikkijuhlat Pidimme myös konserttitalolla avoimet ovet, joissa esittäytyivät kaikki Turussa kulttuuriharrastuksia tarjoavat tahot, niin musiikin, tanssin, kuvaamataiteen, sanataiteen, sanataiteen jne. aloilta

Koululaiset ja leikki-ikäiset

Koululaiset ala-asteesta lukioon, koska he ovat tulevaa konserttiyleisöä.

Toteutamme eri kohderyhmille omia tapahtumia, tavoitteena tasapuolisesti kaikille jotain kunkin kauden aikana.

Miten määrittelet musiikkikasvatuksen? Mitä kriteerejä sen tulee täyttää? Ovatko esim. konserttien ilmaisten käsiohjelmien teosesittelyt musiikkikasvatusta koko yleisölle? Suunnitelmallisen, jatkuvan, tavoitteellisen musiikkikasvatuksen keskiössä ovat meillä esikoululaiset ja koululaiset opettajien, lukiolaiset, opiskelijat ja nuoret aikuiset.

	Base	9 100%
Miten toiminta on suuntautunut alueellisesti?	Vakituisessa konserttipaikassa	8 89%
	Lähiympäristössä, kuten kouluilla, vanhainkodeissa yms.	8 89%
	Lähikunnissa	5 56%
	Muualla, missä?	-
		-

	Base	9 100%
Oletteko kartoittaneet kohderyhmiemme toiveita tai tarpeita?	Kyllä	7 78%
	Ei	2 22%

Miten olette kartoittaneet tai miksi ette ole kartoittaneet?

Yhteistyön parantamisen mahdollisuuksista keskustellaan jatkuvasti.

Olemme kartoittaneet toiveita erityisesti konserttien suhteen. Millaiset konsertit palvelisivat lasten ja koulujen tarpeita.

On vasta suunnitteilla.

Suunnitelmissa on kartoittaa, yhdessä alueen musiikinopettajien kanssa

aika satunnaista on vielä ollut, mutta jatkossa systemaattisemmin.

Hyvin rajallisesti resurssien puutteessa.

Tiedottamalla etukäteen mahdollisista konserteista sekä niistä saatu palaute.

Orkesterin kausikorttiasiakkaille on tehty säännöllisesti kyselyjä orkesterin toiminnasta ja tarjonnasta. Kulttuurilaitosten yhteinen nuoriin kuopiolaisiin kohdistettu ei-kävijätutkimus on toteutettu keväällä 2008.

Lomakekysely alakoulujen opettajille joitakin vuosia sitten. Lisäksi opettajia on rohkaistu antamaan ja välittämään palautetta. Sitä on saatu runsaasti siis myös lapsilta ja jonkin verran myös vanhemmilta.

Tavoitteena on ohjelmiston	Base	9
-----------------------------------	-------------	----------

esittelemisen seuraavista aikakausista tai tyyleistä		100%
	Barokki	2 22%
	Klassismi ja romantiikka	4 44%
	Suomalainen musiikki	3 33%
	Uusi suomalainen musiikki	3 33%
	Uusien säveltäjien esittely	3 33%
	Populaarimusiikki	1 11%
	Elokuva- ja näyttämömusiikki	3 33%
	Muu, mikä?	4 44%
Ei ohjelmistoon liittyviä tavoitteita	3 33%	

Tavoitteet_historia.Other7

Ohjelmisto lasten tarpeiden mukaan.

yleisesti se, että konserteissa on kivaa eikä kuolettavan tylsää ja että musiikki on iloinen asia ja hieno juttu

Konserteihin on pyritty saamaan poikkileikkaus eri aikakausista.

crossover (voi siis sisältää myös populaarimusiikkia)

Tavoitteena on sinfoniaorkesteriin tutustuminen seuraavista näkökulmista	Base	9 100%
	Eri tehtävät orkesterissa (säveltäjä, kapellimestari, soittaja jne.)	9 100%
	Eri soittimet (viulu, trumpetti jne.)	9 100%
	Soittajien istumajärjestys	6 67%
	Konserttikäyttäytyminen (hiljaisuus, taputtaminen jne.)	7 78%
	Muu tavoite, mikä?	3 33%
	Ei tutustuttamiseen liittyviä tavoitteita	- -

Tavoitteet_orkesteri.Other4

lasit jotka ovat itse mukana soittamassa saavat "sisäpiiritietoa" millainen on musikon työ ja kuinka orkesteri toimii

Uteliaisuuden herättäminen

Orkesteri säveltäjän instrumenttina: esim. kudoksen rikkaus (mitä kaikkea tapahtuu yhtä aikaa), miten säveltäjä yhdistelee eri soittimia erilaisten sointivärien aikaansaamiseksi jne.

Tavoitteena on musiikin kuuntelu- tai omaksumiskyvyn kehittäminen seuraavilla tavoilla	Base	9 100%
	Musiikin peruselementit (esim. rytmi, melodia)	5 56%
	Kappeleiden rakenteet (esim. sonaatti)	5 56%
	Musiikillisen elämyksen tuottaminen	9 100%
	Muu tavoite, mikä?	2 22%
	Ei musiikilliseen kehittymiseen liittyviä tavoitteita	- -

Tavoite_kuuntelutaito.Other3

sytyttää mielenkiinto ja rohkaista musiikin pariin

1) Musiikki taiteellisenä ilmaisuna: kuinka musiikki voi ilmaista tunteita, tarinoita, luontoelämyksiä jne. 2) Musiikki osana laajempaa kulttuurikokonaisuutta: musiikki ja muut taiteen lajit, musiikki upotettuna omaan aikaansa.

Tavoitteena on orkesterin yleisömäärän säilyttäminen ja/tai kasvattaminen seuraavilla tavoilla	Base	9 100%
	Uuden yleisön hankkiminen	9 100%
	Kausikorttilaisten sitouttaminen	5 56%

	Satunnaisten kävijöiden aktivoiminen	4 44%
	Muu tavoite, mikä?	1 11%
	Ei yleisömääriin liittyviä tavoitetta	- -

Tavoite_asiaksmäärä.Other3

Päiväkodeille ja kouluille suunnatun musiikkikasvatuksen päätavoite: sivistystehtävä.

Tavoitteena on orkesterin julkisuuskuvan parantaminen seuraavilla tavoilla	Base	9 100%
	Tunnettuuden parantaminen	9 100%
	Taiteilijoiden esiintuominen	4 44%
	Haluttujen mielikuvien vahvistaminen	6 67%
	Yhteistyökumppaneiden esittelemine	2 22%
	Muulla tavalla, miten?	1 11%
	Ei julkisuuskuvaan liittyviä tavoitteita	- -

Tavoitteet_tunnettuus.Other4

kertoa orkesterin ilmaisupalveluista, ns. "sosiaalisesta työstä"

Kiteytä vielä omin sanoin orkesterinne musiikkikasvatustoiminnan tärkein tavoite ja perustele.

Orkesterityön ja musiikin esittelemine lapsille ja nuorille. Kynnyksen madaltaminen, elämyksellisyys. Yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa. Uuden konserttiskakäviä sukupolven sitouttaminen.

Lasten ja nuorten konsertit sekä yleisökasvatustoiminta ovat tärkeä osa orkesterimme perustoimintaa. Tutkimukset osoittavat että klassinen musiikki on kehittävä, joten haluamme tarjota lapselle mahdollisuuden klassisen musiikin kokemiseen.

Kyllähän se tärkeinä asia on tietysti uuden yleisön kasvattaminen, jo olemassa olevan yleisän parempi palveleminen ja uusien yleisöryhmien löytäminen.

Ottaa vastuu klassisen orkesterimusiikin perinnön siirtämisestä uusille sukupolville ja täten uuden konserttiyleisön tutustuttaminen sinfoniaorkesteriin. Ihmisten vapaa-ajan käytöstä käydään kovaa kilpailua ja konsertit olisi tehtävä kilpailukykyisiksi ja houkutteleviksi. Myös tämän ajan yleissivistykseen tulisi kuulua edesjonkinlainen klassisen musiikin tuntemus.

Totta kai uuden yleisön kasvatus on tärkeää, mutta yhtäläillä lapset ovat jo nyt yeisöä jota pitää palvella jo siitä syystä, että orkesterin palvelu on kaikille kuntalaisille yhtäläisesti suunnattua toimintaa. Ei siksi, että he aikuisina kävisivät konserteissa, vaikka sekini toki on enemmän kuin toivottavaa. Musiikin maailman avaaminen kenelle hyvänsä on suuri lahja, sillä se on avain luovuuteen ja omaan jaksamiseen ja uusiutumiseen.

Tuoda konserttielämykset orkesterin kautta lähelle lapsiperheitä siten, että konsertista voisi hakea elämyksiä siinä missä vaikkapa elokuvissa käynnistä.

Vaasan kaupunginorkesterilla on ollut vuodesta 2005 lähtien vuosittain koululaiskonserttiprojekti, jonka puitteisissa koululaiskonserteissa on sekä Vaasassa että ympäristökunnissa. Projektin tarkoituksena on, että jokainen vaasalainen ja ympäristökunnan koululainen on näin ainakin kerran kouluikänsä sinfoniaorkesterin konsertissa.

Musiikilla on terveyttä edistävä vaikutus. Sitä korostetaan kaikessa tarjonnassa, olipa kyse lapset, opiskelijat, elokuvamusiiikkiin ystävät, oopperafanit, vanhuksat tai kaupungin työntekijät.

Jakaa musiikillista sivistystä, syventää kuulijan musiikillisia kokemuksia. Päiväkodeille ja kouluille suunnatun musiikkikasvatustoiminnalle on asetettu lisäksi tarkemmat laadulliset ja määrälliset tavoitteet. Soita, jos tarvitset tarkempaa tietoa!

Oletteko mitanneet toiminnan tuloksia?	Base	9 100%
	Kyllä	4 44%
	Ei	5 56%

Miten olette mitanneet tai miksi ette ole mitanneet?

Musiikkikasvatusprojekteja on mittavasti laajennettu menneen vuoden aikana. Tuloksia mitataan varmasti josain vaiheessa.

Ajan puutteen vuoksi.

Olemme mitanneet toiminnan tuloksia vain pitämällä yllä tilastoa toimintaan osallistuneiden heinkiläiden määrästä ja kouluilta saamamme palautteen käsittelemisellä

Resurssien puutetta

kvantitatiivista ei kvalitatiivista mittausta

Ei ole ollut resursseja. Toisaalta täydet salit ovat kertoneet riittävästi toiminnan tuloksista.

Orkesterin henkilökunnan vähäisyyden takia.

Uusien toimintamuotojen kehittäminen näkyy suoraan myös konserttitoiminnan kävijämäärissä.
Kouluille suunnatun musiikkikasvatustoiminnan tuloksia mitataan laadullisilla (kysely, muu palaute) ja määrällisillä (osallistujamäärät) mittareilla. Lisäksi nuorten osuutta julkisista konserteista voidaan seurata, samoin perhelippujen määrää.

Kuka määrittelee orkesterin musiikkikasvatustoiminnan tavoitteet?	Base	9 100%
	Taiteellinen johtaja	-
	Intendentti	4 44%
	Ohjelmatoimikunta	2 22%
	Musiikkikasvatustoiminnan vastuhenkilö	1 11%
	Markkinoinnin tai viestinnän vastuhenkilö	-
	Orkesterin edustaja yhdessä yhteistyökumppanin kanssa	-
	Orkesterin edustaja yhdessä päärahoittajan (esim. kaupungin) edustajan kanssa	-
	Joku muu, kuka?	2 22%
	En osaa sanoa	-

Organisointi_johto.Other7

Musiikkikasvatustyöryhmä

Apulaisintendentti

Kuka vastaa toiminnan käytännön järjestelyistä orkesterissa?	Base	9 100%
	Taiteellinen johtaja	-
	Intendentti	2 22%
	Ohjelmatoimikunta	-
	Musiikkikasvatuksen vastuhenkilö	3 33%
	Markkinoinnin tai viestinnän vastuhenkilö	3 33%
	Yhteistyökumppanin edustaja	-
	Päärahoittajan (esim. kaupungin) edustaja	-
	Konsultti	-
	Joku muu, kuka?	1 11%

Organisointi_toteutus.Other8

Apulaisintendentti

Ketkä osallistuvat käytännön järjestelyihin vastuhenkilön lisäksi?	Base	9 100%
	Taiteellinen johtaja	-
	Intendentti	5 56%
	Muu orkesterin hallintohenkilökunta	6 67%
	Muusikot	6 67%
	Markkinoinnin ja viestinnän vastuhenkilöt	5 56%
	Päärahoittajan (esim. kaupungin) edustajat	-
	Koulujen opettajat	6 67%
	Yhteistyökumppani tai sponsori	1 11%
	Konsultti	-

		-
	Opiskelijat tai harjoittelijat	1 11%
	Joku muu, kuka?	2 22%
	Ei muita resursseja	- -

Organisointi_osallistujat.Other10

kulttuuripalvelukeskuksen koordinaattori

Ns yhteysopettaja, joka on monta vuotta osallistunut suunnitteluun ja toteuttamiseen (erittäin tärkeä hlö). Lisäksi projektityöntekijä (nuori opiskelija), jonka päätehtävä on musiikkikasvatusprojekteissa avustaminen (erit. Nuori kuuntelija -klubi, jonka yhteyshlönä toimii).

Millaiseen asiantuntemukseen nojaatte musiikkikasvatustoimintanne toteuttamisessa?	Base	9 100%
	Muusikoiden ja taiteellisen johdon asiantuntemus	9 100%
	Intendentin osaamiseen	4 44%
	Hyödynämme koulujen musiikkipettajia	4 44%
	Tapahtumamarkkinoinnin asiantuntemus	- -
	Kohderyhmän asiantuntijat (esim. nuorten vapaa-ajan tutkijat tms.)	- -
	Hyödynämme projektikohtaisia asiantuntijoita	5 56%
	Muuhun asiantuntemukseen, mihin?	4 44%
	En osaa sanoa	- -

Asiantuntemus.Other6

Markkinoinnin ja myynnin vastuuhenkilön osaamiseen

Jyväskylän kaupunki, Kulttuurialta

musiikkioppilaitokset, mut kulttuuriorganisaatiot kaupungissa, joilla on paljon pidemmälle vietyä toimintaa perinteisesti - toki koitamme heitä nyt kiria!

Musiikkikasvatustoiminnasta vastaavan hlön koulutus ja työkokemus. Koko hallinnon osaamiseen (ei siis vain intendentin).

Millaista osaamista pidät tärkeänä sinfoniaorkestereiden musiikkikasvatuksesta vastaavalla henkilöllä? Valitse tärkeimmät ja perustelee.	Base	9 100%
	Muusikon taidot	1 11%
	Musiikin tuntemus	7 78%
	Markkinointiosaaminen	1 11%
	Viestintäosaaminen	6 67%
	Organisointikyky	8 89%
	Kohderyhmien tuntemus	7 78%
	Oppimisen tuntemus	4 44%
	Opetustaidot	2 22%
	Johtamistaidot	1 11%
	Yhteistyötaidot	8 89%
	Muu osaaminen, mikä?	- -
	En osaa sanoa	- -

Perustelee.

Ilman pedagogistakin taustaa musiikkikasvatusprojekteja voi pyrättää, jos käytettävissä on projektikohtaiset ammattipedagogit. Tällöin esim. työpajojen roolitusta ja esim. kenraaliharjoituksen seuraamista on hyvä käydä tarkkaan läpi etukäteen. Pedagogilla ja ei-pedagogilla saattaa esim. olla kovinkin erilainen näkemys siitä, missä kohtaa salissa on hyvä istua.

Itse ei tarvitse osata kaikkea, vaan löytää yhteistyötahot, joiden kanssa päästään tavoitteeseen.
Ehdoton edellytys on hyvä organisointikyky, yhteistyötaidot, kohderyhmien tuntemus, haittaa ei ole myöskään musiikin tuntemuksesta.
Täytyy olla asiasta innostunut ja osata viedä asioita yhteistyöllä eteenpäin sekä tietää, mikä on kohderyhmistä kiinnostavaa.
Jos on halua tehdä, niin kyllä lasten toimintaan aina toteuttajia ja yhteistyökumppaneita löytyy ja jos itsellä puuttuu joku osaamisalue, se varmasti on löydettävissä. Eli lähinnä ideoita ja intoa niin kyllä esim. koulut lähtevät ilomieliin mukaan ja sieltä tulee pedagogista osaamista.
Kysymys on paljolti linjavedoista, joista vastaavalla henkilöllä pääosa. Tekemistä voi aina organisoida, vaikkakin siitäkkin suuri osa jää vastaavalle.
Meillä ohjelmistosta vastaa koululaisprojektin kapellimestari ja ohjelmatoimikunta. Projektin vastuu henkilö hoitaa lähinnä projektin käytännön työt: Markkinointi, tiedotus, yhteydenotot kouluihin jne.
Orkesterimusiikin avaaminen vaatii ehdottomasti alan tuntemusta, mutta myös yhteistyötaitoja ja organisointikykyä, jotta orkesterin toiminta voidaan kytkeä koulujen/ päiväkotien/ palvelukeskusten toimintaan ja aikatauluihin.
Työ on erittäin monipuolista, laajaa musiikkikasvatusta toteuttaessa tarvitaan kaikkia em.

Miten rahoitus on järjestetty?	Base	9 100%
	Musiikkikasvatus on eritelty osa orkesterin vuosibudjettia	2 22%
	Toiminnan toteuttamiseen haetaan erillisiä apurahoja	4 44%
	Musiikkikasvatustoiminnalle ei ole eritelty omaa budjettia	6 67%
	Muu rahoitus, millainen?	-
	En osaa sanoa	-

Listaa toteutetut tai suunnitelmassa olevat musiikkikasvatushankkeenne. Mikäli toimenpiteet ovat olleen vuosien varrella samankaltaisia, voit yhdistää tarkennukset. - lyhyt kuvaus projektista tai tapahtumasta - kohderyhmä ja tavoitteet - saavutettu kuulija/osallistuja/yleisömäärä ja mikäli oli muita tavoitteita, saavutettiin tavoitteet - hankkeen budjetti - hankkeen koordinaattori ja muut tekijät - hankkeen mahdolliset yhteistyökumppanit, jos oli

Esim. Useiden koululaisryhmien vierailu orkesterin iltapäiväkonsertissa. Mukaan yhdistetty työpaja joko ennen konserttia tai sen jälkeen. Toteutettu esim. 27.3.2008. Kohderyhmiä alakouluikäiset ja opiskelijat toisen asteen oppilaitoksesta. Saatu yleisömäärä: 131 hlöä. Tapahtumasta saatu palaute on ollut hyvää: pajoihin on oltu tyytyväisiä ja konserteissa on viihdytty. Budjetti: työpajoja pitävälle ammattipedagogeille maksettu palkka. Koululaisten liput ovat olleet erityisen halpoja. Hankkeen organisointi: suunnitelmia on tehty yhdessä, käytäntöä on pyrittänyt orkesterin oma, koululaisprojekteista vastaava henkilö. Yhteistyökumppaneina esim. musiikkikasvatuksen opiskelijat, jotka ovat vetäneet työpajoja osana omia opintojaan.

Hei, me sävelletään! -toiminta Toiminta aloitettu keväällä 1995. Toiminta perustuu London Sinfoniettan kehittämään workshop-malliin, josta Sinfonia Lahti on kehittännyt oman toimintamuotonsa. Projektissa, joita järjestetään kaksi vuodessa, lapset säveltävät orkesterin muusikoiden (6 kpl) ohjaamina teoksen, joka perustuu ohjelmistossa olevaan teokseen. Projektin lopputapahtumassa lapset esittävät teoksensa ja lopuksi orkesteri esittää kantateoksen. Yhteensä projekteja 27, osallistuneita ryhmiä 90 ja lapsia 2153. Projektivastaava on orkesterin markkinoinnissa työskentelevä henkilö. Toiminnan suunnitteluun osallistuvat myös intendentti ja ohjaavat muusikot. Salivuokrat, palkat jne. sisältyvät normaaliin budjettiin. Soittimien hankintaan on saatu erityisrahoitusta.

Vuosina 1993-1995 kouluilla soitinpajoja ja workshoppeja (sävellystä, improvisaatiota). Koko orkesteri meni kouluilla muutamaksi 2-4 päiväksi työskentelemään koululle ja viimeisen iltapäivän alussa oli konsertti, johon myös soittotaitoiset koululaiset osallistuivat. Yksi orkesterin muusikoista toimi kapellimestarina. Tämän jälkeen koululaiset tulivat avoimeen kenraaliharjoitukseen ja konsertteihin. Yleisömäärä oli vuosina 1994 ja 1995 yli 7000/vuosi. Alueena oli koko Keski-Suomi. Hankkeen organisaattorina oli yksi muusikko ja orkesterin viestintää ja markkinointia hoitava henkilö. Budjetti rakentui siten, että soittajat tekivät tätä työtä kuukausipalkallaan ja koulut maksoivat muut kulut esim. kaluston siirron ym. jne.

Kummilapsiprojekti, joka aloitettiin koulujen ekaluokkalaisille v. 2000 (?). Toimintaan osallistui n. 300 lasta. Toimintaan kuului muusikoiden koulukäyntejä, kummikonsertteja sekä säveltäjä Markus Fageruddin kanssa toteutettu musiikillinen seikkailu kaupungintalolla (röörpaja, jazz-luola, tuulitunneli, soivat portaat ym). Retki huipentui salissa pidettyyn pieneen konserttiin. Sittemmin kummilapsitoiminta hiipui ideoiden ja resurssien puutteeseen. Saavutti tavoitteensa, konsertteja oli useita ja lähes kaikki kummilapset osallistuivat aluksi.

yhteistyössä konservatorion kanssa Lasten musiikkijuhlat. 11.-20.4. Tilaisuuksia 15, kävijöitä n 3000 + koululaiskonsertit, kävijöitä 3500. Tavoite ylitettiin. Ajatus lähti siitä, että keväällä on paljon esiintymistilaisuuksia konservatorion erilaisilla ryhmillä ja pienillä solisteilla, ja kun orkesterin koululaiskonserttiviikko osui suunnilleen samaan ajankohtaan, päätettiin laittaa hynttyt yhteen ja tehdä näistä näkyvämpi tapahtuma. Suurin osa esiintyjistä esiintymisensä korvauksetta. Ei erillistä budjettia, "ylimääräisiä" kustannuksia ainoastaan markkinoinnista. linkki ohjelmaan: <http://www.turku.fi/Public/default.aspx?contentid=90531&nodeid=11135> yhteistyökump.mm. F-musiikki Musicare Nuorisokeskus Vimma Puolalan musiikkiluokat Soitin Laine Soitinliike Vertikaali SukkaShokkiSakki seurakuntayhtymä Turun kaupunginkirjasto, kulttuurikeskus, Kuvataidekoulu, Metsänkävijäin juniorisoitokunta, Musiikkiakatemia, NMKY, Nuori Teatteri, Sirkus Turun oppilasorkesteri TS musiikkiopisto ja TS Tanssioppilaitos WAM

Koko perheen Beethoven-konsertti tammikuussa 2008 -kaikenikäiset lapset, parhaiten sopi alle 12-vuotiaille -

1200 - kyllä - budjettia en voi kertoa - apulaisintendentti
Vuodesta 2005 Vaasan kaupunginorkesteri on vuosittain järjestänyt koululaiskonserttiprojektin, jonka aikana Vaasan kaupunginorkesterilla on ollut koululaiskonsertteja Vaasassa sekä eri puolilla Pohjanmaata. Konserttien rahoittajina ovat olleet KultuOsterbotten ja Pohjanmaan liitto. Vuonna 2007 konsertteja oli kaikkiaan 13 ja kuulijoita niissä yhteensä 8915. Konserttien käytännön järjestelyistä on vastannut orkesterin tiedottaja-tuottaja, jonka toimenkuvaan kuuluu nuorisoprojektit.
Kaupunginorkesteri oli mukana Pohjois-Savon taidetoimikunnan järjestämässä Valoa latoon -projektissa, jossa eri taidelaitosten kanssa toteutettiin kevään 2007 aikana kulttuurikursseja pohjoissavolaisissa kouluissa. Maaliskuussa orkesterin muusikko vieraili kouluilla vetäen työpajoja. Työpajoissa oppilaat perehtyivät teemasäveltäjiin ja valittuihin teoksiin mm. musiikkinäytteitä kuunnellen, itse soittaen ja improvisoiden. Huhtikuussa oppilaat tutustuivat Kuopion Musiikkikeskukseen ja orkesterin toimintaan paikan päällä. Tutustumispäivä sisälsi mm. suunnistusrasteja, joiden avulla talon tilat ja henkilökunta tulivat tutuiksi, sekä tutustuivat orkesterin lyömäsoittimiin. Hatsalan koulun oppilaat seurasivat myös orkesterin työskentelyä harjoituksissa sekä jututtivat kapellimestaria; Juhani Ahon koulun oppilaat puolestaan tekivät mielikuvaharjoituksia orkesterin toiminnasta konserttilavalla ja jututtivat konsertin solistia. Projekti päättyi kaupunginorkesterin konserttiin 26.4.
En valitettavasti pysty tätä täyttämään täältä lomalta kotoa. Olen työkoneeni ääressä taas 1.6. lähtien, jolloin saat esimerkkejä, jos vielä ehtii mukaan.
Esimerkki 2.
"Aamupäivä Sinfoniettan seurassa" Toteutettu esim. 11.4.2008. Kohderyhmä: muskari-ikäiset (tällä kertaa 5-vuotiaat). Työpajassa sadun avulla tutustuttaminen orkesterin eri soittiryhmiin, konserttitilanteessa käyttäytyminen ja musiikkiin. Lasten vanhempia mukana. Työpaja, kenraaliharjoitusten kuunteleminen, lyhyt jälkipuolinen. Saatu yleisömäärä n. 25. Pajaa pitämässä musiikkipedagogi-opiskelijat (ei palkkaa). Käytäntöä pyörittänyt: orkesterin oma, koululaisprojekteista vastaava henkilö. Yhteistyökumppanit: toisen asteen oppilaitos, paikallinen musiikkiopisto. Vaikea mitata, saavutettiin tavoite; palaute oli ainakin hyvää.
Lasten ja nuorten konsertit Ohjelmistossa on säännöllisesti lapsille ja nuorille suunnattuja konsertteja. Lisäksi olemme aloittaneet konserttiohjelman, jonka avulla lapset tutustuvat orkesteriin ja musiikkiin. Tarjoamme eri ikäluokille heille varta vasten suunnitellut konsertit. Ensimmäiset 4-8 vuotiaalle suunnatut konsertit olivat tammikuussa 2008. Kuudessa konsertissa oli yhteensä lapsia 2750. Seuraavat konsertit ovat ensi syys- ja tammikuussa, kohderyhminä 2-6 luokkalaiset ja yläastelaiset sekä lukiolaiset. Konserttien budjetit sisältyvät normaaliin budjettiin. Projektivastaava on markkinoinnissa toimiva henkilö. Toiminnan suunnitteluun osallistuu intendentti sekä kolme orkesterin muusikkoa.
Vuonna 1995 orkesteri tuotti oman musiikkisadun, johon yksi orkesterin muusikoista sävelsi musiikin, kaupunginteatterin näyttelijä ohjasi ja käsikirjoitti sekä esitti pääroolia. Muissa rooleissa oli orkesterin soittajat. He olivat sekä puherooleissa että soittivat musiikkisadun musiikin. Kohderyhmänä olivat koululaiset ja tavoitteena oli tehdä sinfoniaorkesteri tutuksi sekä tukea orkesterin muuta koululle suuntautuvaa yleisökasvatusta. Esityksiä oli kaksi kaupunginteatterissa ja yleisä oli yhteensä muutama sata. Tavoite saavutettiin ainakin siltä osin, että alettiin suunnitella uutta produktiota. Musiikkisadun toteuttamiseen saatiin avustusta sekä Jyväskylän kaupungin kulttuuritoimelta että Keski-Suomen taidetoimikunnalta. Organisaattoreina olivat yksi muusikko sekä tiedostuksesta ja markkinoinnista vastaava henkilö
Marjatta Meritähden Pikku-Marjan eläinlauluja. Esitetty koko orkesterilla ja musiikkiluokkien ja Luukkaan koulun kuoron kanssa. Sittemmin työstettiin ns. "matkalaukku"-versio eli pieni orkesteri ja lauluryhmä, jotka esittivät osia teoksesta lähikunnissa ja kouluilla eri-ikäisille kohderyhmille (vauvat-yläkoululaiset). Laulut kestivät hyvin muokkausta ja ajan kuluessa alkoivat elää omaa elämäänsä. 1999-2001 Leader-juontaja Riitta Lind
Koko perheen joulukonsertti joulukuussa 07 - taaskin kaikenikäiset lapset, parhaiten alakouluikäiset vanhempien - 1100 - kyllä - en voi sanoa - apulaisintendentti
Esimerkki 3.
Kaupungin organisoima Kulttuuri- ja liikuntapolkuprojekti. Toteutetaan lokakuussa 2008. Koululaiskonsertteja. Kohdeyhmänä orkesterin osalta kaupungin kaikki tokaluokkalaiset. Yleisömäärä n. 2700. Organisaattorina kaupungin taholta oma koordinaattori. Orkesterissa on erikseen koululaisprojekteista vastaava henkilö.
Kummipäiväkoti Orkesterilla on kummipäiväkoti, jonka kanssa on säännöllistä yhteistyötä. Päiväkoti osallistuu keväällä Hei, me sävelletään! -projektiin. Päiväkodissa vierailee säännöllisesti neljä "kummimusikkoa" esim. säestämässä lauluhetkiä.
Vuonna 1997 toteutettiin Nuorisomusikaali Elämää varten. Musikaalissa on kasvatuksellisenä osiona huumeiden vastainen teema. Mukana oli yksi ammattinäyttelijä, joka käsikirjoitti ohjasi ja esitti pääroolia. Kaksi tanssijaa ja koko sinfoniaorkesteri vastasivat sekä koreografiasta, tansseista että orkesterin erään musikon säveltämästä musiikista. Kohderyhmänä olivat koululaiset ja nuoret. Yleisöä oli muutama sata ja hanke toteutettiin Suomen Kulttuurirahaston ja viiden yrityksen rahoituksella. Hankkeen organisaattoreina olivat yksi muusikko sekä tiedostuksesta ja markkinoinnista vastaava henkilö.
Metrolla mummolaan, Soile Perkiön lauluja Pentti Vesalan sovittamina soitinyhtyeelle ja laulusolistille. Edellisen mallin mukaisesti vv. 2006-07 eri kohderyhmille (vauvat-leikki-ikäiset). Syksyllä -06 konsertteja oli kolme ja yleisöä n. 600 ja syksyllä -07 samoin kolme konserttia ja yleisöä yhtenä päivänä n. 1000. Samoin kuin edellisessä suunnitteluapuna käytettiin musiikkiopiston muskariopettajaa ja osa konserteista oli yhteistyössä musiikkiopiston kanssa. Leader Riitta Lind, solisti Sanna Kempainen
Valitettavasti ei riitä enää aika!!
Esimerkki 4.
Pienryhmätoiminta Orkesterin pienryhmät vierailevat säännöllisesti päiväkodeissa ja palvelutaloissa. Vierailupaikoissa pidetään esim. soitinesittelyjä ja konsertteja. Edelliset vierailut syksyllä 2007. Kohteita 21, kuulijoita n. 1640. Seuraavat pienryhmävierailut ovat ensi syksynä. Toiminnan rahoitus sisältyy normaaliin budjettiin. Projektivastaava orkesterin markkinoinnissa toimiva henkilö.
2000-luvulla orkesteri on tehnyt koululaiskonsertteja sekä draamallista musiikkikasvatustyötä kouluilla. Viimeisin produktio on Juuson salarakas, ja sitä edellinen oli Vertti - musiikillinen nero. Näissä produktioissa on ollut 1-2

näyttelijää mukana rooleissa ja koko orkesteri on ollut soittamassa musiikin. Verttinä oli oman orkesterin klarinetisti. Kouluille voisi viedä produktioita usemmin, mutta orkesterin konsertti- ja levytystoiminta rajoittaa kouluvierailujen määrää. Keski-Suomen liitto on tukenut kouluvierailuja taloudellisesti. Hankkeen organisaattorina ovat olleet apulaisintendentti, teatterin tuottaja ja Kulttuurianta

Operaatio Pluto, Markus Fagerudd. Kapellimestarina Jani Telaranta ja solistina Aija Puurtinen Hieno teos, hyvin tehty ja toteutettu, mutta ei valitettavasti saavuttanut yleisötavoitteita huonon markkinoinnin vuoksi. Kevät 2006

Valitettavasti ei riitä enää aika!!

Esimerkki 5.

Johanneksen seikkailu kevät 2007. Kapellimestari Tuomas Pirilä, kertoja Eppu Nuotio. Yhteistyö Unicefin kanssa. Couperinin musiikkia sovitettuna kertomuksen muotoon. Kolme konserttia, yleisömäärä n. 600. Ei saavuttanut tavoitteita.

Valitettavasti ei riitä enää aika!!

Esimerkki 6.

Eskariryhmät käyvät tutustumassa orkesteriharjoituksiin. Heille järjestetään aulassa tilaisuus ennen harjoitusta, jossa heille kerrotaan orkesterin kokoonpanosta, istumajärjestyksestä, kapellimestarista ym. Usein paikalla on myös muusikko, joka esittelee oman soittimensa. Harjoituksessa kapellimestarit ottavat lapset huomioon kukin omalla laillaan. Gallois halusi lapset orkesterin "sisälle", Jorma Panula piti unohtumattoman soitinesittelyn. Lapset seuraavat harjoitusten kulkua n. 10-15 min. Useina vuosina tavoitettu koko ikäryhmä. Ei maksa mitään.

Valitettavasti ei riitä enää aika!!

Esimerkki 7.

Kamarimusiikkikonserttiviikolla osa soittajista on vapaita. Helmikuussa -08 nämä muusikot vierailivat pareittain päiväkodeissa esitellen soittimiaan ja soittaen yhdessä lasten kanssa.

Valitettavasti ei riitä enää aika!!

Esimerkki 8.

Valitettavasti ei riitä enää aika!!

Kuka linjaa musiikkikasvatustoiminnan periaatteet (tai toiminnan puuttumisen)?	Base	9 100%
	Orkesteri itse	9 100%
	Päärahoittajan (esim. kaupungin) edustajat	1 11%
	Muu taho, mikä?	- -
	En osaa sanoa	- -
Millainen on taiteellisen johdon asenne musiikkikasvatustoimintaan?	Base	9 100%
	Erittäin myönteinen ja omatoimisesti asiaa edistävä	3 33%
	Erittäin myönteinen ja osallistuu toimintaan	3 33%
	Myönteinen, mutta passiivinen	3 33%
	Periaatteessa myönteinen, mutta valintatilanteessa vastustava	- -
	Vastustava	- -
	En osaa sanoa	- -
Millainen on intendentin asenne musiikkikasvatustoimintaan?	Base	9 100%
	Erittäin myönteinen ja omatoimisesti asiaa edistävä	6 67%
	Erittäin myönteinen ja osallistuu toimintaan	1 11%
	Myönteinen, mutta passiivinen	1 11%
	Periaatteessa myönteinen, mutta valintatilanteessa vastustava	1 11%
	Vastustava	- -
	En osaa sanoa	- -
Millainen on muusikoiden asenne musiikkikasvatustoimintaan?	Base	9 100%
	Erittäin myönteinen ja muusikot ovat oma-aloitteisia toiminnan edistämässä	3 33%

	Erittäin myönteinen ja muusikot tulevat mielellään mukaan	3 33%
	Myönteinen, mutta passiivinen	2 22%
	Periaatteessa myönteinen, mutta toimintaan ei halua osallistua itse	1 11%
	Muusikot vastustavat musiikkikasvatustoimintaa orkesterissa	- -
	En osaa sanoa	- -
Kenen asenne on musiikkikasvatustoimintanne kannalta merkityksellisin? Valitse tärkein vaikuttaja ja perustele.	Base	9 100%
	Taiteellinen johtaja	- -
	Intendentti	6 67%
	Taluspäällikkö	- -
	Muusikot	3 33%
	Markkinoinnin ja viestinnän vastuhenkilö	- -
	Päärahoittajan (esim. kaupungin) edustaja	- -
	Koulujen musiikinopettajat	- -
	Yleisö	- -
	Joku muu, kuka?	- -
	En osaa sanoa	- -

Perustele.

Intendentti on orkesterissamme aktiivinen vetämään käytännön tasolla linjauksia, myös koululaisprojekteihin liittyen. Muusikoiden rooli on myös erittäin tärkeä.

Tavoitteiden kannalta tärkein asenne on muusikoilla, sillä he ovat lähimmässä kontaktissa lapsien kanssa.

Ilman muusikoiden positiivista asennetta tätä työtä on mahdotonta tehdä, koska negatiivisuus näkyy soittotilanteissa.

Jos muusikot eivät ole innostuneita asiastaan, elämyksellisyys ei toteudu.

Hän vastaa toiminnasta ja taloudesta eli mihin rahaa käytetään / jää taiteellisten ambioiden ristitulessa, hän on aina paikalla toisin kuin taiteellinen johtaja, hoitaa suhteet muihin tahoihin, verkostoituu ja hänen vastuullaan on toteuttaa rahoittajan = kaupungin strategiaa ottaa huomioon toiminnassa lapset ja erityisryhmät.

Linjaa budjetin, jolloin kaikki päätökset nojaavat lopulta häneen

Toiminta riippuu hyvin pitkälle siitä, onko ko. toimintaan tarvittavaa rahoitusta. Intendentti vastaa orkesterin taloudesta ja hankkii toimintaan ulkopuolista rahoitusta.

Intendentti päättää orkesterin työohjelmasta.

Lisäksi kouluille suunnatusta musiikkikasvatuksesta vastaavan hlön asenne tärkeä: miten tärkeänä asian näkee, miten paljon aikaa valmis panostamaan (muiden töiden ohessa), miten jaksaa innovoida uutta jne.

Kuka tai mikä orkesteri Suomessa on sinun mielestäsi musiikkikasvatustoiminnassaan esimerkillinen tai muutoin maininnan arvoinen toimija? Nimeä orkesteri, henkilö tai yksittäinen projekti.

Helsingin kaupunginorkesteri, Sinfonia Lahti

Helsingin kaupunginorkesterin kummilapsi-projekti on maininnan arvoinen.

Jyväskylä Sinfonia

Atso Almila ja Kuopion kaupunginorkesterin projektit Tampereen kaupunginorkesteri

Atso Almila hieno kapellimestari joka saa kontaktin kaiken ikäisiin ja kokoiisiin, erittäin idearikas ja tekee lastenkulttuurityötä - ja kaikkea muutakin työtään - oikeasti lapsia ja nuoria (ja aikuisia) kiinnostavalla tavalla suurella sydämellä!

Tapiola Sinfonietta

En tunne niin hyvin eri orkestereiden yleiskasvatustoprojekteja, että voisin vastata tähän kysymykseen.

Sinfonia Lahti

Tampere Filharmonia. Laajaa, pitkää ja uraauurtavaa musiikkikasvatustoimintaa lapsille ja nuorille, ei siis vain yksi projekti rajatulle kohderyhmälle: - Yksi ensimmäisistä orkestereista Suomessa, jotka aloittivat Hei me sävelletään! -sävellysharjoitukset ja Orkesteri omaksi -projektit - Suomen ensimmäinen nuorten oma Nuori kuuntelija -klubi - Teemalliset koululaiskonsertit, joihin liittyy valmistelupaketti cd:neen esityöskentelyyn luokissa. - Poikki-taiteellisuus. - Pääpaino kattavuudessa, jatkuvuudessa ja tasa-arvoisuudessa: Tavoitteena tarjota jokaiselle luokka-asteelle eskareista lukioon korkeatasoista toimintaa joka lukukauden aikana. Näin lapsella on mahdollisuus tavata orkesteri kerran vuodessa (jos opettaja on nopea) ja luonnollisesti useammin, jos vanhemmat ovat aktiivisia. - Määrälliset tulokset: 11 400 osallistujaa vuonna 2007. (kun Tampereella oli 9982 eskarilaista ja

alakoululaista vuonna 2007 ja vuonna-04 17 873 1.-9. luokkalaista, tämä on prosentuaalisesti erinomainen luku).

Kysely on päättymässä, tuliko mielestäsi kaikki oleellinen aiheesta esiin? Haluatko kommentoida kyselyä? Täydennä vapaasti!

Hieno, että musiikkikasvatus on mielenkiinnon kohteena. Tällä tavoin myös tekijätkin varmasti saavat uusia ideoita, tietoa ja tapoja toiminnan kehittämiseksi.

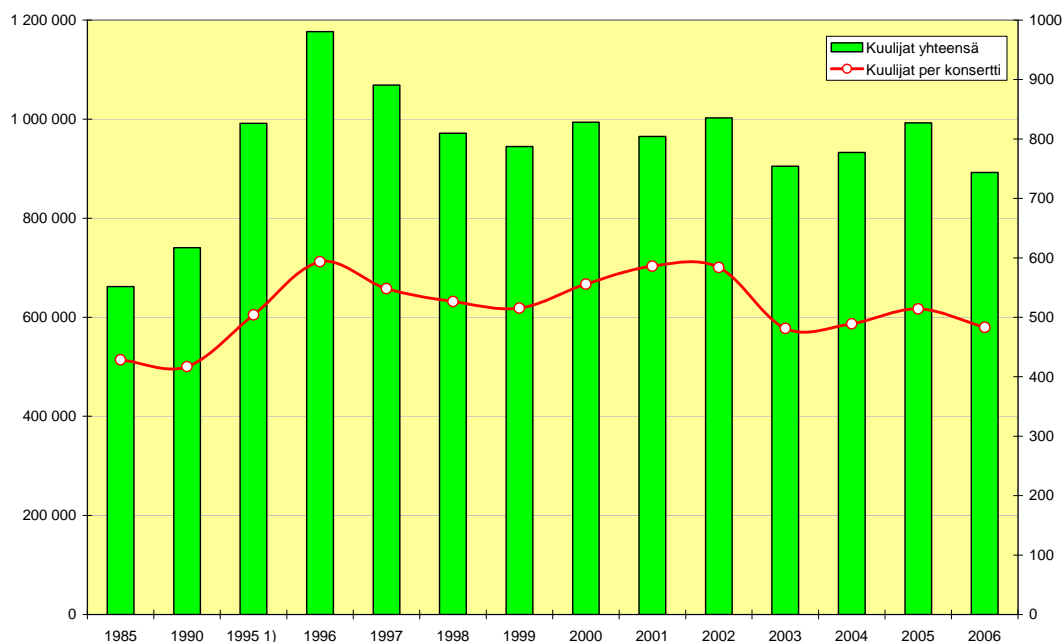
Hyvää kevättä!

Tällaiseen laaja-alaista toimintaa koskevaan kyselyyn on erittäin hankala vastata muutamalla ruksilla tai 1000 merkillä. Toiminnan todellinen kuvaus edellyttäisi haastattelua tai keskustelua tutkimuksen tekijän kanssa, se on tietysti ajankäytöllisesti hankalaa. Kyselyn aihe on erittäin tärkeä ja siitä saatavat tulokset kiinnostavat varmasti koko orkesterikenttää.

Olisi ollut hyvä aluksi saada tietää, miten tutkimuksessasi musiikkikasvatuksen määrittelet. Kysely oli hyvä ja siinä tuli paljon oleellista esille. Mielestäni laajemmat kysymykset (esim. projektikuvaukset) olisi kiitollisempaa tehdä haastattelututkimuksena, ainakin näin vastaajan kannalta niissä on aika kirjoittaminen... Samalla voit saada vivahteita esiin enemmän, kun voit esittää lisäkysymyksiä. Koulujen musiikkikasvatuksen osalta orkesterillamme on olemassa selkeästi määritellyt periaatteet, tavoitteet ja keinot, "perusfilosofia". Jos kaipaat peruste-luja sille, mitä teemme ja miksi, kerron mielelläni niistä sinulle lisää . Onnea tutkimuksellesi!

Tämän tutkimuksen aihe ja tulokset kiinnostavat minua	Base	9 100%
	Kyllä	9 100%
	Ei	- -
Musiikkikasvatuksen roolia sinfoniaorkestereissa pitäisi tutkia tarkemmin	Base	9 100%
	Kyllä, aihe on ajankohtainen ja kiinnostava. Lisää tietoa tarvitaan.	9 100%
	Ei. Tutkimusaihe ei ole kovin kiinnostava	- -
	Ei ole tarpeen. Musiikkikasvatus ei kuulu sinfoniaorkesterin toimintaan.	- -
Toivoisin keskustelua aiheesta	Base	9 100%
	Kyllä	7 78%
	Ei, en ole kiinnostunut/ei ole mahdollisuutta käyttää aikaa keskusteluun	1 11%
	Ei ole tarvetta	1 11%

7.3 Liite 3. Kulttuuritilasto 2006, merkittävimpien orkestereiden kuulijat

Merkittävimmät orkesterit 1985–2006*

Vuosi – Year	Orkestereita – Orchestras		Päätöiminen henki- lökunta – Full-time staff		Kokonaismenot – Total expenditure 1 000 € – EUR 1 000	Valtionapu – State subsidies 1 000 € – EUR 1 000
	Lkm – No.	Konsertit – Concerts Lkm – No.	Kuulijoita – Audience Lkm – No.	Lkm – No.		
1985	31	1 545	661 957	689	17 380	789
1990	32	1 775	740 418	905	31 786	1 122
1995 1)	30	1 966	991 478	1 002	40 503	8 876
1996	31	1 982	1 176 683	1 020	43 288	9 803
1997	31	1 949	1 068 806	1 022	44 317	9 974
1998	31	1 845	971 425	1 024	45 024	10 677
1999	29	1 833	944 666	1 022	46 052	10 537
2000	29	1 788	993 837	1 038	48 833	10 865
2001	30	1 647	965 109	1 054	51 067	10 880
2002	30	1 717	1 002 742	1 074	54 232	11 223
2003	31	1 880	904 968	1 093	55 202	11 293
2004	31	1 907	932 628	1 100	56 210	11 751
2005	31	1 931	992 595	1 103	59 618	12 012
2006	31	1 847	892 161	1 107	60 945	12 403

* Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterit, kansanmusiikkiyhtye Tallari sekä lastenmusiikkiorkesteri Loiskis. Vuodesta 1993 lähtien myös Kansallisooppera (konsertit ja kuulijat) sekä kamariorkesteri Avanti! (kokonaismenot ja valtionapu). Valtionapuun sisältyvät myös harkinnanvaraiset avustukset. – *The members of the Association of Finnish Symphony Orchestras, the Tallari folk music ensemble and the Loiskis children's music orchestra. Since 1993 also the National Opera (concerts and audience) and the Avanti! Chamber Orchestra (total expenditure and State subsidies). State subsidies also include discretionary subsidies.*

1) Pl. Avanti! – *Excluding Avanti!*.

2) Ei sisällä Loiskis-orkesterin yleisöä. – *Excluding the audience of the Loiskis orchestra.*

3) Sisältää Loiskis-orkesterilta ainoastaan 47 konsertin yleisön 121 pidetystä konsertista. – *The Loiskis orchestra: includes only the audience of 47 concerts of a total of 121.*

Lähteet – *Sources:*

Suomen Sinfoniaorkesterit ry. – *Association of Finnish Symphony Orchestras*

Opetusministeriö – *Ministry of Education*

Tallari – *Tallari folk music ensemble*

Lastenmusiikkiorkesteri Loiskis – *Loiskis children's music orchestra*